MIHAIL SEBASTIAN

ULTIMA ORĂ

COMEDIE ÎN 3 ACTE

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

ULTIMA ORA

Comedie în trei acte

PERSONAJELE

ALEXANDRU ANDRONIC, conferențiar universitar
GRIGORE BUCȘAN, mare industriaș
I. D. BORCEA, directorul ziarului „Deșteptarea"
ȘTEFĂNESCU, secretar de redacție
VOICU
POMPILIAN } redactori
BRĂNESCU, ministrul instrucțiunii publice
AGOPIAN, proprietarul tipografiei
HUBERT, șef de atelier la tipografie
NIȚĂ, om de serviciu la „Deșteptarea"
UN BĂIAT CU CAFELE
MAGDA MINU, studentă
GABY, actriță
ANA, femeie de serviciu la Andronic
DOMNIȘOARA WERNER, secretara lui Bucșan

ACTUL I

Redacția ziarului *Deșteptarea*. În dreapta, planul II, o ușă de intrare. În peretele din fund, o ușă cu o firmă dreptunghiulară: „Direcția". În stînga, planul II, o ușă ce duce spre alte încăperi ale redacției. În stînga, planul I, cam o treime din scenă e despărțită într-un fel de boxă cu vitrine. Nu este o încăpere separată, ci o boxă propriu-zisă. Se intră în această boxă printr-o portiță, care poartă și ea o firmă: „Secretarul de redacție". În boxă, o masă cu telefon, două scaune. Pe masă, teancuri de ziare, hîrtii, coupuri, manuscrise, clișee, creioane, foarfeci etc. În peretele din stînga boxei, ferestre ce dau spre stradă. În restul scenei, în afară de boxă, mai sînt două mese de scris. În dreapta, planul I, rafturi de lemn, în care se văd cotoarele unor imense volume: colecții de ziare. Pe pereți, afișe mari tipografice de reclamă, cam îngălbenite de timp: „Citiți «Deșteptarea», ziar de luptă cetățenească. Opt pagini, lei 3."

SCENA I

VOICU, NIȚĂ

Dimineață de vară. Soare mult. Ferestrele deschise. Voicu, la masa din dreapta, doarme, sau numai dormitează, cu capul culcat pe brațul drept și pălăria lăsată pe frunte. Un moment de tăcere. Se aude doar prin ferestrele deschise rumoarea surdă a străzii. Pe urmă izbucnesc strigătele vînzătorilor de ziare: «Dișteptarea»! «Dișteptarea» specială! Specială! Senzaționale declarații! Noi amănunte! «Dișteptarea!»" Strigătele se depărtează treptat. Se mai aude de undeva departe încă o dată: „Dișteptarea"! Voicu a rămas tot timpul nemiș-

cat. Intră Niță, servitorul, cu un teanc de exemplare. Se vede bine titlul tipărit, „Deșteptarea". Trece pe la fiecare masă și lasă cîte un exemplar.

NIȚĂ : Iacă și gazeta noastră.

VOICU *(mormăind, fără să ridice capul)* : A apărut?

NIȚĂ : Acu o aduse băiatu de la tipografie. E caldă. *(Freacă cu degetele hîrtia, și pe urmă se uită la degetele înnegrite de cerneală.)* Uite, se ia cerneala pe dește. *(Duce gazeta la nas și o miroasc.)* Și miroase! Miroase de te trăznește.

VOICU : Miroase a mort.

NIȚĂ : Nu zău, domle Voicu, fără glumă. Gazeta asta a noastră are un miros.

VOICU : Toate gazetele au un miros. *(După o pauză de o secundă, care nu e o pauză ironică, ci una de somnoros :)* Miros de cerneală.

NIȚĂ : Aș! Pe ăla-l știu eu. Că doar sînt vechi în presă. Ăsta-i alt miros. *(Ducînd încă o dată gazeta la nas și încercînd să-i definească mirosul :)* Parc-ar fi gaz. Parc-ar fi catran. Parc-ar fi pucioasă. Ascultați-mă pe mine, domle Voicu. Eu am îmbătrînit în meseria asta. Am fost și la „Epoca" lui conu Nicu Filipescu, înainte de războiul ăl mare. Și la „Seara" lui conu Bogdan-Pitești. Și la „Fulgerul" lui conu Stratiliu. Gazetă să miroasę ca asta, n-am pomenit. Biata nevastă-mea o simte de la o poștie : „Niță, zău, iar mi-ai adus blestemăția aia în casă. Scoate-o afară." Nu doarme noaptea, domnule Voicu, nu doarme noaptea dacă e „Deșteptarea" în casă. *(Sună telefonul din boxa secretarului de redacție. Niță se îndreaptă spre telefon fără grabă și tot fără grabă ridică receptorul.)* Alo! Da! Domnu Agopian? Nu e aici. E la administrație. Aici e redacția. Cum? Cuum? *(Se vede că cel care a chemat nu mai răspunde. Niță ridică din umeri și pune receptorul la loc.)*

VOICU *(care între timp s-a trezit și a rămas cu capul rezemat în coate, cu pălăria pe ceafă, gînditor)* : Niță!

NIȚĂ *(reîntorcîndu-se din boxă)* : Poftiți.

VOICU : Tu nu te-ai întrebat niciodată : din ce o fi trăind?

NIȚĂ : Cine ?
VOICU : Gazeta.
NIȚĂ : Care gazetă ?
VOICU : Gazeta noastră.
NIȚĂ : «Dișteptarea» ?
VOICU : Da.
NIȚĂ *(scărpinîndu-se în cap)* : Păi de ! *(O clipă de gîndire și pe urmă cu un fel de tresărire sceptică :)* Da' mai întîi : trăiește ?
VOICU : Oarecum. În orice caz, se ține pe picioare. Apare. *(Cu un accent brusc de surpriză, ca și cum în clipa asta ar descoperi faptul :)* Da, domnule, apare. Uite-o. E aici. E pe masă. *(Din stradă se aude din depărtare un strigăt de vînzător de ziare :* „Dișteptarea" !) E pe stradă. Există. Te întrebi cum ? Prin ce minune ? Cine o scoate ? Cine o citește ? Cine plătește ?
NIȚĂ : De scos, o scoatem noi. De citit... *(caută un moment)* o citim tot noi. Da' de plătit, zău, nu cred să plătească cineva.
VOICU : N-am mai văzut o chenzină, frate Niță, de trei luni.
NIȚĂ : Ba eu numai de două.
VOICU : Ei, stai bine...
NIȚĂ : Credeți că astăzi ...?
VOICU : Da, Niță, cred. În fiecare zi cred că astăzi. Și pe urmă, seara mă duc la cafenea să împrumut un sutar sau un pol.
NIȚĂ : Așa nu mai merge.
VOICU : Ba da, Niță. Merge. Nu vezi că merge ? Toată șandramaua asta stă în aer. Chiria neplătită. Tipografia neplătită. Hîrtia neplătită. De noi, ce să mai vorbim... Și totuși merge. În fiecare seară îmi spun : gata ! s-a terminat ! mîine nu mai apare ! *(Luînd gazeta în mînă și arătînd-o :)* Și totuși apare.

SCENA II

ACEIAȘI, BĂIATUL CU CAFELE

BĂIATUL : Bună dimineața ! *(Uitîndu-se spre boxă :)* Dom' Ștefănescu a venit ?

NIȚĂ : N-a venit încă. Dar poți să-i lași cafeluța. Ăsta trebuie să pice și dumnealui.

BĂIATUL : Numa să nu se răcească.

VOICU : Ad-o 'ncoa !

BĂIATUL : Ați zis ceva ?

VOICU : Dă-mi mie cafeaua și-aduci alta lui dom' Ștefănescu.

BĂIATUL : Coane, vă rog să nu vă supărați, da' nu se mai poate.

VOICU : De ce ?

BĂIATUL : Păi, făceți și dumneavoastră socoteala, zău așa. *(Scoate un carnet din buzunar și-l răsfoiește până dă de „contul" lui Voicu.)* Douăzeci și șapte de cafeluțe, nouă marghilomane, paisprezece dulcețuri de trandafir duble, un șerbet de zahăr ars, că ziceați că e tare și-mi rupeți picioarele dacă mă mai prindeți cu el, douăzeci și două de ceaiuri și un pachet de țigări „Regale". Nu mai pot nici eu, coane, zău așa. Nu mai pot pă credit.

VOICU : Bine mă, neisprăvitule, tocmai azi te găsișI și tu să nu mai poți ? Tocma azi, cînd se plătesc chenzinele ?

BĂIATUL : Lasă, coane, cunoaștem bancul ăsta. S-a-nvechit. Cînd s-or plăti chenzinele aicea, o să scoateți drapelul.

SCENA III

ACEIAȘI, PROFESORUL ANDRONIC

ANDRONIC *(intră cu pălăria în mînă, timid, privind cu curiozitate în toate direcțiile, ca și cum și-ar căuta drumul și ar cere scuze)* : Scuzați, vă rog... aș vrea să întreb... dacă nu vă deranjez... aș vrea să știu...

NIȚĂ : Ce doriți dumneavoastră ?

ANDRONIC : Mă rog... ziarul „Deșteptarea"...

NIȚĂ : Aicea-i.

ANDRONIC : În cazul acesta... aș vrea — cum să vă spun eu ?... aș vrea...

VOICU : Aveți vrun anunț? A doua ușă pe dreapta. La administrație.

ANDRONIC *(venind spre Voicu, pe care abia acum îl vede)* : Îmi dați voie să mă prezint : Andronic. Profesorul Andronic. Profesor de istorie.

VOICU : Pare bine. *(Îi strînge, fără prea mare chef, mîna întinsă. Pe urmă, oarecum jenat de extrema politețe a tipului, își scoate pălăria din cap și o pune pe masă.)*

ANDRONIC : Vedeți, eu am scris un articol.

VOICU : Și vreți să-l publicați?

ANDRONIC : Nu. Dimpotrivă. Aș vrea... aș fi vrut să nu-l public.

VOICU : Păi nu e obligatoriu.

ANDRONIC : Da, dar acum e prea tîrziu.

VOICU : De ce ?

ANDRONIC : Fiindcă s-a publicat.

VOICU : Unde ?

ANDRONIC : Aici.

VOICU : Aici la noi ?

ANDRONIC : Da. În „Deșteptarea".

VOICU : Mai demult ?

ANDRONIC : Nu. Azi-dimineață. Da, da, chiar azi-dimineață. În foileton. *(Scoate gazeta din buzunar, o despăturește și arată cu degetul.)*

VOICU *(cu oarecare mirare)* : Uite, domle ! P-ăsta nici nu-l văzusem. *(Citind titlul)* : *Alexandru cel Mare în Media* de Alexandru Andronic.

ANDRONIC : Eu sînt...

VOICU : Alexandru cel Mare ?

ANDRONIC : Nu. Alexandru Andronic. Autorul.

VOICU : Și ce poftiți ?

ANDRONIC : Aș vrea să vorbesc cu domnul director.

VOICU : Cu domnul director ? Și eu aș vrea.

ANDRONIC : Nu vine ?

VOICU : Ba da. Se-ntîmplă să și vină. Uneori. La zile mari. Cînd i se năzare.

ANDRONIC : Totuși, vedeți... eu... ar trebui... E o chestiune care...

VOICU : E ceva grav ?

ANDRONIC : Foarte grav. Pot chiar spune, de extremă importanță.

VOICU : Atunci, știu eu ?... să vorbiți cu secretarul de redacție, cu domnul Ștefănescu.

ANDRONIC : E aici ?

VOICU : Încă nu. Dar trebuie să vină.

ANDRONIC : Să aștept.

NIȚĂ : Pe culoar, la stînga, în sala de așteptare.

VOICU : Sau și mai bine... dacă sînteți grăbit, mai faceți dumneavoastră un tur, două, pe stradă și reveniți.

ANDRONIC : Mai bine așa. Tot am de făcut o tîrguială jos la librărie. Mă duc și mă-ntorc. Am onoarea să vă salut. *(Se depărtează, se oprește, se întoarce din nou spre Voicu.)* Da, da. Mă întorc.

VOICU *(îl privește cum se depărtează, dar cînd a ajuns aproape de ieșire, îl oprește brusc, fulgerat de o idee)* : Nu cumva... nu cumva ați venit pentru onorar ?

ANDRONIC : Care onorar ?

VOICU : Onorariul pentru colaborare. Plata foiletonului !

ANDRONIC : Se plătește ?

VOICU : Mai e vorbă ? Dacă pentru asta ați venit, nu mai e nevoie să vă deranjați. Lăsați-ne adresa, și vă trimitem noi acasă cu omul de serviciu.

ANDRONIC : La drept vorbind, eu am venit pentru altceva. Pentru cu totul altceva.

VOICU : În sfîrșit, mare lucru n-o să fie. Dar, oricum, o mie, două mii...

ANDRONIC : N-aș vrea să credeți... E mai ales o chestiune de principiu... Eu...

VOICU *(atacînd direct)* : Uite ce, domnule profesor. Ca să nu vă mai pierdeți vremea cu formalitățile : lăsați aici o sută de lei pentru timbre, impozit și celelalte angarale, și cînd veniți înapoi, vă prezentați la ghișeu și încasați banii.

ANDRONIC *(nebănuitor, dar timid, căutîndu-și portofelul)* : Credeți că...

VOICU : Dacă vă spun eu...

ANDRONIC *(a găsit o monedă de o sută și i-o întinde)* : Sînteți prea amabil. Vă mulțumesc. Mă-ntorc eu. Am onoarea. *(Iese.)*

SCENA IV

VOICU, NIȚĂ, BĂIATUL CU CAFELE

VOICU *(aruncă suta pe platoul cu cafele și pahare cu apă ale băiatului)*: Pune cafeaua pe masă. Restu-i pentru tine.

BĂIATUL: Să trăiți, coane. *(Pune cafeaua pe masă și pe urmă iese prin dreapta.)*

SCENA V

VOICU, NIȚĂ, POMPILIAN

POMPILIAN *(intrînd grăbit prin stînga)*: Ștefănescu e aici?

VOICU: N-a venit.

POMPILIAN: Mai bine. *(Își aruncă pălăria în cuier. Se așază la unul din birouri.)* Niță, niște hîrtie de manuscris! *(Către Voicu)*: Am făcut-o lată azi-noapte.

VOICU: Așa de lată, c-ai uitat de reportaj.

POMPILIAN: A spus ceva Ștefănescu?

VOICU: A urlat.

POMPILIAN: Și pe urmă?

VOICU: Ca totdeauna. S-a potolit.

POMPILIAN *(către Niță, care i-a adus și pus pe birou cîteva foi albe de hîrtie)*: Ce-i asta, Niță? Hîrtie de scris sau de împachetat?

NIȚĂ: Alta nu-i. Ordin de la administrație. Iconomie.

POMPILIAN: Mizerie.

VOICU: Și decădere. Cunoscutul publicist George Pompilian scrie pe hîrtie de împachetat brînză.

POMPILIAN *(sentențios)*: Care va înfrunta veacurile! *(Cu o schimbare de ton:)* N-ai un subiect?

VOICU: Mi-e somn. *(Se culcă iar cu capul pe masă.)*

NIȚĂ *(dînd să iasă, se lovește nas în nas cu Ștefănescu, care intră)*: S' trăiți, dom' Ștefănescu.

SCENA VI

VOICU, POMPILIAN, ȘTEFĂNESCU

Telefonul din boxă a început să sune din chiar momentul intrării lui Ștefănescu. Cu pălăria pe cap, fără să salute pe

nimeni, merge direct spre biroul lui și ridică receptorul, arun-
cîndu-și în același timp privirea asupra hîrtiilor de pe masă.

ȘTEFĂNESCU *(vorbește scurt, retezat, fără brutalitate, dar puțin mecanic, ca un om obișnuit să vorbească de sute de ori pe zi la telefon)*: De... Eu... Nu... Am zis nu... Pagina doua, coloana treia, nouă drepte... Nici cursive, nici bloc. Nouă drepte-l a-junge... Fără clișeu... Fără, domnule... *(Închide tele-fonul. În aceeași atitudine, în picioare, în fața bi-roului, cu pălăria în cap, continuă să răsfoiască hîrtiile de pe birou, de la care de altfel nici o clipă nu și-a ridicat privirea.)* Voicule!

VOICU: Aici. *(Se ridică alene de la masă, merge spre boxă, se oprește în fața biroului lui Ștefănescu.)*

ȘTEFĂNESCU: E ceva nou?

VOICU: Mai nimic.

ȘTEFĂNESCU: Telegramele „Rador" au venit?

VOICU: Da. Uite-le colo. *(Îi arată cu degetul niște hîr-tii pe masă.)*

ȘTEFĂNESCU: Clișeele?

VOICU: Numai unul. *(Ia de pe masă un clișeu de zin-cografie și i-l dă.)*

ȘTEFĂNESCU: De ce?

VOICU: Nu mai vrea să lucreze zincografia. *(Pauză.)* Fără bani.

ȘTEFĂNESCU *(ridicare din umeri, gest vag, de indi-ferență)*: De!... *(Continuă să citească.)* Nu te duci să te culci?

VOICU: Mai aștept. Poate vine Agopian. Zicea aseară că poate ne dă ceva din salariu. Mai știi?

ȘTEFĂNESCU *(își ridică pentru prima oară ochii din hîrtii și îl privește. După o scurtă pauză)*: Du-te, băiatule, și te culcă. *(Ia loc la birou. Își pune pă-lăria-n cul.)*

VOICU *(e gata să plece. Se oprește pe pragul boxei, cu ușa deschisă. Întreabă cu indiferență)*: Ai văzut gazeta?

ȘTEFĂNESCU: *(reintrat în lectura hîrtiilor)*: Văzut.

VOICU: Cum e?

ȘTEFĂNESCU: O porcărie!

VOICU: Nu e nimic. Tot n-o citește nimeni. *(Revine plictisit spre locul lui.)*

POMPILIAN *(de la masa lui, unde tot timpul a stat cu stiloul deasupra hîrtiei, în căutare de subiect)*: Să nu zici vorbă mare. Am văzut azi doi oameni, *(repetă şi arată cu degetele)* doi, cu „Deşteptarea" în mînă. Unul era-n tramvai — s-a dat jos la liceul Lazăr — şi altul era în colţ la Regală.

VOICU *(lals intrigat)*: Cine să fi fost?

POMPILIAN: Mă-ntreb şi eu. Provinciali poate.

VOICU: Fiindcă veni vorba, ce tiraj om fi avînd noi?

POMPILIAN: Treizeci de mii.

VOICU: Vrei să rizi.

POMPILIAN: Dacă nu crezi, întreabă la administraţie. Întreabă-l pe Agopian. La nevoie, îţi arată şi bonul de tiraj: treizeci de mii în cap.

VOICU: Şi în realitate?

POMPILIAN: *(gest cu mîna, parcă ar cîntări cifrele)*: O mie opt. O mie nouă.

VOICU: Şi cîte se vînd?

POMPILIAN: Ştiu eu? Şapte sute, opt sute.

VOICU: Cu provincie cu tot?

POMPILIAN: Cu tot.

VOICU: Şi pentru asta ne pierdem noi vremea aici?

ŞTEFĂNESCU *(care tot timpul şi-a văzut de lucru în boxă, ca şi cum ar fi fost cu desăvîrşire absent, ridică capul din hîrtii)*: Pentru asta şi pentru altele. Mai ales pentru altele.

POMPILIAN: Ce vrei să spui?

ŞTEFĂNESCU: Vino aici să-ţi spun eu.

POMPILIAN *(schimbă cu Voicu o privire întrebătoare, se ridică, merge spre boxă, se opreşte în faţa biroului lui Ştefănescu)*: Am venit.

ŞTEFĂNESCU *(îi face semn să ocolească biroul şi să treacă de partea cealaltă)*: Mai aproape. Lîngă mine.

POMPILIAN *(ocoleşte biroul şi se opreşte în spatele lui Ştefănescu, aplecîndu-se peste umărul lui)*.

ŞTEFĂNESCU *(punînd degetul brusc pe o coloană din gazetă)*: Cît?

POMPILIAN: Ce vrei să spui?

ŞTEFĂNESCU: Exact ce ai înţeles. Cît?

POMPILIAN: Şefule, nu ştiu ce vrei să spui.

ŞTEFĂNESCU: Cîţi bani ai primit pentru asta?

POMPILIAN *(continuînd jocul inocenței)*: Pentru asta ?

ȘTEFĂNESCU : Pentru toată povestea asta. De exemplu, pentru fraza asta. *(Citește)* : „Cititorii noștri cunosc obiectivitatea cu care am urmărit și deseori atacat activitatea domnului Protopopescu, în frunmarilor realizări recente, nu putem să nu recutea fabricii de conserve «Fructul», dar în fața noaștem în domnia-sa un mare înfăptuitor, un perfect gospodar, un factor economic însuflețit deopotrivă de mari inițiative și largi devolamente.*(Cu o schimbare de ton :)* Frumos, n-am ce spune ! Și nici nu cred că e prea scump. Cît ?

POMPILIAN : Șefule, mă jignești.

ȘTEFĂNESCU : Tu mă jignești pe mine. Crezi serios că la vîrsta mea, și după treizeci de ani de gazetărie, nu știu să citesc ? Ești un recrut, băiatule.

POMPILIAN : Șefule, pe onoarea mea...

ȘTEFĂNESCU : Și încă un recrut prost. Mai ia lecții. Citește-l pe director. Acolo artă ! Cînd pune o pilă, nici nu se simte. Simte numai cine trebuie. La tine totu-i cusut cu ață albă. Uite... *(Citește mai departe :)* „Spiritul de inițiativă al domnului Protopopescu, curajul său civic, dezinteresarea...“ *(Bruscă schimbare de ton :)* Dar asta ce-i ?

POMPILIAN : Care ?

ȘTEFĂNESCU : Asta ! *(S-a ridicat în picioare, cu gazeta în mînă.)* Voicule ! *(Pleacă de la birou și ieșind din boxă se apropie de masa lui Voicu, în timp ce Pompilian se întoarce la masa lui de scris.)* Ce e asta ? *(Îi arată ceva în josul paginii.)* De unde a mai răsărit și asta ? *Alexandru cel Mare* în *Media*... Ai trimis-o tu la tipografie ?

VOICU : Nu. Poate dumneata.

ȘTEFĂNESCU : Da' de unde ! Nici n-am văzut manuscrisul. Nici nu mi-a trecut prin mînă. *(Citind din nou :)* *Alexandru cel Mare...*, de Alexandru Andronic. Andronic. Andronic. Cine-o mai fi și Andronic ăsta ?

VOICU : Habar n-am. A fost pe-aci — zicea c-o să mai vină.

ȘTEFĂNESCU : Dar cine l-a dat la tipar ? Ei cum, domnule, așa am ajuns, că răsar foiletoane-n gazetă

fără să știe secretarul de redacție? Ce-i debandada asta?

POMPILIAN: L-o fi dat directorul.

ȘTEFĂNESCU *(revenind spre boxă)*: Ei, directorul! Directorul și Alexandru cel Mare! *(Ajuns la biroul lui, ridică receptorul și formează un număr.)* Alo! Tipografia. Dă-mi-l pe șefu de atelier. Dă-mi-l pe Hubert, sau mai bine spune-i să vină pînă sus, cu revizia de aseară și cu spalturile din pagina treia. Cu toate spalturile, m-auzi? *(Închide telefonul și se așază la birou, continuînd să lucreze.)*

SCENA VII

ACEIAȘI, FATA BLONDĂ

Un moment de tăcere. Ștefănescu lucrează în boxă, Pompilian, care pare a fi găsit un „subiect", scrie, iar Voicu dormitează. Intră o fată tînără, blondă, douăzeci de ani, îmbrăcată cam bătător la ochi, dar nu dezagreabil, și nici mahalagește.

FATA BLONDĂ: Bună ziua! *(Nu-i răspunde nimeni, nu o vede nimeni. Se apropie de masa lui Pompilian.)* Vreau să vorbesc cu domnul director.

POMPILIAN *(ridică privirea și constată că fata e „nostimă")*: Eu sînt.

FATA BLONDĂ: Domnule director... *(A pornit cu multă inimă, ritos, energic, dar se oprește scurt.)* Nu ești dumneata.

POMPILIAN: După ce se vede?

FATA BLONDĂ: După tot.

POMPILIAN: Domnișoară, mă insulți.

FATA BLONDĂ: Se poate. Dar eu cu directorul vreau să vorbesc.

POMPILIAN: Personal?

FATA BLONDĂ: Personal.

POMPILIAN: Despre ce?

FATA BLONDĂ: Despre... *(A pornit să spună, dar, ca mai sus, se oprește brusc.)* Nu pot să spun. E o chestiune intimă.

POMPILIAN: Intimă de tot?
FATA BLONDĂ: Nu te priveşte pe dumneata.
POMPILIAN: Dar te priveşte pe dumneata. Fiindcă dacă e „intimă de tot", aici la redacţie e cam incomod.
FATA BLONDĂ *(fără violenţă, mai mult familiar)*: Of, braznicule!
POMPILIAN: Iar dacă nu-i intimă, directorul nu-i aici.
FATA BLONDĂ: Vreau să fac o reclamaţie într-o chestiune din jurnalul de azi.
POMPILIAN *(mai puţin interesat)*: De ce nu spui, domnişoară? *(Arată cu degetul spre boxă.)* Domnul de acolo.
FATA BLONDĂ: E director?
POMPILIAN: Mai mare. Secretar de redacţie!
FATA BLONDĂ *(se îndreaptă în direcţia indicată, deschide uşa boxei, intră)*: Bună ziua!

(Ştefănescu continuă să lucreze fără să ridice capul.)

POMPILIAN: Voicule!
VOICU *(întrebare mormăită)*: Mmm?
POMPILIAN: Uite colo! *(Îi face semn să se uite la fata blondă din boxă.)*
VOICU *(ridică leneş capul şi are un moment de surpriză. Hotărît, fata e nostimă)*: Cam blondă.
POMPILIAN: Şi cam tînără.
VOICU: Dar mi-e somn. *(Îşi culcă din nou capul pe masă.)*
POMPILIAN: Şi eu am de lucru. *(Reîncepe să scrie.)*
FATA BLONDĂ *(care între timp aşteptă, lîngă uşa boxei, crezînd că în cele din urmă Ştefănescu o va vedea, încearcă din nou să se semnaleze)*: Bună ziua.
ŞTEFĂNESCU: *(fără să ridice privirea şi continuînd să lucreze)*: Da.
FATA BLONDĂ: Numele meu este Gaby Brăulescu.
ŞTEFĂNESCU *(acelaşi joc)*: Da.
GABY *(decisă „să-i dea drumul")*: Domnule secretar!
ŞTEFĂNESCU: Da.
GABY: Da, da, dar dacă nu vă uitaţi la mine, eu nu pot să vorbesc.

ȘTEFĂNESCU : Despre ce e vorba, *(ridică capul și în sfîrșit o privește)* domnișoară ?

GABY : Despre asta. *(Îi întinde ziarul, arătîndu-i în același timp un articol de pe ultima pagină.)*

ȘTEFĂNESCU : *(citind)* : „Cronica dramatică. Teatrul de vară. *«Ia-o mai încet»*, revistă în două acte și-un prolog."

GABY : Am jucat și eu în piesa asta.

ȘTEFĂNESCU : Aha ! Artistă.

GABY : Artistă, dar ce folos. Nu spune o vorbă de mine în toată cronica. Nici nu mă pomenește.

ȘTEFĂNESCU : Nu se poate !

GABY : De toate spune cîte ceva. De toate. Numai de mine nu.

ȘTEFĂNESCU : Imposibil !

GABY : *(aproape plîngînd)* : Mă persecută. Totdeauna m-a persecutat. Și data trecută. Are ceva contra mea.

ȘTEFĂNESCU : Ți se pare dumitale.

GABY : Mi se pare ? Citiți și dumneavoastră. *(Parcurge cronica și citește, de ici, de colo, cîte o frîntură de frază :)* „O apariție încîntătoare, domnișoara Grigoriu... Admirabilă, domnișoara Yvette Stancu... Domnișoara Gigi Vasiliad a cîntat tangoul *Ai să mă uiți* într-un ritm languros... Domnișoarele Cilibiu, Ștefănescu și Walter, în notă... Domnișoara Georgina Mălin e un element care promite." Vedeți ? Pe toate, pe toate. Numai pe mine nu. Să spună și despre mine ceva. Nu zic mare lucru, dar măcar că am fost bine, sau că sînt în notă, sau că promit.

ȘTEFĂNESCU : Dar promiți ?

GABY : Promit. Sigur că promit. Eu de asta am venit, domnule secretar. Să scrie și despre mine. Nu plec de aici pînă nu scrie.

ȘTEFĂNESCU : Ba de plecat o să pleci, că eu am de lucru.

GABY *(dezolare)* : Care va să zică, n-am făcut nimic.

ȘTEFĂNESCU : Ba da. O să scrie și despre dumneata.

GABY : Cînd ?

ȘTEFĂNESCU : Cu prima ocazie.

GABY : Mîine.

ȘTEFĂNESCU : Poate și mîine.
GABY : Și dacă tot scrie, să scrie și el două-trei rînduri mai mult, că nu-i cade mîna.
ȘTEFĂNESCU : Asta așa e.
GABY : Vă mulțumesc, domnule secretar. La revedere.
ȘTEFĂNESCU : *(cufundat din nou în hîrtiile lui)* : La revedere.
GABY *(dă să plece, dar se oprește în prag)* : Domnule secretar !
ȘTEFĂNESCU : Da.
GABY : Îmi puneți și fotografia ?
ȘTEFĂNESCU : Ce fotografie ?
GABY : Fotografia mea. Uite, o am aici. *(Caută în poșetă și scoate o fotografie.)* O puneți ?
ȘTEFĂNESCU : O punem.
GABY : S-o las ?
ȘTEFĂNESCU : Las-o.
GABY *(după ce a lăsat fotografia pe masă)* : Ce-o să fie la teatru cînd or vedea-o ! Îngălbenesc toate. *(Iese din boxă.)*
VOICU *(care de la un timp s-a deșteptat din toropeală și a privit cu oarecare curiozitate scena din boxă, urmărind de la masa lui convorbirea de mai sus, o interpelează pe față, care se îndreaptă spre ieșire)* : Domnișoară !
GABY : Poftim ?!
VOICU *(se ridică ; vine spre ea)* : Dumneata o să faci carieră.
GABY : De unde știi ?
VOICU : Presimt. Dumneata ai talent. Un anumit fel de talent.
GABY : M-ai văzut la teatru ?
VOICU : Nu, dar te-am văzut aici. Ai fost foarte bine.
GABY : Vorbiți serios ?
VOICU : Foarte. Vezi dumneata... *(O ia de braț și pornesc împreună spre ieșire. Îi spune ceva cu voce scăzută — nu se aude bine ce. Fata izbucnește în rîs.)*
POMPILIAN *(s-a oprit din scris și îi vede plecînd)* : Ei, domnu ! Încotro ?
VOICU : Mergem să ne plimbăm.

POMPILIAN : Şi eu ce fac ?
VOICU : Scrii ! *(Iese împreună cu Gaby prin stînga.)*

SCENA VIII

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN, HUBERT

Intră prin dreapta Hubert, şeful de atelier, avînd în mînă mai multe spalturi tipografice şi un exemplar din „Deşteptarea", revizia, plin de ştersături şi semne cu creion roşu şi albastru.

HUBERT *(în trecere spre boxă)* : Salut, dom' Pompilian.
POMPILIAN : *(continuînd să scrie)* : Saltare !
HUBERT *(intrînd în boxă)* : Salut, dom' Ştefănescu !
ŞTEFĂNESCU : Ce mi-ai făcut, Hubert ?
HUBERT : Cu ce ?
ŞTEFĂNESCU : Ai văzut gazeta de azi ?
HUBERT : Am văzut-o.
ŞTEFĂNESCU : Şi pagina treia ?
HUBERT : Şi.
ŞTEFĂNESCU : Ce foileton mi-ai pus în pagina treia ?
HUBERT *(moment de gîndire)* : Să ne uităm.
ŞTEFĂNESCU *(deschide gazeta la pagina treia şi i-o arată)* : Poftim !
HUBERT *(citeşte)* : *Alexandru cel Mare în Media*, de Alexandru Andronic.
ŞTEFĂNESCU : De unde mi l-ai scos pe Andronic ăsta ?
HUBERT : Ştiu eu ? De-aici, se vede, de la dumneavoastră.
ŞTEFĂNESCU *(enervat)* : Mă rog, aseară, la revizie, ce foileton aveai în pagina treia ?
HUBERT *(moment de gîndire)* : Să ne uităm.
ŞTEFĂNESCU : Uită-te.
HUBERT *(deschide revizia şi caută)* : Cronica literară.
ŞTEFĂNESCU : Şi ce s-a făcut cu ea ?
HUBERT *(amintindu-şi)* : A ! Am trecut-o în pagina cincea. Casetă, coloana trei, patru şi cinci.
ŞTEFĂNESCU : De ce ?
HUBERT : Fiindcă n-aveam casetă. Caseta din pagina cincea a trebuit s-o scot. Era un articol despre pre-

tul ovăzului. Şi mi-a telefonat dom' direc
noapte să-l scot.

ŞTEFĂNESCU : Şi ?

HUBERT : L-am scos, ce era să fac ? Dumneavoastră nu erați aicia, domnu Voicu dormea. L-am scos. Am luat atunci cronica literară din pagina doua şi am trecut-o casetă în pagina cincea. Da' mi-a rămas folletonu din pagina doua liber. Şi-alunci l-am băgat pe Alexandru ăsta în loc.

ŞTEFĂNESCU : De unde l-ai luat ?

HUBERT : Din tipografie, do unde să-l iau ! Era gata cules şi l-am pus.

ŞTEFĂNESCU : Manuscrisul îl ai ?

HUBERT : Nu-l am.

ŞTEFĂNESCU : Dar şpaltul ? Dă-mi şpaltul.

HUBERT *(caută în teancul de spaluri aduse)* : N-am nici şpaltul. Trebuie să fie jos în atelier. Vi-l trimit eu cu Niță.

ŞTEFĂNESCU : Ascultă, Hubert. Cu articolul ăsta nu-i lucru curat. Nu e de la noi. Prin mîinile mele n-a trecut.

HUBERT *(după un moment de gîndire, se lovește cu palma pe frunte)* : Aoleu ! Să ştiți că aşa e. Nu e de la dumneavoastră. E de la „Revista istorică".

ŞTEFĂNESCU : Ce revistă ?

HUBERT : „Revista de istorie antică". Se tipăreşte la noi în tipografie. S-or fi încurcat şpalturile.

ŞTEFĂNESCU : Halal tipografie !

HUBERT : Păi de, domnu Ştefănescu. Eu zece mîini n-am. Prost plătit sînt. Asta e.

ŞTEFĂNESCU : Treaba voastră. Eu am vrut doar să descurc afacerea cu foiletonul. N-am chef să mă trezesc în fiecare dimineață cu diverse chestii strecurate peste noapte în gazetă. Acum, c-am descurcat-o, poți să te duci.

HUBERT : Îți fi descurcat-o dumneavoastră, dar eu mai rău am încurcat-o. Ăştia de la „Revista istorică", pentru o greşală de tipar urlă zece săptămîni. Dar încă pentru una boacănă ca asta... *(Îşi strînge repede vista şi şpalturile şi iese din scenă prin uşa din dreapta.)*

SCENA IX

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN

Moment mai lung de tăcere. Ştefănescu şi Pompilian îşi văd fiecare de treabă la mesele lor. Pompilian, care în decursul scenelor precedente a scris cu oarecare întreruperi de gîndire, scrie acum cu mare repeziciune.

POMPILIAN *(a ajuns la ultima frază, a încheiat, a pus punct)*: Uf! *(Îşi strînge hîrtiile de manuscris, îşi ia pălăria, şi-o pune-n cap şi intră-n boxă.)* Şefule, am terminat. *(Pune hîrtiile pe masă şi dă să plece.)* Şi m-am dus.

ŞTEFĂNESCU: Pompilian!

POMPILIAN: La revedere.

ŞTEFĂNESCU: Pompilian!

POMPILIAN: Da!

ŞTEFĂNESCU: N-ai terminat. Îmi trebuie un cursiv de pagina întîia.

POMPILIAN: Da' ce? E rîndul meu?

ŞTEFĂNESCU: Nu ştiu. Mie să-mi dai un cursiv.

POMPILIAN: Mă iei cam repede, şefule. Nu era rîndul meu azi. Să vedem ce zice ţintarul. *(Se apropie de „ţintarul" lipit în perete şi caută cu degetul.)* Miercuri. Miercuri, miercuri... *(a găsit)* miercuri, cursiv pagina întîia: Grigoriu. Să-l scrie Grigoriu.

ŞTEFĂNESCU: Grigoriu nu-i aici.

POMPILIAN: Nici eu nu sînt. Am dispărut. *(E gata să plece.)*

ŞTEFĂNESCU: *(tipînd)*: Pompilian!

POMPILIAN *(s-a oprit locului, pironit de strigăt.)*

ŞTEFĂNESCU *(ritos)*: În cincisprezece minute îmi dai un cursiv.

POMPILIAN *(înţelegînd că nu mai e nimic de făcut)*: Fir-ar a dracului de meserie! *(Îşi scoate pălăria şi dă să iasă din boxă, ca să se întoarcă la masa lui de scris. În prag se opreşte.)* N-ai un subiect?

ŞTEFĂNESCU: Nu.

POMPILIAN: N-am subiect.

ŞTEFĂNESCU: Caută.

POMPILIAN *(se întoarce la masa de scris)*: Nită!

SCENA X

ACEIAȘI, NIȚĂ

NIȚĂ : Poftiți ?
POMPILIAN : Hîrtie de manuscris.
NIȚĂ : V-am mai dat o dată.
POMPILIAN : Am terminat-o.
NIȚĂ *(aducînd hîrtie)* : Prea le terminați repede și dumneavoastră.
POMPILIAN *(după o pauză)* : Niță ! N-ai un subiect ?
NIȚĂ : Am avut unu, aseară, da' l-am dat. L-am dat lui domnu Voicu. *(După o pauză :)* Dacă mai găsesc vreunul...

SCENA XI

ACEIAȘI, ANDRONIC

ANDRONIC *(intrînd prin stînga, cu aceeași stîngăcie ca și prima oară)* : Domnul director a venit ?
NIȚĂ : Domnu director, nu. Nu prea vine. Da' domnu Ștefănescu e colo. *(Iese.)*

SCENA XII

ANDRONIC, ȘTEFĂNESCU, POMPILIAN

ANDRONIC *(după ce a intrat în boxă și a așteptat o clipă să fie remarcat)* : Bună ziua.
ȘTEFĂNESCU *(fără să ridice capul din hîrtii)* : Da.
ANDRONIC : Îmi dați voie să mă prezint. Numele meu este Alexandru Andronic.
ȘTEFĂNESCU *(același joc)* : Da... *(După o trecere de moment, ca și cum abia acum ar fi auzit numele rostit :)* Cum ați spus ?
ANDRONIC : Andronic.
ȘTEFĂNESCU : Andronic, cu... *(Face un gest cu mîna arătînd spre gazetă.)*
ANDRONIC : Da.
ȘTEFĂNESCU : Luați loc, vă rog. Cu ce vă pot servi ?

ANDRONIC : Vedeți, domnule...
ȘTEFĂNESCU : Ștefănescu...
ANDRONIC : Vedeți, domnule Ștefănescu, eu nu am plăcerea... Vreau să spun nu am obișnuința... să citesc ziarul dumneavoastră... de altfel, în genere nu citesc ziare...
ȘTEFĂNESCU : Foarte bine...
ANDRONIC : Mă rog?
ȘTEFĂNESCU : Foarte bine că nu citiți ziare. Nici eu nu le-aș citi, dacă aș putea. Mă obligă meseria.
ANDRONIC : Totuși... din întîmplare... mi s-a arătat în ziarul de astăzi un articol, semnat cu numele meu.
ȘTEFĂNESCU : Despre Alexandru cel Mare.
ANDRONIC : Întocmai. E un articol ce trebuia să apară într-o publicațiune de specialitate : „Revista de istorie antică". Nu-mi explic, nu înțeleg cum a ajuns aici.
ȘTEFĂNESCU : Nici eu nu-mi explic prea bine. Dar a ajuns.
ANDRONIC : Din nefericire.
ȘTEFĂNESCU : De ce „din nefericire"? E compromițător?
ANDRONIC : Nu. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit. Dar... vedeți... e un articol de știință... și e oarecum nepotrivit... nelalocul lui într-o gazetă zilnică de informație, de politică...
ȘTEFĂNESCU : Și de scandal.
ANDRONIC : N-am vrut să spun asta.
ȘTEFĂNESCU : Dar ați fi putut spune. Și n-ați fi greșit prea mult.
ANDRONIC : În sfîrșit... recunosc că mi-e penibil... da, penibil... ca articolul meu, care aduce o contribuție, îndrăznesc să spun, absolut nouă... poate epocală... la istoria lui Alexandru cel Mare... cel puțin într-un capitol al acestei istorii... să apară... așa cum a apărut. E penibil și poate chiar, în anumit fel, primejdios.
ȘTEFĂNESCU : Primejdios?
ANDRONIC : Vedeți... eu sînt... poate știți... sau în sfîrșit n-aveți cum știi... eu sînt conferențiar la Facultatea de Litere... Catedra de istorie — istorie antică — este de cîtva timp vacantă... S-ar putea crede, s-ar putea insinua că, publicînd acest articol

într-un cotidian, am încercat să provoc anumite rumoare în jurul numelui meu, în afară de cercurile strict universitare. E un procedeu neacademic, un procedeu neştiinţific. Înţelegeţi ?

ŞTEFĂNESCU : Drept să spun, nu. Dar chiar dacă aş înţelege, de vreme ce articolul a apărut, nu văd ce mai putem face.

ANDRONIC : Mă rog, acest articol a fost publicat din eroare ?

ŞTEFĂNESCU : Da.

ANDRONIC : Ei bine, nu s-ar putea da o dezmințire ?

ŞTEFĂNESCU : Greu. O gazetă nu-şi dă singură dezmințiri.

ANDRONIC : Vreţi să spuneţi că ar trebui să mă adresez altui ziar ?

ŞTEFĂNESCU : Doamne fereşte ! În nici un caz. La urma urmelor, ce aţi putea spune în acea dezmințire ? „Domnul Alexandru Andronic, conferenţiar universitar, aduce la cunoştinţa publicului că nu este una şi aceeaşi persoană cu domnul Alexandru Andronic autorul articolului din «Deşteptarea»".

ANDRONIC : Nu. Ar fi de ajuns să spun că acel articol a apărut în „Deşteptarea" fără consimţământul meu, că a apărut dintr-o eroare regretabilă.

ŞTEFĂNESCU : Regretabilă pentru cine ? Nu cumva pentru ziarul „Deşteptarea" şi pentru cititorii săi, *(umflînd tonul)* care din această eroare au fost obligaţi să citească un articol lung, plicticos, prost scris, un articol plin de neadevăruri, teorii false şi aberaţii, un articol care...

ANDRONIC : Dumneavoastră aţi citit articolul ?

ŞTEFĂNESCU : Nu.

ANDRONIC : Atunci cum puteţi afirma ?...

ŞTEFĂNESCU : Nu afirm nimic. Vă arăt doar în ce mod s-ar putea să răspundem, în ce mod s-ar putea să fim siliţi a răspunde. Nu, nu, domnule profesor, ascultaţi-mă pe mine : toată chestia asta n-are nici o importanţă. S-o lăsăm aşa cum este.

ANDRONIC : Nici o importanţă ? Dar e tipărit !

ŞTEFĂNESCU *(cu dispreţ)* : Tipărit ! *(Cu oarecare amărăciune sceptică, blazată :)* O gazetă trăieşte o

zi. Mai puțin decît atît. O dimineață, o oră. O gazetă moare cinci minute după ce a fost citită.

ANDRONIC : Totuși, mie mi se pare că un cuvînt tipărit...

ȘTEFĂNESCU : Pentru că n-ați trăit, ca mine, treizeci de ani în redacții și tipografii. Pentru că n-aveți, ca mine, mîinile pline de cerneală. Pentru că n-aveți, ca mine, un uruit continuu de rotative în urechi. Pentru că n-ați văzut, ca mine, pierzîndu-se în neant milioane de tone de hîrtie tipărită. Mîine dimineață, astă-seară, nu va fi un om în București, în România, pe globul pămîntesc, un singur om care să știe, care să țină minte că profesorul Andronic a publicat un articol fără să vrea într-o gazetă care l-a tipărit fără să știe. *(Sună telefonul. Ștefănescu a ridicat receptorul și vorbește aproape fără tranziție :)* Da... Încă nu... Pagina doua, titlu pe trei coloane, bloc și aldine... Un singur clișeu... Merge numai la capitală. Încă nu... Da... *(Închide telefonul.)* Pompilian ! Grăbește cursivul. Îl cere de la tipografie.

POMPILIAN *(mai mult pentru el)* : Fir-ar al dracului de cursiv !

ANDRONIC : Mi se pare că vă deranjez.

ȘTEFĂNESCU : Sincer vorbind, da. E ora la care facem gazeta. Gazeta de mîine. Pentru că cea de azi, pentru noi *(gest cu mîinile)* a murit.

ANDRONIC : Nu s-ar putea ca în numărul de mîine să puneți, cel puțin, o erată ?

ȘTEFĂNESCU : O erată : De ce ?

ANDRONIC : Pentru că, vedeți, articolul meu e plin de greșeli de tipar.

ȘTEFĂNESCU : Toată gazeta e plină de greșeli de tipar !

ANDRONIC : Dar în cazul meu e un articol de știință. Sînt denumiri geografice, sînt date istorice. Nu mai înțelege nimeni nimic.

ȘTEFĂNESCU : Nici nu trebuie.

ANDRONIC : Dați-mi voie să vă arăt. Sînt fraze fără sens. Bunăoară, bunăoară aici. *(Citește :)* „Vom arăta altă dată și păstrăm în acest scop probe pe care preferăm a nu le destăinui pentru moment — pe ce se întemeiază convingerea noastră că de la

Prophtasia la Kabul, itinerariul eroului nostru a cunoscut faze insuficient studiate pînă azi și care ar merita să fie aduse la lumină." Ei bine, în loc de Prophtasia știți ce a apărut? În loc de Kabul **știți ce a ieșit?**

ȘTEFĂNESCU *(ridică receptorul telefonului, care sună din nou)*: **Da!... Încă nu... Bine, bine... (Răcnind:)** Bine! *(Închizînd telefonul:)* **Termină, Pompilian,** termină odată, că mă-nnebunește tipografia!

POMPILIAN: Vine, vine!

ȘTEFĂNESCU *(către Andronic, expeditiv)*: Domnule profesor, dacă vreți erată, fie și erată. Treceți dincolo, la o masă, scrieți pe o bucată de hîrtie și mi-o aduceți.

ANDRONIC: O am aici. *(Scoate din buzunar o hîrtie.)* **E gata scrisă.**

ȘTEFĂNESCU: Cu atît mai bine. *(Îi ia hîrtia din mînă și o pune pe birou, într-un colț.)*

ANDRONIC: Aș mai avea multe de spus...

ȘTEFĂNESCU: Dar nu acum.

ANDRONIC: Sigur, nu acum... *(Se pregătește să plece.)* Însă în ce privește onorariul...

ȘTEFĂNESCU: Ce onorar?

ANDRONIC: Era un tînăr adineauri aici... zicea că se ocupă el...

ȘTEFĂNESCU: Ce tînăr? Ce onorar? *(Sună telefonul. Ridică receptorul.)* Da... Agopian?... Care Agopian? La administrație, nu aici. *(Închide telefonul.)* Dobitoc.

ANDRONIC *(intimidat de enervarea lui Ștefănescu)*: Eu vă las. Am onoarea... *(Iese.)*

SCENA XIII

ȘTEFĂNESCU, POMPILIAN

POMPILIAN *(a terminat cursivul și s-a repezit cu el spre boxă, lovindu-se de altfel de Andronic, care tocmai ieșea. Intră în boxă și întinde manuscrisul)*: S-a făcut.

ȘTEFĂNESCU: Despre ce ai scris?

POMPILIAN: Despre reforma bacalaureatului.

ŞTEFĂNESCU : Pentru sau contra ?
POMPILIAN : Pentru.
ŞTEFĂNESCU : O făcuşi ! Nu ştii că directorul e la cuţite cu Brănescu de la Instrucţie ?
POMPILIAN : Zău ?
ŞTEFĂNESCU *(ţinînd manuscrisul în mînă)* : Acu ce vrei să fac cu ăsta ? La coş ! *(E gata să-l arunce într-adevăr la coş. Pompilian i-l ia înapoi cu o mişcare scurtă.)*
POMPILIAN : Stai, şefule, că altu nu scriu. Dă-l încoa să-l schimb. Ia să vedem ! *(Scoate stiloul din buzunar şi începe să citească :)* „Noua reformă a bacalaureatului este un eveniment fericit pentru învăţămîntul nostru secundar." *(Ştergînd şi scriind :)* Este un eveniment nefericit. *(Către Ştefănescu, plin de subînţeles :)* Ai, ce zici ?
ŞTEFĂNESCU *(mulţumit)* : Aşa da. Dă-i drumul. Repede.
POMPILIAN : În trei minute. *(Se întoarce în redacţie, şi, în picioare, la masă, îşi reface manuscrisul, ştergînd şi adăugînd din cînd în cînd cîte ceva.)*

SCENA XIV

ACEIAŞI, DIRECTORUL

Intră Directorul prin dreapta. Patruzeci şi cinci de ani. Încă tînăr şi zvelt. Costum de vară, deschis, elegant. Nimic strigător, dar eleganţa lui contrastează vizibil cu ţinuta delăsată a celorlalţi redactori.

POMPILIAN *(continuînd să scrie)* : Am onoarea să vă salut, domnule director !
DIRECTORUL *(în trecere spre boxă, cu neatenţie)* : Bună ziua, Pompilian. *(Intră în boxă.)* Ai ceva pentru mine, Ştefănescule ?
ŞTEFĂNESCU : Azi nimic. Ieri erau nişte hîrtii. Le-am lăsat pe birou, la dumneata.
DIRECTORUL : N-am putut să trec ieri.
ŞTEFĂNESCU : Ştiu.
DIRECTORUL : Dar am telefonat. S-a scos articolul cu ovăzul din pagina cincea ?

ŞTEFĂNESCU : S-a scos.
DIRECTORUL: Uite ce e, Ştefănescu : de aici încolo, cîteva zile, nici un cuvînt despre ovăz. Ovăz, grîu, porumb... Nimic. Nu există. Înţeles ?
ŞTEFĂNESCU : Înţeles.
DIRECTORUL : *(zăreşte pe birou, într-un colţ, fotografia fetei blonde şi o ia în mînă)* : Dar asta ce-i ?
ŞTEFĂNESCU : Care ?
DIRECTORUL : Fotografia asta. *(O priveşte.)* Nostimă fată !
ŞTEFĂNESCU : O nebună. Vrea să-i punem poza la gazetă.
DIRECTORUL *(foarte liniştit rupe fotografia în patru şi-o aruncă la coş)* : Şi asta ? *(A luat în mînă erata lăsată de Andronic şi o parcurge cu privirea, citind cîte un cuvînt.)* Prophtasia... Marocardo... Oxyartes... Ce-i asta ?
ŞTEFĂNESCU : Alt nebun... Vrea erată. Auzi dumneata : erată !
DIRECTORUL *(cu acelaşi gest de mai sus, rupe hîrtia, aruncînd-o la coş)* : Cum stai cu gazeta ?
ŞTEFĂNESCU : Prost. Peste un ceas trebuie să închei provincia, şi n-am pîn' la ora asta mai nimic.
DIRECTORUL : Ai nevoie de-un articol ?
ŞTEFĂNESCU : Mi-ar trebui un editorial.
DIRECTORUL : Editorial n-am timp. Îţi fac o casetă pentru ultima pagină.
ŞTEFĂNESCU : Fie şi casetă.
DIRECTORUL : Mă duc s-o scriu. *(Iese din boxă şi se îndreaptă spre uşa din fund a direcţiei, dar se opreşte în treacăt la masa lui Pompilian, pe care îl întreabă cu neglijenţă :)* Despre ce scrii, Pompilian ?
POMPILIAN : Despre reforma bacalaureatului. Îi trag un frecuş lui Brănescu de la Instrucţie, de-o să ne ţină minte.
DIRECTORUL : Te dai la el ?
POMPILIAN : Tare. Tare de tot.
DIRECTORUL : Asta nu se poate.
POMPILIAN : De ce, domnule director ?
DIRECTORUL : Pentru că nu se poate.
POMPILIAN : Bine, dar dom' Ştefănescu zicea adineauri... *(Către Ştefănescu, ridicînd vocea, ca să*

Ile auzit din boxă :) Șefule !... Nu ziceai că Brănescu de la Instrucție...

ȘTEFĂNESCU : E la cuțite cu directorul.

DIRECTORUL : Ei, „la cuțite" ! Exagerați și voi. Și pe urmă, trebuie să fim obiectivi.

ȘTEFĂNESCU : Te-ai împăcat cu Brănescu ?

DIRECTORUL : L-am văzut ieri într-o chestie.

ȘTEFĂNESCU : Ei, atunci, da. Să fim obiectivi. Schimbă macazul, Pompilian.

POMPILIAN : Iar ? Fir-ar al dracului de articol ! M-apucă noaptea cu el.

DIRECTORUL : Vino la mine, în birou, să-l văd și eu. *(Prin ușa din fund, intră la direcție, lăsînd ușa deschisă.)*

POMPILIAN *(îl urmează, citind începutul articolului)* : „Noua reformă a bacalaureatului este un eveniment nefericit pentru învățămîntul nostru secundar." *(Cu tocul șterge un cuvînt.)* Este un eveniment fericit.

SCENA XV

ȘTEFĂNESCU, POMPILIAN, MAGDA

MAGDA *(intră prin stînga, e foarte tînără, simplu îmbrăcată într-o rochie sportivă de dimineață ; i se adresează lui Pompilian, tocmai cînd acesta a ajuns aproape în pragul direcției și e gata să intre)* : Mă iertați că vă întrerup, domnule. Aș vrea să vorbesc cu domnul Alexandru Andronic.

POMPILIAN *(căutînd)* : Andronic... Andronic... Parc-am auzit de numele ăsta... O fi din administrație... *(Intră la direcție și închide ușa după el.)*

SCENA XVI

ȘTEFĂNESCU, MAGDA

Magda rămîne un moment nedumerită în fața ușii închise. Pe urmă, uitîndu-se în dreapta și în stînga, cu oarecare curiozitate, vine în planul I. Îl observă în sfîrșit pe Ștefănescu și intră în boxă.

MAGDA : Bună ziua, domnule !

ȘTEFĂNESCU *(nici nu ridică privirea din hîrtii)* : Da.

MAGDA : Vă pot cere o informație ?
ȘTEFĂNESCU : *(același joc)* : Nu.
MAGDA : Păcat. *(Puțin intimidată de bruscheța răspun-sului, ezită, parcă ar vrea să plece, face un pas spre ușa boxei, se oprește.)* Totuși... *(Pe urmă, repede :)* Domnul Alexandru Andronic la ce oră vine ?
ȘTEFĂNESCU : *(sărind)* : Cum ? Iar vine ?
MAGDA : Așadar, a fost.
ȘTEFĂNESCU : A fost, dar vine iar ?
MAGDA : Asta nu știu. Tocmai de aceea întreb.
ȘTEFĂNESCU : Și eu de unde să știu ?
MAGDA : Nu e redactor aici ?
ȘTEFĂNESCU : Redactor ! Asta ne-ar mai lipsi !
MAGDA : Totuși, în ziarul de astăzi, e un articol semnat cu numele lui.
ȘTEFĂNESCU : Da. Un articol. Unul singur. Și e de ajuns un articol ca să nu mai am liniște. De azi-dimineață, de cînd a apărut, numai cu el am avut de-a face.
MAGDA : Nu mă mir.
ȘTEFĂNESCU : Te pomenești că dumneata tot pentru articolul ăsta ai venit !
MAGDA *(după o ezitare)* : Da... Aș fi vrut să cer unele lămuriri.
ȘTEFĂNESCU : Mie ?
MAGDA : Domnului Andronic. Dar dacă nu-i aici... *(După o pauză :)* Vedeți, articolul afirmă unele lucruri ciudate, aș putea spune tulburătoare... Dacă s-ar adeveri, ar fi îngrozitor... Pînă acum era stabilit că drumul de la Prophtasia la Kabul, Alexandru l-a făcut în iarna 330—329 înainte de Hristos. Domnul Andronic pretinde însă că abia un an mai tîrziu, în iarna 329—328.
ȘTEFĂNESCU *(nerăbdător)* : Bine, dar ce importanță...
MAGDA : Imensă, domnule. Știu că vreți să spuneți că data aceasta a mai fost susținută înainte și de alți istorici, că, de exemplu, Hoyngharth și Wuertemburg adoptă aceeași cronologie.
ȘTEFĂNESCU : Ascultă, domnișoară. Puțin îmi pasă.
MAGDA *(îl întrerupe ; vorbește animat)* : Vă cred. Și mie puțin mi-ar păsa dacă ar fi numai atît. Dar domnul Andronic face o ipoteză îngrozitoare. Îndomnul Andronic pretinde însă că abia un an mai tîrziu, în iarna 329—328.

almanah, afirmă, că în 330 Alexandru cel Mare a pierdut alba în Nicaia, (*neliniștindu-l*) în 330, în momentul asasinării lui Parmenion, ba chiar că ar fi luat parte la asasinat.

ȘTEFĂNESCU (*iritându-l*): Ți se pare?

MAGDA: Ar fi groaznic. Și o crimă oribilă. Alexandru nu poate... Alexandru nu trebuie...

ȘTEFĂNESCU (*întărâtându-l*): Ia ascultă domnișoară. Dumneata ai timp de glume. Eu n-am.

MAGDA: Dar nu glumesc de loc. Nici n-aș îndrăzni cu lucruri atît de grave.

ȘTEFĂNESCU: Grave? Fleacuri. Prostii. Idei fixe. Eu n-am timp. Înțelegi? N-am timp. Eu fac alei o gazetă. Știi dumneata ce e o gazetă? Faptele, faptele, faptele! Și dumneata mă ții de vorbă ca să-mi spui povești cu Alexandru cel Mare. Că a făcut, că a dres, că s-a dus, că nu s-a dus. Din partea mea, ducă-se! La 329, la 330, sau la 3330, mie totuna mi-e. Treaba lui. Treaba dumitale. Pe mine să mă lăsați în pace. Eu am de lucru. Înțelegi? Pricepi? Mă auzi?

MAGDA (*care nu și-a pierdut cumpătul, cu toată izbucnirea lui Ștefănescu*): Înțeleg. Pricep. Mai ales aud... Dar îmi pare rău.

SCENA XVII

ACEIAȘI, POMPILIAN

POMPILIAN (*ieșind de la director*): Șefule, s-a terminat. (*Vine repede spre bord, cu manuscrisul în mînă.*) Uite-ți cursivul. Să nu mă ții, că nu stau. Salutare!

ȘTEFĂNESCU: Un moment, să-l citesc.

POMPILIAN: Nu-l nevoie. L-a văzut directoru. A zis că merge. Dă-l literă și trimite-l. Salutare!

ȘTEFĂNESCU: (*a luat articolul și scrie pe el cu creionul într-un colț, probabil indicația de literă*): Pompilian!

POMPILIAN (*furios, speriat că va fi din nou reținut*): Ce mai e?

ȘTEFĂNESCU: Lasă manuscrisul jos la tipografie. Tot
    ești în drum.
POMPILIAN *(ia articolul și dispare în mare grabă)*:
    Salutare!

SCENA XVIII

ȘTEFĂNESCU, MAGDA

MAGDA: Înainte de plec, mai pot pune o întrebare?
ȘTEFĂNESCU *(potolit între timp)*: Scurtă.
MAGDA: Chiar dacă e indiscretă?
ȘTEFĂNESCU: Dacă e scurtă, nu e indiscretă.
MAGDA: Despre ce e vorba în articolul acestui domn...
    Pompilian?
ȘTEFĂNESCU: Despre un om politic. Brănescu de la
    Instrucție.
MAGDA: Îl laudă sau îl atacă?
ȘTEFĂNESCU: Îl atacă. Ba nu. Îl laudă.
MAGDA: Totuna. Îl laudă, îl atacă, oricum, n-are nici
    o importanță. Crezi într-adevăr că Brănescu e
    mai interesant decît Alexandru cel Mare? Crezi
    că toată gazeta asta, cu toți oamenii ei, cu Bră-
    nescu, cu Pompilian, cu dumneata, există? Exis-
    tă într-adevăr? Crezi că sînteți mai adevărați, mai
    vii, crezi că sînteți mai frumoși decît Alexandru
    cel Mare?... *(Un moment a rămas pe gînduri; pe
    urmă, brusc:)* Bună ziua, domnule! *(Iese din boxă.)*
ȘTEFĂNESCU *(puțin intrigat)*: Domnișoară! *(Magda nu
    întoarce capul. Se îndreaptă liniștită spre ușa de
    ieșire din stînga. El se ridică de la birou și din
    pragul boxei o mai strigă o dată:)* Domnișoară!
MAGDA *(se oprește, se întoarce)*: Ce s-a întîmplat?
ȘTEFĂNESCU: Domnișoară... *(Se apropie de ea.)* La
    urma urmelor, ce-ți pasă dumitale de Alexandru cel
    Mare?
MAGDA *(simplu)*: Îl cunosc.
ȘTEFĂNESCU: Pe cine?
MAGDA: Pe Alexandru cel Mare. *(Cu gravitate, cu
    ușoară emoție:)* Îl cunosc. Îl știu. L-am văzut
    Uneori îl văd.
ȘTEFĂNESCU *(nedumerit, îngrijorat)*: Nu înțeleg.

MAGDA : Sigur că nu înțelegi. Dar eu, sînt clipe cînd îl văd foarte bine. Aș putea să-i vorbesc... Uite! sîntem în iunie *(schimbare de voce)*, 2, 3, 4 iunie 323. Nopți grele de vară în Asia. Corturile ard încă de soarele zilei. Patruzeci de mii de oameni dorm încinși, cu spada în mînă, cu scutul la căpătîi. Un singur om veghează, sub stele albe, și printre stele, steaua lui, care încă n-a căzut. Are treizeci și trei de ani. A cucerit jumătate planetă și are mîinile pure. Mîini albe, lungi, tinere. În zori, va face un semn, și cei patruzeci de mii de oameni se vor pune din nou în mișcare, să cuprindă cu armele cît pămînt a rămas. În zori! Dar e încă noapte. Și steaua lui, care n-a căzut, va cădea. Apropie-te de el. Mîinile lui ard... Fruntea e caldă... Buzele sînt palide...

ȘTEFĂNESCU *(foarte îngrijorat)*: Domnișoară, poate ți-e rău...

MAGDA : *(continuă încă un moment reveria începută, și pe urmă izbucnește în rîs — rîs tînăr, sincer)*: Te-am speriat.

ȘTEFĂNESCU : *(sever)*: Dumneata... dacă ai fi fata mea, nu te-aș lăsa să umbli pe stradă, cu capul în nori.

MAGDA : Dar nu sînt. Și nici nu vreau. Dumneata, întoarce-te la faptele dumitale diverse. Eu plec... cu Alexandru cel Mare. *(Iese prin stînga, rîzînd ușor, copilărește, fericită.)*

SCENA XIX

ȘTEFĂNESCU, apoi DIRECTORUL

Ștefănescu rămîne singur în scenă, privind lung după fata care a ieșit. Telefonul din boxă sună, dar el nu aude. Face cîțiva pași spre planul I al scenei, încet, îngîndurat. Cînd ajunge la ușa boxei, se oprește în prag, rezemat cu spatele de boxă. Telefonul sună mereu. În momentul acesta intră Directorul, din cabinetul lui, cu un manuscris în mînă. Se apropie de Ștefănescu, care nu-l aude.

DIRECTORUL *(lovindu-l ușor pe umăr)*: Ce-i cu dumneata ?

ȘTEFĂNESCU *(indiferent)*: Nimic.
DIRECTORUL *(arătînd cu capul spre telefonul care sună mereu)*: Nu răspunzi?
ȘTEFĂNESCU *(într-o doară)*: Ba da. *(Intră fără grabă, tarea obișnuită în boxă și ridică cu indiferență re ceptorul.)* Da... Eu... Nu... *(Bruscă ridicare de voce)* Am zis: nu! Schimbă! Schimbă tot. *(A revenit la stilul normal, a reintrat în funcțiune.)* Ridi cursivul cu un vingalac... șase-șaptele... în dagma doua... Da... *(Închide telefonul, se așază la mași, pe urmă, către Director:)* Ai terminat caseta?
DIRECTORUL *(dîndu-i manuscrisul)*: Uite-o. Ce zici, n-ar merge editorial?
ȘTEFĂNESCU *(răsfoind foile manuscrisului)*: Cam scurt pentru editorial.
DIRECTORUL: Mai rărești rîndurile.
ȘTEFĂNESCU: Să-ncercăm. Semnezi?
DIRECTORUL *(blazat)*: Cu inițiale. E de ajuns.
ȘTEFĂNESCU: Ba, uneori, prea mult. *(Continuă să lucreze în tăcere.)*
DIRECTORUL *(și-a aprins o țigară și se așază pe un colț de masă; după un timp)*: M-am uitat prin gazetă. Moartă. N-are nimic. Nimic.
ȘTEFĂNESCU: Ce să-i fac? O scriu eu?
DIRECTORUL: Știri vechi. Reportaje răsuflate. Articole idioate... Ai văzut articolul lui Grigoriu?
ȘTEFĂNESCU: E un om subțire. Și are idei.
DIRECTORUL: Mie nu-mi trebuie oameni subțiri. Și n-am ce face cu ideile lor. *(Ironic:)* Idei! Ideile omoară o gazetă.
ȘTEFĂNESCU: Nu pe a noastră, în orice caz.
DIRECTORUL: A noastră! Gazeta noastră e o porcărie.
ȘTEFĂNESCU: Mai mare chiar decît crezi. Dar ce să fac cu o redacție neplătită de trei luni? Oamenii nu mai pot.
DIRECTORUL: Las', că se aranjează ei. Nu-l plîng eu pe Pompilian.
ȘTEFĂNESCU: Pe Pompilian, nu. Dar pe Voicu, dar pe Grigoriu?
DIRECTORUL: Se învîrtesc.

ȘTEFĂNESCU: Și dacă nu pot să se „învîrtească"? Și dacă nu se pricep?

DIRECTORUL: Foarte rău. Eu ce să le fac? Eu închid ochii. Restul e treaba lor. Să mai ciupească și ei, de ici, de colo...

ȘTEFĂNESCU: Bună școală, n-am ce zice.

DIRECTORUL: Nu sîntem aici într-un pensionde fete. Sîntem într-o redacție.

ȘTEFĂNESCU: Și încă ce redacție!

DIRECTORUL: Să lăsăm gluma. Așa nu mai merge.

ȘTEFĂNESCU: Ba, deocamdată, de bine de rău, mai merge. Dar mă întreb cît timp. Uite, zincografia nu mai vrea să lucreze. Și azi mi-au oprit patru clișee. Vor bani.

DIRECTORUL: Canalii.

ȘTEFĂNESCU: Mai grav e cu tipografia. Mă tem că ne lasă.

DIRECTORUL: Alte canalii.

ȘTEFĂNESCU: Ne trebuie bani.

DIRECTORUL: Nu, Ștefănescule, ne trebuie altceva. Ne trebuie o lovitură. O lovitură, înțelegi? Ceva tare, tare. Ceva senzațional.

ȘTEFĂNESCU: O bombă.

DIRECTORUL: Da. O bombă. Un scandal. O crimă.

ȘTEFĂNESCU: Crimele nu rentează. Sînt în toate gazetele.

DIRECTORUL: Poate că ai dreptate. În orice caz, 'un scandal. Ceva care să răsune, să aducă cititori, să ridice tirajul.

ȘTEFĂNESCU *(ridică receptorul telefonului, care din nou sună)*: Da... *(Strigînd:)* Cum?... De ce?... Ei, drăcia dracului... *(Trîntește receptorul și închide furios telefonul.)* Lua-v-ar dracul cu tipografie cu tot!

DIRECTORUL: Ce s-a întîmplat?

ȘTEFĂNESCU: Mi-au încurcat toată paginația. Una spun eu, alta fac ei. Iar o să iasă o halima.

DIRECTORUL: De ce nu te duci pînă jos, în atelier? Mai scutură-i puțin.

ȘTEFĂNESCU: M-aș duce, dar n-am pe cine să las aici. Te pomenești că sună provincia între timp.

DIRECTORUL: Rămîn eu... dacă nu stai mult.

ȘTEFĂNESCU : În cinci minute sînt înapoi. *(Strînge de pe masă oarecare hîrtii, șpalturi, manuscrise, ș.a.m.d. și pleacă cu ele.)*

DIRECTORUL : Și gîndește-te la ce ți-am spus. O lovitură. Ne trebuie o lovitură.

SCENA XX

DIRECTORUL, POMPILIAN

DIRECTORUL *(rămas singur, înconjoară masa lui Ștefănescu, se uită distrat prin hîrtii)* : O lovitură... O lovitură... *(Se așază pe scaunul lui Ștefănescu și își aprinde o țigară.)*

POMPILIAN *(intră în mare grabă prin stînga, se repede la ușa direcției, o deschide)* : Domnule director! *(A băgat de seamă că nu e nimeni la direcție, și se întoarce.)* Niță! Șefule! Directorul a plecat?

DIRECTORUL *(leneș)* : Ce e, Pompilian?

POMPILIAN : Acolo sînteți? *(Vine grabnic spre boxă și se oprește în pragul ei. E, în mod vizibil, purtătorul unei mari vești.)* Domnule director! Să vă spun una... să-ncremeniți!

DIRECTORUL *(mai degrabă indiferent)* : Spune.

POMPILIAN : Cine credeți că e jos?

DIRECTORUL : Unde jos?

POMPILIAN : Jos, la noi. Pe scări.

DIRECTORUL *(ridicare din umeri)* : Știu eu?!

POMPILIAN *(se apropie de birou, se reazemă cu amîndouă mîinile de margine, se apleacă peste masă)* : Bucșan.

DIRECTORUL *(surprins, neîncrezător)* : Griguță?

POMPILIU : El.

DIRECTORUL *(care nu poate crede)* : Bucșan-Remet?

POMPILIAN : În persoană.

DIRECTORUL : Fugi d-acolo!

POMPILIAN *(vexat)* : Dom'le director, îmi pare rău! Nu-l cunosc eu pe Bucșan? L-am văzut cu ochii mei, jos la poartă. Întreba la ce etaj e „Deșteptarea" și dacă directoru-i aici. Vine, vă spun eu că vine. Am luat-o nainte pe scări să v-anunț.

DIRECTORUL *(e într-adevăr uimit; se ridică în picioare)*: Bucșan aici! *(Repede:)* Pompilian, stergeo.

POMPILIAN: Am dispărut.

DIRECTORUL: Dar rămîi pe aproape. Stai pe la administrație. Cine știe? Poate avem nevoie de tine.

POMPILIAN: Am înțeles. *(Iese repede prin dreapta.)*

SCENA XXI

DIRECTORUL, BUCȘAN

DIRECTORUL *(ieșind în întîmpinarea lui Bucșan, care intră prin stînga)*: Coane Griguță! Dumneata la noi? Ce surpriză! Dar de ce te-ai deranjat? De ce nu mi-ai dat un telefon? Veneam eu.

BUCȘAN *(cincizeci de ani. Eleganță sobră, precisă. Răceală neafectată)*: Așteptai un telefon? De la mine?

DIRECTORUL: Daa... Eu, totdeauna aștept.

BUCȘAN: Totdeauna — și mai ales astăzi?

DIRECTORUL: De ce „mai ales"?

BUCȘAN: Ascultă! Să vorbim limpede.

DIRECTORUL: Să vorbim — dar nu aici. Vino la mine, în birou. *(Gest cu mîna spre biroul directiei.)*

BUCȘAN: Nu. Prefer aici. E mai sigur. *(Privește de jur împrejur.)* Sînt mai multe ieșiri. Și pe urmă, sper să nu fie mult de vorbă. Ia spune-mi: cît vrei?

DIRECTORUL: Cît mai mult. Dar pentru ce?

BUCȘAN: Pentru infamia de azi.

DIRECTORUL *(după un moment de gîndire)*: Care din ele?

BUCȘAN: Sînt mai multe?

DIRECTORUL: Niciodată una singură. Deviza mea.

BUCȘAN: Și a gazetei dumitale...

DIRECTORUL: Da. În fiecare zi, mai multe infamii, cît mai multe cu putință. Numai că în momentul de față nu știu exact la care din ele te referi.

BUCȘAN: Clinic — ai?

DIRECTORUL: Nu. Surprins. Sincer surprins. Nu știu despre ce e vorba.

BUCȘAN: E în gazeta dumitale de astăzi un articol foarte interesant.

DIRECTORUL : Imposibil !

BUCŞAN : Ba da, ba da...

DIRECTORUL : Serios ? Mă flatezi, coane Griguţă. Mă flatezi, dar nu cred.

BUCŞAN *(cu ironie)* : Poate n-ai citit.

DIRECTORUL : Ba, din întîmplare, azi am citit. De la un cap la altul. *(Ia de pe masa lui Voicu un număr din „Deşteptarea" şi îl ţine în mînă, privindu-l.)* Opt pagini de prostii şi vechituri.

BUCŞAN : Iar între aceste prostii şi vechituri, bine camuflat, un mare şantaj.

DIRECTORUL *(rîde)* : Cum exagerezi, coane Griguţă ! Un mare şantaj ! Cel mult cîteva mici găinării. Îmi cunosc gazeta şi îmi cunosc oamenii. Nu e nici unul între ei capabil de un mare şantaj.

BUCŞAN : Dar dumneata eşti capabil !

DIRECTORUL : Da, cînd îmi dau osteneala.

BUCŞAN : Şi ţi-ai dat-o.

DIRECTORUL : Coane Griguţă, nu vrei să-mi explici ?

BUCŞAN : Ba da. Tocmai de aceea am venit. Ascultă-mă : mie îmi plac corsarii. Cînd mă atacă din faţă. Mă supără doar cînd îmi sar din spate. Vreau să vorbim sincer : ca între bandiţi. Ca între doi bandiţi onorabili. Spune : ce vrei ? cît vrei ?

DIRECTORUL : Eşti brutal.

BUCŞAN : Sînt grăbit.

DIRECTORUL : Şi rău informat. Ca toţi oamenii grăbiţi. Habar n-am la ce faci aluzie. Poate... poate la afacerea Carun.

BUCŞAN : Şi la afacerea Carun.

DIRECTORUL : Ei bine, îţi dau cuvîntul meu de onoare că pînă aseară n-am ştiut că eşti amestecat în ea. Nu ştiam că e afacerea dumitale. Ştiam că faci petrol, ştiam că faci metalurgie, nu ştiam că lucrezi în cereale.

BUCŞAN : Dar ai aflat... la timp.

DIRECTORUL : Aseară. Şi îndată ce am aflat, am dat ordin să se scoată din gazetă orice aluzie, cît de vagă, în chestia cerealelor. Era un întreg articol despre preţul ovăzului, şi s-a scos din pagină.

BUCŞAN : Din pură generozitate.

DIRECTORUL : Nu. Din calcul. Știam, bănuiam, că îl-ar fi agreabil ca timp de zece-cincisprezece zile să nu se prea vorbească despre afacerea asta. Cel puțin până la încheierea definitivă a contractelor. Și mai știam că dacă voi veni să le vizitez, să zicem poimîine, voi găsi la dumneata oarecare înțelegere.

BUCȘAN : Și oarecare bani.

DIRECTORUL : Văd că-ți plac expresiile triviale. Da. Fie : oarecare bani. Știam că n-o să-mi faci dificultăți.

BUCȘAN : Dar ca să fii mai sigur, ai preferat să ameninți.

DIRECTORUL : Nu.

BUCȘAN : Ba da. Să amenințI, să strîngi documente. Să le închizi în sertarul dumitale. Și să insinuezi că ești gata să le publici... altă dată. Vechiul sistem de șantaj : altă dată.

DIRECTORUL : Coane Griguță, iartă-mă : nu știi ce vorbești

BUCȘAN : Se poate. Dar știu să citesc. *(Îi smulge ziarul din mînă, îl deschide grăbit, caută ceva, și pe urmă i-l vîră sub ochi.)* Asta ce e ?

DIRECTORUL : *Alexandru cel Mare în Media. (După o secundă :)* Ce ai dumneata comun cu Alexandru cel Mare ?

BUCȘAN : Multe. Dacă citești printre rînduri. Ascultă ! *(Citind :)* „Alexandru cel Mare așteaptă încă un an pentru a da o nouă lovitură, și aceasta nu pentru că spiritul său de aventură nu-l împinge mai departe, ci pentru că se lovește acum de problema gravă a cerealelor. El trebuie să hrănească importante efective de cavalerie, și chiar dacă ar izbuti să organizeze un monopol al ovăzului..." *(Ridică ochii din ziar.)* Un monopol al ovăzului — nu e clar ?

DIRECTORUL : Vrei să spui că-i o aluzie la afacerea Carun ?

BUCȘAN : Aluzie ? Nu. Atac direct. Ascultă mai departe. *(Citește subliniind fiecare intenție :)* „Vom arăta altă dată — vezi, altă dată — și păstrăm în acest scop probe pe care preferăm a nu le destăinui pentru moment — evident că preferi ! — pe ce

se întemeiază convingerea noastră — sigur! convingerea! ești un om de convingeri dumneata!... — că între Protar și Carun itinerariul eroului nostru a cunoscut faze insuficient studiate (*pronunțînd cuvînt cu cuvînt*) și care ar merita să fie aduse **la lumină". E clar, nu? (Aruncă gazeta pe masă.)** Plătește sau aduc la lumină.

DIRECTORUL *(a ascultat tot timpul nedumerit, dar calm. Ia gazeta în mînă și se uită cu atenție la articolul citit)*: E o prostie. O confuzie. O eroare.

BUCȘAN: E ceva mai simplu: un șantaj.

DIRECTORUL: Nu înțeleg nimic.

BUCȘAN: Ba eu înțeleg tot. Sau, ca să fiu drept, e un lucru pe care nici eu nu-l înțeleg. De unde ai dumneata informații asupra afacerii Protar?

DIRECTORUL: Protar? Ce-i aia?

BUCȘAN: O publici în gazetă, și pe urmă mă-ntrebi pe mine ce-i aia? Proiectul e în cartoanele mele de un an. Credeam că nu-l știe nimeni. Văd că m-am înșelat. Tocmai de aceea am venit să te întreb: Ce știi? Cît știi? Și cît vrei pentru ceea ce știi?

DIRECTORUL: Coane Griguță, de vrut aș vrea mult, dar nu știu nimic.

BUCȘAN: Prin urmare, refuzi.

DIRECTORUL: Refuz să înțeleg. Refuz să cred. Am impresia că-ți bați joc de mine. Îmi arăți un articol idiot, un foileton de istorie — *Alexandru cel Mare!* — scris dracu știe de cine... *(Ia gazeta în mînă și se uită la semnătura foiletonului.)* Alexandru Andronic! Cine o mai fi și ăsta....

BUCȘAN: Nu știi cine e?

DIRECTORUL: Nu.

BUCȘAN: Nu-l cunoști?

DIRECTORUL: Nu.

BUCȘAN: Joci tare. Joci mai tare decît credeam. Dar greșești, te previn. Eu știu să lupt.

DIRECTORUL: Coane Griguță...

BUCȘAN: Am terminat, pentru azi. Te sfătuiesc să te gîndești bine la ce faci. Mă găsești mîine dimineață la nouă, la birou. Poate te răzgîndești între timp și n-ar fi rău — crede-mă pe mine.

DIRECTORUL: La urma urmelor... poate că ai dreptate... poate... cine știe?... poate că mă răzgîndesc...

(Bucșan iese repede prin stînga, fără să salute.)

SCENA XXII

DIRECTORUL, pe urmă POMPILIAN

DIRECTORUL *(rămas pe gînduri)*: Protar... Protar... *(Cu o mișcare decisă, merge spre telefonul din boxă și formează în grabă un număr.)* Alo! Tipografia? Ștefănescu e acolo? Spune-i să urce sus. Imediat. Îl aștept. *(Închide telefonul și iese din boxă.)* Pompilian!

POMPILIAN *(intră prin dreapta)*: A plecat?

DIRECTORUL: Pompilian, cine este Alexandru Andronic?

POMPILIAN: Andronic? Am mai auzit de numele ăsta, astăzi, da' cine e habar n-am.

DIRECTORUL: E la noi în redacție unul cu numele ăsta sau cu un pseudonim?

POMPILIAN: Nu cred... n-am auzit...

DIRECTORUL: Articolul ăsta l-ai văzut? *(Îi arată foiletonul din gazetă.)*

POMPILIAN: *Alexandru cel Mare în Media*, de Alexandru Andronic... O fi vrun colaborator din afară.

DIRECTORUL: Da, se poate, dar trebuie să știm cine e.

SCENA XXIII

ACEIAȘI, VOICU

VOICU *(intrînd prin stînga)*: Să trăiți, domnule director. *(Către Pompilian:)* Agopian a venit?

POMPILIAN: Nu.

VOICU: Domnule director, vă rog să mă iertați, dar eu nu mai pot. Zicea Agopian că ne dă azi ceva din cheñzină, și...

DIRECTORUL : Lasă asta acum.
VOICU : N-am nici un ban, domnule director.
DIRECTORUL : Nici eu n-am. Dar o să avem. Şi tu şi eu, şi toată gazeta. Cunoşti pe unul Andronic ?
VOICU : A fost pe aici.
DIRECTORUL : Cînd ?
VOICU : Azi-dimineaţă. Zicea că se mai întoarce. Dar eu am plecat. Poate s-a mai întors.
DIRECTORUL : Ce voia ?
VOICU : Vă căuta pe dumneavoastră.
DIRECTORUL : Pe mine ? De ce ?
VOICU : N-a vrut să spună. Zicea că e o chestie de extremă importanţă.
DIRECTORUL : Avea dreptate. De extremă importanţă.
VOICU : M-aş mira. Arăta mai mult a ageamiu. Zicea că-i profesor.
DIRECTORUL : Şi încă ce profesor ! Ar putea să ne dea lecţii. **La toţi. Băieţi, pe Andronic ăstă trebuie** să-l găsim. Astăzi. Neapărat. De sub pămînt. Cu orice preţ !

SCENA XXIV

ACEIAŞI, ŞTEFĂNESCU

ŞTEFĂNESCU : M-ai chemat, dom'le director ?
DIRECTORUL : Ştefănescule, am găsit.
ŞTEFĂNESCU : Ce ?
DIRECTORUL : Lovitura. Marea lovitură !
ŞTEFĂNESCU *(sceptic)* : Zău ?
DIRECTORUL *(strînge gazeta în mînă)* : O am, o am aici.
ŞTEFĂNESCU : Unde ?
DIRECTORUL : Unde te aşteptai mai puţin. În gazeta noastră.
ŞTEFĂNESCU : Să văd.
DIRECTORUL : Uite. *(Îi dă ziarul în mînă şi îi arată cu degetul foiletonul.)* E mai mult decît o lovitură. E o revoluţie ! Ştefănescule, eu am plecat. Rămîi aici. Nu te dezlipeşti de lîngă telefon. Fii gata pentru o ediţie specială. În orice caz, păstrează-mi o pagină liberă. *(Se îndreaptă spre ieşirea*

din stînga, urmat de cel dol. Din prag, se mai în-
toarce o dată spre Ştelănescu.) Curaj! O să avem
ştiri mari la ultima oră. (Iese.)

ŞTEFĂNESCU (ulmit, nu-şi poate lua ochii de la foile-
ton): Alexandru cel Mare... la ultima oră!

CORTINA

ACTUL II

După-amiaza aceleiași zile. Orele cinci-șase. Odaia de lucru a profesorului Andronic. În peretele din fund, spre stânga, o ușă care dă în antret. În peretele din dreapta, pe rând, o ușă ce duce spre altă încăpere a apartamentului. Toți pereții sînt acoperiți cu cărți. Rafturi simple de lemn, fără vitrine, întesate de cărți. Într-un colț, o scară mică, de bibliotecă. În mijlocul odăii, un birou, două fotolii. Pe birou, cărți, fișe, toate într-o firească dezordine. În fund, o măsuță și un aparat de radio.

SCENA I

ANA, MAGDA

La ridicarea cortinei, aparatul de radio e deschis, iar Ana, servitoarea profesorului Andronic, stă lîngă aparat și ascultă cu mare atenție. Se transmite o conferință. Vocea conferențiarului răsună puternic în toată odaia.

...Că în Phrigia, și mai ales la Gordium, Alexandru a fost în iarna anului 333, că bătălia de la Issus în Cilicia a urmat în primăvara aceluiași an, că asediul Tyrului, iar pe urmă asediul cetății Gaza au loc într-o succesiune de timp bine determinată, că întreaga campanie din Egipt se termină în ultimul trimestru al anului 332 și primele luni ale anului 331 — toate aceste aserțiuni, pe care istoria le primește drept definitiv stabilite, ar putea fi puse la îndoială, și în orice caz, ar merita să fie supuse unui nou examen, mai..."

(Se aude sunînd de afară. Soneria țulbură și acoperă pe moment vocea aparatului, dar Ana nu se mișcă și ascultă mai departe.)

...atent, mai sever, mai puțin respectuos cu anumite adevăruri, care au de partea lor calitatea de a fi vechi, dar nu neapărat și virtutea de a fi incontestabile. Întreaga cronologie a războaielor alexandrine e susceptibilă de revizuire"

*(Se aude din nou soneria, de astă dată mai lung, mai insistent. Ana e vădit contrariată, dar — n-are încotro — se deci*de să deschidă. Întoarce un buton al aparatului de radio, *lăsînd să se audă emisiunea mai încet, și iese prin ușa din fund, lăsînd-o dată de perete. După o clipă, se aude din antret vocea Magdei: „Domnul profesor Andronic locuiește aici? E acasă?" În tot acest timp, vocea de la radio, continuă, mai scăzut, dar distinct.)*

...Chiar acolo unde consensul istoricilor părea că exclude orice îndoială, noi avem dreptul să reexaminăm lucrurile, atît timp cît nu ne aflăm în fața unor documente precise. De multe ori, ipoteze cu totul plauzibile, întărite de considerațiuni savante, cad în fața unor fapte mărunte, dar irecuzabile. Popasul lui Alexandru cel Mare la Troia are loc într-adevăr în 334? Îndoiala e legitimă. Ceva mai mult: îndoiala se poate extinde asupra faptului însuși. Popasul la Troia a avut loc? A avut cu adevărat loc? Legenda îl vrea pe Alexandru cel Mare aplecat acolo asupra mormîntului lui Ahile. E mai mult decît o legendă, e un simbol. Epopeea se întîlnește cu istoria, eroul lui Homer cu elevul lui Aristotel. Imagine majestuoasă, imagine de nesfîrșită măreție, dar omul de știință nu are dreptul să fie sedus de asemenea frumuseți cînd adevărul lor istoric este nesigur, și cu atît mai puțin cînd el este categoric fals."

(Ana se reîntoarce în odaie, urmată de Magda. Magda e într-o rochie de după-masă, un taior ușor de vară. Intră cu oarecare timiditate. Din prag, aruncă o privire cercetătoare prin odaie, privirea cuiva care intră prima oară într-o casă necunoscută.)

MAGDA: Nu e aici?

ANA *(cu degetul la gură, îi face semn să tacă)*: Sssst! *(Merge spre aparatul de radio, întoarce butonul, întărind sunetul. Vocea conferențiarului răsună din nou puternică. Magda, de la primele cuvinte, e*

interesată de subiect și se apropie de radio. Ana, de o parte, Magda de cealaltă parte a aparatului, ascultă cu mare atenție.)

„...Foarte puține sînt datele certe, absolut certe, din istoria războaielor lui Alexandru cel Mare. E de exemplu sigur că armatele lui trec Tigrul în septembrie 331 înainte de Hristos, în ultima zi a lunii, și această precizie cu eclipsa de lună de la 30 septembrie 331. Asemenea coincidențe nu sînt multe în cronologia alexandrină. Istoricul poate să regrete lipsa lor, căci istoricul dorește cît mai multă precizie, dar figura lui Alexandru cel Mare nu pierde nimic din nesiguranța datelor. Miturile sînt mult mai puternice decît documentele, și poate că ceea ce este cu deosebire fascinant în marele macedonean este misterul ce încă azi, după douăzeci și trei de veacuri, înconjoară și ascunde miraculoasa sa aventură." [1]

(Conferința s-a terminat. Ana și Magda rămîn încă aplecate, cu aceeași încordată atenție, asupra aparatului de radio. După cîteva secunde, se aude vocea speakeriței: „În ciclul «Mituri și eroi» a vorbit domnul profesor Alexandru Andronic despre Alexandru cel Mare". Ana întoarce butonul aparatului, care se stinge.)

MAGDA : Cum? El a vorbit? El a fost?
ANA : Da. Dumnealui.
MAGDA : Prin urmare... nu-i acasă.
ANA : Păi... *(lovind cu palma aparatul de radio)* dacă-i aici, cum o să fie acasă?
MAGDA : Atunci... mă duc.
ANA : Da' cine sînteți dumneavoastră, ca să-i spun.
MAGDA : Nu mă cunoaște. Nu cred să mă cunoască.

---

[1] *Notă pentru regie.* Textul conferinței lui Andronic va fi scurtat sau eventual lungit — după necesitățile regiei. Nu totul trebuie să fie auzit de spectatori. Cînd soneria sună, ea va acoperi complet pe vorbitor și nu se va auzi decît hîrîitul obișnuit al unui aparat de radio, în timp ce se sună. De asemeni, cînd Ana iese în antret ca s-o întîmpine pe Magda — întrebările Magdei se vor auzi limpede, acoperind aparatul de radio. Clar, în așa fel, încît să fie bine auzit de spectatori, nu va fi decît începutul și sfîrșitul conferinței *(n.a.)*.

ANA : Da' de ce nu staţi, că acu trebuie să vie şi dumnealui. A zis că de la Radio vine de-a dreptul acasă, că nici nu-i departe.

MAGDA : Poate întîrzie...

ANA : Aş ! Nu-l cunoaşteţi. Se vede bine că nu-l cunoaşteţi. Dumnealui nu întîrzie niciodată. A vorbit, a spus omul ce-a avut de spus — drept acasă vine... Da' frumos a vorbit !

MAGDA : Da, frumos...

ANA : Frumos şi tare. Mă şi mir, zău. Aici acasă, abia deschide gura, abia-l auzi. Nu prea e vorbăreţ. Cît e ziua de mare, stă colo, la masă. Citeşte şi scrie ; scrie şi citeşte.

MAGDA *(privind de jur împrejurul bibliotecii)* : Are ce citi.

ANA : Da, zău. Multe mai sînt. Şi mereu vin. Nu e zi de la Dumnezeu să nu vie cîte trei, cîte patru. Nu mai are loc de ele. Pe masă cărţi, sub masă cărţi, pe scaune cărţi — unde te-ntorci, cărţi. Eu să le scutur şi nu le mai dau de rost, dar dumnealui să le citească !

MAGDA *(s-a apropiat de birou, se uită o clipă la cărţile de pe masă şi ia, cu mişcare subită, de interes, una din ele)* : Cartea asta e nouă ? Primită de curînd ?

ANA : S-o vedem. *(Ia cartea în mînă. O cîntăreşte, o deschide, pipăie o foaie, pe urmă o închide la loc şi i-o înapoiază.)* E-n greceşte.

MAGDA : După ce o cunoşti ?

ANA : Ei ! După multe. Pe toate le cunosc. M-am învăţat cu ele. Numai s-o iau în mînă şi spun care cum e. Sînt unele de scîrţîie, cînd le deschizi, ca o uşă neunsă. Altele nici nu le auzi. Sînt şi cărţile ca oamenii : unele tac, altele ţipă.

MAGDA : Şi altele rîd.

ANA : Ba, de rîs, nu le-am auzit să rîdă. Ia ascultaţi ! *(Gest cu degetul : o secundă amîndouă ascultă cu urechia aţintită spre cărţile din rafturi.)* E cîte una care trosneşte din senin, ca butucul iarna în vatră. Parc-ar vrea să zică ceva, da' nu ştiu ce.

MAGDA : Poate că ştie domnul profesor.

ANA : Ei, dumnealui pe toate le ştie... Domnişoară, nu vă supăraţi, să punem cartea la loc aşa cum a

fost, că dacă bagă de seamă c-am mișcat-o din loc, atîta ne trebuie, să nu-i umble cineva de masă, că e rău de tot. Eu nici nu mă ating de masă. Zac hîrtiile pe ea, cu lunile...

(Magda potrivește cartea la loc. Se aude de afară soneria.)

MAGDA : A venit.

ANA : Nu e el. *(Cu mirare :)* Cine să fie?

MAGDA : Poate că totuși el e.

ANA : Nu, nu. Nu sună niciodată. Are cheie. Cine să fie?

MAGDA : Eu mă duc.

ANA : Da' de ce? Stați liniștită. Eu cred că nici nu e la noi. N-are cine să fie. *(Ascultă cu atenție.)* Vedeți? Nu mai sună. O fi greșit careva ușa. Și-a dineauri, cînd ați sunat dumneavoastră întîi, mă gîndeam nici să nu deschid. Tot așa ziceam, că-i o greșală. La noi foarte rar să vie cineva. *(Se aude din nou soneria, mai lung decît prima dată.)* Cine să fie? Poate că tot e cineva. Stați aicea, că mă duc să văd. *(Iese prin ușa din fund. Soneria se aude întruna. E afară cineva care insistă, care și-a pierdut răbdarea. În sfîrșit, soneria încetează. Probabil că Ana a deschis și stă acum de vorbă cu noul-venit. După cîteva secunde, ușa din fund se deschide brusc și intră Directorul.)*

SCENA II

MAGDA, ANA, DIRECTORUL

DIRECTORUL : Domnul profesor Andronic?...

ANA *(care vine în urma lui, cam contrariată de năvălire)* : Păi nu vă spusei că nu-i acasă?

DIRECTORUL *(cu o înclinare spre Magda)* : Doamna Andronic?

MAGDA : Nu.

DIRECTORUL : Domnișoara Andronic?

MAGDA : Nici.

DIRECTORUL : O prietenă o domnului profesor?

MAGDA : Încă nu.

DIRECTORUL : O studentă?

MAGDA : Oarecum.
DIRECTORUL : Domnișoară, vă rog să mă iertați ; pun prea multe întrebări și nu dau nici o explicație. Dar trebuie neapărat să-l văd pe domnul profesor.
ANA : O ți trebuind, dar dacă nu-l acasă !... Cine sînteți dumneavoastră ?
DIRECTORUL *(scurt, către Ana)* : Dumneata să taci ! *(Către Magda :)* Domnișoară, sînteți singura care ați fi în drept aici să puneți această întrebare, dar e mai bine să vă spun de la început că nu mă răspunde.
MAGDA : Vă înșelați, domnule. Nu am nici un drept să pun întrebări în această casă. De altfel, nu am nimic să vă întreb și nu sînt curioasă să aflu.
DIRECTORUL : Cu atît mai bine... Pentru că, în ce mă privește, sînt foarte curios... *(se uită scrutător de jur împrejur)* și am multe lucruri de aflat. *(Merge spre birou, aruncă o privire asupra lucrurilor de pe el, ia în mînă o carte, pe urmă un dosar, pe care îl deschide.)*
ANA : Vă rog să nu umblați acolo.
DIRECTORUL : Dumneata ești un personaj cu totul de prisos. Te rog să ieși. N-am nevoie de dumneata.
MAGDA : Vreți să spuneți că de mine aveți nevoie ?
DIRECTORUL : Nu. Nici pe dumneavoastră nu vă reține. *(Trece de cealaltă parte a biroului, pe care îl cercetează cu atenție, deși rapid. Trage cîteva sertare, unul după altul, pe unele în grabă închizîndu-le, pe altele nu.)*
ANA : Te poftesc să le închizi la loc, că altfel strig.
DIRECTORUL: Strigă, dar ieși ! *(A găsit un dosar care i se pare interesant. Se așază la birou și îl răsfoiește.)*
ANA *(către Magda)* : Vai de mine ! Ăsta e nebun. *(Către Director :)* Ce te-a apucat, domnule ? Lasă hîrtiile în pace.
DIRECTORUL : Tot aicia ești ? *(Către Magda :)* E surprinzător că un om distins ca profesorul Andronic poate ține în casă o asemenea persoană.
ANA : Eu strig ! Eu îl chem pe portar ! Mă duc să-l chem !

MAGDA *(o opreşte cu un gest ferm, liniştitor)*: Rămîi aici. *(Se apropie de birou; foarte calmă:)* Am impresia, domnule, că sînteţi în căutarea unor documente.

DIRECTORUL *(răsfoieşte mai departe dosarul, fără să ridice capul)*: Da.

MAGDA: A unor documente importante.

DIRECTORUL *(acelaşi joc)*: Da.

MAGDA: Foarte importante.

DIRECTORUL *(ridică scurt privirea)*: Dumneavoastră... ştiţi ceva?

MAGDA: Mai mult bănuiesc decît ştiu.

DIRECTORUL: Ce?

MAGDA: Bănuiesc că dacă un om binecrescut năvăleşte într-o casă străină în felul în care aţi năvălit dumneavoastră şi caută ceva, acel ceva nu poate fi decît foarte important.

DIRECTORUL: V-am prevenit că sînt grăbit. Ştiţi sau nu ştiţi ceva precis?

MAGDA: Da şi nu.

DIRECTORUL: Ce-nseamnă da, ce-nseamnă nu?

MAGDA: Ştiu că domnul profesor a plecat cu o servietă. Că a pus în ea o serie de hîrtii. Că a încuiat servieta cu cheia şi a încercat broasca de cîteva ori. Asta înseamnă da. Nu ştiu însă ce erau acele hîrtii şi nu ştiu dacă erau hîrtiile pe care le căutaţi. Asta înseamnă nu.

DIRECTORUL: Şi... unde e domnul profesor?

ANA: E la Radio... Acu trebuie...

MAGDA *(întrerupînd)*: E la Radio, şi de acolo se duce la Universitate. Azi e miercuri. Totdeauna miercuri *(se uită la ceas)* de la şase la şapte are curs.

DIRECTORUL: Pot să-i telefonez de aici? Unde e telefonul?

ANA: N-avem.

DIRECTORUL: Asta aşa e. Toată dimineaţa v-am căutat în carte.

MAGDA: Şi nici nu e bine să telefonaţi. Domnul profesor e în sala de curs. S-ar putea să nu răspundă. Mai bine vă duceţi acolo. Îl găsiţi sigur.

DIRECTORUL: Poate că aveţi dreptate... *(Totuşi ezită; parcă n-ar pleca.)* Dar, de la curs, nu vine aici?

MAGDA : Uneori... *(Degajată :)* Dacă vreți, așteptați.
DIRECTORUL : S-ar putea să întîrzie?...
MAGDA : O oră, două...
ANA : Poate trei...
DIRECTORUL : Atunci, mă duc. *(Se înclină, curtenitor.)* Domnișoară, vă cer scuze.
MAGDA : Nu aveți de ce. A fost foarte plăcut.
DIRECTORUL : Dacă mergeți în oraș, vă las în drum. Am un taximetru jos, care așteaptă.
MAGDA : Vă mulțumesc, dar eu am de lucru. Ați ghicit bine adineauri. Sînt o studentă a domnului profesor Andronic. M-a chemat să-i copiez niște fișe.
DIRECTORUL : Îmi pare rău că v-am întrerupt. Bună ziua.
ANA *(ironică)* : Mai poftiți pe la noi.
DIRECTORUL : Dumneata să taci. *(Iese.)*

SCENA III

MAGDA, ANA

ANA *(rămîne în pragul ușii din fund și privește de acolo spre antreu, pînă ce se aude o ușă trîntită. Pe urmă reintră în cameră, închizînd ușa din fund)* : A plecat. Dacă nu erați aici, nu știu, zău, cum scăpam de el... Da... să știți, domnul profesor n-are astăzi curs.
MAGDA : Știu.
ANA : Și nici servietă n-are.
MAGDA : Eu credeam că are.
ANA : Cînd o afla, nebunu, că l-ați păcălit, vine napoi.
MAGDA : N-are decît. Pe mine nu mă mai găsește.
ANA : Și eu nu-i mai deschid... *(Apropiindu-se de birou :)* Ia te uită ce-a făcut! A încurcat toate hîrtiile.)
MAGDA : Primiți des asemenea vizite?
ANA : Ba nu primim deloc. Nu v-am spus că la noi nu vine nimeni?
MAGDA : Nimeni, nimeni?
ANA : Cîteodată, așa, cîte-un domn bătrîn, cîte-o fată urîtă.

MAGDA : Totdeauna urîtă ?
ANA : Totdeauna. Parcă anume le alege. pre cărți vorbește cu ele. *(Pauză.)* D... tră sînteți prima fată frumoasă care ... asta.
MAGDA : Eu tot despre cărți am venit să ...
ANA : Foarte rău. Mai mare păcatul ! *(Se aude ...* *antret o cheie ce se răsucește în broască, o ...* *cc se deschide.)* I-auziți ! A venit. Dumnealui.

SCENA IV

ACEIAȘI, ANDRONIC

ANA *(merge spre ușa din fund, o deschide, și din prag se adresează lui Andronic, care a rămas probabil în antret)* : Conașule, vă așteaptă cineva în birou.
ANDRONIC *(de afară)*: De mult ?
ANA : Cam de multișor.
ANDRONIC *(intrînd și zărind-o pe Magda)* : Bună ziua, domnișoară.
MAGDA : Bună ziua, domnule profesor.
ANA : Foarte frumos ați vorbit la Radio, conașule ! Mi-a plăcut.
ANDRONIC *(către Magda)* : Domnișoară, nu trebuie să luați în nume de rău declarația prea sinceră a Anei. E o veche admiratoare a mea. E publicul meu credincios. *(Către Ana)* : Îți mulțumesc, Ana. M-am gîndit, în timp ce vorbeam, la dumneata. Știam că, chiar dacă nimeni nu m-ascultă, chiar daçă toate aparatele de radio sînt închise, unul e deschis...
ANA : Foarte frumos a fost...
ANDRONIC *(către Magda)* : Vedeți ?
ANA : Conașule, v-a căutat un domn.
ANDRONIC : Ce domn ?
ANA : N-a vrut să spună cine-i. Acu a ieșit pe ușă.
ANDRONIC : Poate domnul cu care m-am întîlnit pe scări. Era să ne lovim unul de altul, de prea mare grabă.
ANA : Atunci, să știți că el era. Mai grăbit nici că se poate.

ANDRONIC : Bine, Ana. Îţi mulţumesc.
ANA : Eu, acu vă las. *(Dă să iasă, dar se opreşte, privindu-l fix pe Andronic.)* Da' asta ce mai e?
ANDRONIC : Ce?
ANA : Iar vă cade un nasture.
ANDRONIC : Unde?
ANA : Uite. *(Pune mîna pe nasturele hainei lui.)*
ANDRONIC : Ai dreptate. Cade.
ANA : Abia aseară l-am cusut.
ANDRONIC : Nu pe ăsta. Era altul.
ANA : Mereu cade cîte unul. *(Scoţînd din şorţ un ac cu aţă :)* Stai să-l cos.
ANDRONIC : Nu acuma, Ana. Lasă. Mai tîrziu.
ANA *(bombănind şi îndreptîndu-se spre uşa din fund, ca să iasă)* : Pe urmă iar vă treziţi fără el. *(O zăreşte pe Magda rîzînd amuzată de scena la care asistă.)* Şi rîde lumea de noi. *(Iese.)*

SCENA V

ANDRONIC, MAGDA

ANDRONIC : De ce rîzi, domnişoară?
MAGDA : Pentru că... Pentru că mi-am adus aminte de cursul dumneavoastră.
ANDRONIC: E aşa de vesel cursul meu?
MAGDA : Vă rog să nu vă supăraţi. E o glumă. De multe ori, înainte de intraţi în sală, ne întrebam — ba uneori chiar făceam prinsoare între noi — ne întrebam care din cei trei nasturi de la haină va lipsi.
ANDRONIC : Nu lipseşte totdeauna acelaşi?
MAGDA : Nu. De cele mai multe ori *(arătînd cu capul sau cu un gest mic cu mîna)* ăsta, cel din mijloc. Alteori, cel de jos. Mai rar, primul nasture, cel de lîngă buzunar.
ANDRONIC : Foarte interesant cursul meu. Nu ştiam că am studenţi aşa de atenţi... Şi... nu se întîmplă niciodată ca toţi trei nasturii să fie la locul lor?
MAGDA : Ba da. Foarte rar, dar se întîmplă. Ba chiar o dată am pierdut un pariu destul de mare din cauza asta.

ANDRONIC : Îmi pare rău. Dacă știam...
MAGDA *((ușor de mic protest))* : O !...
ANDRONIC : La drept vorbind, nu-mi aduc aminte de figura dumitale. Ești înscrisă la mine ? La mezi cursul meu ?
MAGDA : L-am urmat în primul semestru. *(Cu puțin* *ezitare :)* Acum...
ANDRONIC : Numele dumitale *(căutînd să-și aducă a* *minte)* este...
MAGDA : Magda Minu.
ANDRONIC *(același joc)* : Minu Magda... Minu Magda... Bruse :) Da. Îmi aduc aminte. Cred că-mi aduc aminte. Locul dumitale era... în fund.
MAGDA *(completînd)* : În dreapta.
ANDRONIC : Lîngă fereastră.
MAGDA : Da. lîngă fereastră.
ANDRONIC : Da, da. Acum te văd... Ai făcut și o lucrare de seminar, astă-toamnă. Despre... Despre... *Protocolul la curtea lui Alexandru cel Mare.*
MAGDA : Cum ? Țineți minte ?
ANDRONIC : Foarte bună lucrare. Excelentă ! Puțin cam îndrăzneață. Scrisă cu prea multă imaginație, dar foarte bună. Cred că ți-am dat niște cărți să le consulți.
MAGDA : A lui Bernoulli și a lui Spieker. Dar le-am înapoiat. Vi le-am lăsat la cancelarie.
ANDRONIC : Știu... Unde ai dispărut de atunci ? Nu te-am mai văzut la curs. De ce ?
MAGDA : Să vorbesc... deschis ?
ANDRONIC : Sigur. Te rog.
MAGDA : Nu mai puteam suporta cursul dumneavoastră. Mă indigna. Mă înfuria.
ANDRONIC *(fără ironie)* : Interesant.
MAGDA *(brusc, după un moment de reflecție)* : Domnule profesor, mie îmi place Alexandru cel Mare.
ANDRONIC : Și mie.
MAGDA : Nu. Dumitale nu-ți place. Îl critici, n-ai încredere în el.
ANDRONIC : Face prea multe greșeli.
MAGDA *(scurt)* : Nu-i adevărat !
ANDRONIC *(redevenind profesor)* : Domnișoară Minu, tonul dumitale pentru o studentă...

MAGDA *(redevenind și ea studentă)*: Vă rog să mă iertați...
ANDRONIC *(mai degajat)*: Prin urmare, ai plecat de la cursul meu, fiindcă nu erai de acord cu mine.
MAGDA: Vedeți, pentru dumneavoastră, Alexandru cel Mare este o problemă, un obiect de studiu...
ANDRONIC: Iar pentru dumneata?
MAGDA: E altceva. Un om. Un prieten. Mai mult decît atît.
ANDRONIC: O pasiune.
MAGDA: Da. O pasiune.
ANDRONIC: Veche?
MAGDA: Destul de veche. Încă din liceu...
ANDRONIC: Nu știam că fetele de liceu își caută pasiunile în cartea de istorie.
MAGDA: Rîdeți de mine.
ANDRONIC: Nu rîd. Ești o fată silitoare și gravă.
MAGDA: Nici silitoare, nici gravă. Mai degrabă lenești și frivolă. Anul trecut, în iunie, nu mi-a lipsit mult să cad la bacalaureat... *(Cu o schimbare de ton:)* Dar pe Alexandru cel Mare l-am iubit din primul moment.
ANDRONIC: Iubit?
MAGDA: Da. Iubit.
ANDRONIC: Ceea ce se cheamă iubit?
MAGDA: Cred că da.
ANDRONIC: Și cum s-a întîmplat?
MAGDA: Nu știu. Cum se întîmplă de obicei. L-am văzut și mi-a plăcut.
ANDRONIC *(jumătate întrebător)*: E frumos?
MAGDA *(cu elan)*: E foarte frumos. E frumos, e tînăr, e puțin nebun, e generos.
ANDRONIC: Puțin nebun, da. *(Cu un gest vag de îndoială:)* Generos...
MAGDA: Cunosc gestul ăsta. Din cauza lui am plecat de la curs. De cîte ori e vorba de Alexandru cel Mare, de strălucirea lui, de eroismul lui, dumneata ridici din umeri și faci un gest cu mîna, ca un semn de întrebare. *(Scurt:)* Nu pot să te sufăr.
ANDRONIC: Îmi pare rău.
MAGDA: Știi cum îți spunem noi la curs?
ANDRONIC: Cine „noi"?

MAGDA : Noi, fetele.
ANDRONIC : Cum ?
MAGDA : Alexandru cel Mic.
ANDRONIC : De ce ?
MAGDA : Mai întîi, fiindcă te cheamă Alexandru. Ca pe el.
ANDRONIC : Și pe urmă ?...
MAGDA : Pe urmă, fiindcă ești mic.
ANDRONIC : Găsești ?
MAGDA : Sigur. În comparație cu el, ești mic. El e înalt, puternic, îndrăzneț. Dumneata ești timid.
ANDRONIC *(puțin vexat)* : Domnișoară Mînu...
MAGDA : Da. Ești timid. Alexandru cel Mic.
ANDRONIC : Domnișoară ! Te fac atentă că felul dumitale de a vorbi cu un profesor — chiar dacă nu mai sînt profesorul dumitale...
MAGDA : Dar sînteți profesorul meu.
ANDRONIC : Cum ?
MAGDA : Vreau să mă prezint la examen.
ANDRONIC : La mine ?
MAGDA : Da.
ANDRONIC : Cînd ?
MAGDA : În sesiunea asta, dacă se poate.
ANDRONIC : *(bănuitor, sever)* : Și de aceea vii aici ?
MAGDA : O, nu ! Să nu mă înțelegeți greșit. Eu examenele nu obișnuiesc să le trec la domiciliul profesorilor. E loc destul la facultate.
ANDRONIC : Te rog să mă scuzi. N-am vrut să te jignesc. Totuși, aș vrea să știu...
MAGDA : De ce am venit aici ?
ANDRONIC : Da.
MAGDA : Am citit articolul dumneavoastră de astăzi...
ANDRONIC *(întrerupînd)* : Ce articol ?
MAGDA : Articolul ! Foiletonul din ziar... din „Deșteptarea".
ANDRONIC : L-ai citit ?
MAGDA : Da.
ANDRONIC *(dezolat)* : L-ai citit ! Prin urmare, se citește. Ce penibil !
MAGDA : Penibil ? De ce ?
ANDRONIC : Pentru că e plin de greșeli de tipar. Tot articolul e mutilat, desfigurat de greșeli. Desigur că n-ai înțeles nimic.

MAGDA : Ba da. Sau cel puțin cred.

ANDRONIC : Nu, nu. Nici eu nu mai înțeleg, eu, care l-am scris... Dar am dat o eroare. O să apară mîine. *(la gazeta de pe birou și o agită.)* Ce s-a petrecut cu articolul acesta e înspăimîntător. Mă întreb cine l-a culeș, cine l-a corectat. Parcă e un text căzut pe mîini de hotentoți, de canibali. Cuvintele cele mai simple sînt schimonosite. Nu mai vorbesc de termenii tehnici, de numele proprii... *(Parcurgînd foiletonul :)* Uite... uite. În loc de Marocardo apare Maroc ; în loc de Kabul, apare Carum ; în loc de Oxyartes, Ohrida ; în loc de Prophtasia, Protar —auzi dumneata : Protar ! Nu e frază, nu e rînd să n-aibă greșală. Cred că ai băgat de seamă !

MAGDA : Nu. N-am avut cînd. Am citit totul într-o suflare. Cu inima strînsă. Domnule profesor, am venit să-mi spuneți că nu-i adevărat.

ANDRONIC : Ce ?

MAGDA : Alexandru nu l-a ucis pe Parmenion. Alexandru n-a fost în Media.

ANDRONIC : Ba da.

MAGDA : Nu se poate. În orice caz, nu în 330. În 330 era la Kabul.

ANDRONIC : Nu ajunsese încă.

MAGDA : De unde știți ?

ANDRONIC : Presupun.

MAGDA *(aproape cu violență)* : N-aveți dreptul. Nu are nimeni dreptul.

ANDRONIC : Domnișoară Magda... pui prea multă inimă în lucruri atît de vechi...

MAGDA : Pentru mine nu sînt vechi. Pentru mine sînt vii. Încă vii... Eu îl cunosc pe Alexandru. Îl cunosc, înțelegi ?

ANDRONIC : Și eu cred că îl cunosc. De... *(aruncă o privire circulară asupra bibliotecii)* de douăzeci de ani.

MAGDA *(cu ușor dispreț)* : Din cărți.

ANDRONIC : Da. Din cărți. Știi dumneata un alt mijloc de a-l cunoaște pe Alexandru cel Mare ? L-ai întîlnit dumneata în altă parte decît în cărți ?

MAGDA : În vis.

ANDRONIC : O ! Atunci să știi că
MAGDA : Ba da. Uneori îl văd. U
vocea lui, cunosc privirea lui
zătoare, ochii lui calzi și umez
ANDRONIC *(cu și cum ar confirma u*
examen) : Asta-i exact. Avea
Plutarh e de acord... „Umezeala
ochii lui..."
MAGDA : Cu ce orgoliu își ridică frunte
Cu ce sfidare își lasă capul pe spate
ANDRONIC : Inexact. Aici te înșeli. E o
nuia să încline capul spre stînga. Și
spune... „Gîtul îl avea aplecat puțin pe umărul
sting." Toți autorii sînt de acord.
MAGDA : Dar nici unul nu l-a văzut. Ca mine. Nici
dumneata nu l-ai văzut. Niciodată.
ANDRONIC : Drept să spun, nu.
MAGDA : Uneori la curs, ascultîndu-te cum vorbeai
despre el, aș fi vrut să te întrerup, aș fi vrut să
strig. Vorbeai cu indiferență despre lucruri ame-
țitor de frumoase. Cum puteai fi așa de rece,
așa de absent?
ANDRONIC : Ce vrei? Eu sînt un profesor. Eu n-am
viziuni. Eu nu mă întîlnesc noaptea în vis cu A-
lexandru cel Mare.
MAGDA : Cu atît mai rău pentru dumneata. Și totuși,
erau clipe cînd se părea că înțelegi, că vezi. E-
rau momente în cursul dumitale, cînd lucrurile
înviau deodată... Uite, astă-toamnă, în noiembrie,
poate ai uitat, poate nu ții minte... într-o joi
după masă, ningea, ningea pentru prima oară... Noi
eram puțini în sală. Să fi fost douăzeci. Ai intrat
tîrziu. Erai palid, puțin obosit. Ai început să vor-
bești cu vocea dumitale indiferentă de totdeauna.
Vorbeai despre plecarea lui Alexandru în Asia.
Păreai plictisit, absent. Și deodată — nu știu cum
s-a întîmplat — ai tresărit. Ai ridicat mîna cu un
gest ca un fulger — un gest care deschidea porți-
le Asiei, porțile visului. Glasul îți vibra. În ochi a-
veai o mare lumină... Simțeam că te iubesc.
ANDRONIC *(puțin speriat)* : Pe mine?
MAGDA : Pe dumneata. Pe el. Pe amîndoi.
ANDRONIC : Era o confuzie.

MAGDA : Sigur că era o confuzie. Aveai dumneata grijă să ne trezești la timp. Să ne readuci la realitate. *(Cu ușor dispreț :)* Alexandru cel Mic!

ANDRONIC : Domnișoară Magda, ești o copilă. O fată exaltată.

MAGDA : Știu. Mi s-a spus mereu acasă. Mama, tata, mătuși, unchi... Magda, ești exaltată. Magda, ești nebună. Și într-adevăr sînt. *(Jumătate glumind :)* Ce păcat că nu ești și dumneata! Ne-am înțelege de minune.

ANDRONIC : Dar „el" este.

MAGDA : O, da! Și de aceea îl iubesc. Îmi venea să rîd la curs, cînd te auzeam cum îl judeci. *(Profesoral :)* „E inexplicabil că Alexandru a făcut așa. E inadmisibil că a făcut altminterea. E de neînțeles că s-a dus. E absurd că s-a întors." Îmi venea să rîd cum te chinuiai să explici lucruri care nu se explică.

ANDRONIC : În știință totul se explică.

MAGDA : Se poate. Dar în viață nu. Alexandru știe asta. El merge cu mîinile libere, cu ochii închiși înainte, în neprevăzut, în plină aventură, pînă la capăt.

ANDRONIC : Și uneori pînă la crimă.

MAGDA *(violent)* : Nu-i adevărat.

ANDRONIC *(cu vocea scăzută)* : L-a ucis pe Parmenion.

MAGDA : Minți!

ANDRONIC *(moment de tăcere. Cuvîntul a fost prea tare, dar omul de știință biruie)* : E un fapt istoric. Îmi pare rău, dar l-a ucis.

MAGDA *(intens, surd)* : El?

ANDRONIC : Da.

MAGDA : Cu mîna lui?

ANDRONIC : Cred că da.

MAGDA : Crezi? Ce ușor îți vine să arunci cuvintele. Crezi! *(Cu o schimbare de voce, fermă :)* Nu avea nici un motiv să-l ucidă.

ANDRONIC : Nici unul. Și Plutarh spune la fel.

MAGDA : Dar Plutarh nu spune că l-a omorît el, cu mîna lui.

ANDRONIC : Nu. Asta spun eu. E o descoperire. Sau cel puțin o ipoteză.

MAGDA : Pe care n-a mai făcut-o nimeni înaintea ta.
ANDRONIC : Nimeni.
MAGDA : De ce îl urăşti ? Ce ai cu el ?
ANDRONIC (cu o răbufnire din nimeni) : Îl urăsc ! Eu n-am dreptul să urăsc pe nimeni.
MAGDA : Dar nici să iubeşti.
ANDRONIC : Sînt un om de ştiinţă. Caut adevărul. Încerc să-l găsesc. În cazul de faţă, cred că l-am găsit. Iam probe.
MAGDA : Unde sînt ?
ANDRONIC : Aici. (Deschide un sertar :) Şi aici. (Deschide alt sertar :) Şi dincolo. (Arată cu degetul spre un alt dosar de fişe.) Vrei să le vezi ?
MAGDA : Da. (Brusc răzgîndire :) Sau mai bine nu. N-am ce face cu ele. (Violent :) Păstrează-le ! (Se întoarce brusc spre uşă.)
ANDRONIC : Magda !
MAGDA (se opreşte, se întoarce) : Păstrează-le ! (Mîndră :) Alexandru e o flacără. N-ai s-o stingi dumneata. Cu toate plansele, cu toate fişele, cu toate cărţile n-ai s-o stingi. E mai puternic, e mai viu, e mai frumos. E aşa de frumos ! Uită-te în ochii lui — drept în ochii lui — şi spune-mi : nu ţi-e frică de el ?
ANDRONIC : Ba da. Totdeauna mi-a fost puţin frică de el.
MAGDA : Vezi ?
ANDRONIC : Totdeauna. Nu ne potrivim deloc. Eu sînt un om paşnic, aşezat, doritor de linişte...
MAGDA : Timid...
ANDRONIC : Dacă vrei...
MAGDA : Alexandru cel Mic !
ANDRONIC : Fie şi aşa. El e însetat de aventură. E un erou. Mă sperie.
MAGDA : Pe mine mă fascinează.
ANDRONIC : Şi pe mine puţin. Dar nu e bine să te apropii prea mult de el.
MAGDA : Eşti prudent.
ANDRONIC : N-am fost totdeauna. Vezi, cînd am început să studiez nu aveam de gînd să fac istorie. Mă preocupa filozofia. Visam o teză despre Aristot. Prin Aristot l-am cunoscut pe Alexandru. Şi pe urmă... am rămas cu el.

MAGDA: Te-a cucerit.
ANDRONIC: M-a tulburat. Aveam douăzeci de ani. El avea douăzeci și unu, douăzeci și doi cînd l-am cunoscut. Tocmai venea din Aegea, după moartea lui Filip. Și se ducea spre Dunăre. Mie îmi place Dunărea. Credeam că vom face drumul împreună. Dar de acolo s-a întors scurt, nebunește, spre Teba.
MAGDA: A fost splendid.
ANDRONIC: Năucitor. Îmi pierdusem respirația.
MAGDA: Te cred.
ANDRONIC: Voiam să știu cine e omul ăsta. Voiam să scriu un portret al lui.
MAGDA: L-ai scris?
ANDRONIC: Trei ani am stat la Göttingen ca să-l scriu.
MAGDA: Unde e?
ANDRONIC: La dreapta dumitale. *(Magda se întoarce spre dreapta.)* Raftul al doilea. *(Magda întinde mîna spre raftul indicat.)* A cincea carte din stînga. *(Magda pune mîna pe o carte.)* Nu. Cealaltă.
MAGDA *(scoate cartea și citește titlul)*: *Studien über das Bildnis Alexanders des Grossen.*
ANDRONIC: Studii. Schițe. Nimic definitiv.
MAGDA: Și pe urmă?...
ANDRONIC: Pe urmă... toate cărțile pe care le vezi acolo... *(Arată cu mîna spre acel „raft al doilea".)* Toate despre el. Mereu și mereu.
MAGDA: De ce nu l-ai lăsat?
ANDRONIC: Pentru că n-am mai putut. De la Teba la Troia. Din Grecia în Asia, Susa, Persepolis, Ecbatana, drumul spre Indii, drumul spre ocean.
MAGDA: Pasionant.
ANDRONIC: Da — și obositor. De multe ori aș fi vrut să-i spun lui Alexandru cel Mare, să-i pot spune: destul! oprește! hai acasă!
MAGDA: Nu te-ar fi ascultat.
ANDRONIC: N-ar fi avut încredere în mine. Dar astăzi sînt mai bătrîn decît el. Am patruzeci de ani. Sînt multe lucruri pe care el nici nu le bănuia și pe care eu le știu. Îmi pare rău că nu i le pot spune.
MAGDA *(cu un surîs)*: I le spun eu. Eu îl văd.
ANDRONIC *(glumind)*: Da, dar dumneata îl adori. N-are să te creadă. Un bărbat nu crede în femeile

care îl adoră... *(Serios :)* Vezi, toată campania lui Alexandru în Asia este plină de greşeli.

MAGDA : Crezi ?

ANDRONIC : Sînt sigur. Aş putea dovedi. Dar pentru asta mi-ar trebui timp. Mai întîi mi-ar trebui să pot reface întreg itinerariul lui Alexandru. De la Teba la capătul Indiei.

MAGDA: Eu l-am făcut.

ANDRONIC : În vis. Eu însă aş vrea să-l fac în realitate, pe teren. Îmi trebuie o cunoaştere perfectă a terenului. N-am încredere în geografi. Vreau să văd cu ochii mei. Aş vrea să străbat pas cu pas, metru cu metru, toate drumurile lui Alexandru.

MAGDA *(cucerită)* : Ar fi minunat de frumos ! *(Scurt, practic :)* Mă iei şi pe mine.

ANDRONIC *(rîzînd)* : Te iau. Mai ales că nu voi pleca niciodată.

MAGDA *(cu inocenţă)* : De ce ?

ANDRONIC : Nu-ţi dai seama ce poate fi o asemenea călătorie. E o adevărată expediţie. O caravană. Ar trebui ani mulţi şi bani mulţi. Foarte mulţi bani.

MAGDA : Şi nu-i avem ?

ANDRONIC : Nu. Am o leafă de profesor, din care trăiesc eu şi biblioteca mea.

MAGDA : Iar eu...

ANDRONIC : Dumneata ! *(Rîzînd :)* Dumneata ai în poşetă bani pentru un bilet de cinematograf.

MAGDA : Şi un abonament pe linia 16.

ANDRONIC : Care nu ne va duce prea departe.

MAGDA : Păcat ! Ar fi aşa de frumos !

ANDRONIC : Da. Frumos ar fi. Uite harta. *(Ia dintr-un colţ al biroului o hartă şi o deschide pe masă.)* Hartă cu nume şterse. Cu fluvii secate. Cu cetăţi dispărute.

MAGDA : Unde e Gaza ? Unde e Gordium ? Unde e Prophtasia ?

ANDRONIC : Aici... şi aici... şi aici...

(Lung moment de tăcere. De afară se aude sonerie. Amîndoi ridică privirea, care li se pierduse pe hartă. Soneria reîncepe insistent, energic. Pe urmă se opreşte. Prin antreu se aude, nedistinct, vocea Anei şi a Directorului.)

DIRECTORUL : Domnul profesor a venit ? E acasă ?
ANDRONIC : Da. A venit. Cum vă chiamă pe dumneavoastră, ca să-i spun cine sînteți.
DIRECTORUL : Las', că-i spun eu.
ANDRONIC : Ana, ce fel de vorbă...

SCENA VI

ACEIAȘI, DIRECTORUL, ANA

DIRECTORUL : Domnul profesor Andronic ?
ANDRONIC : Eu.
ANA : Dumnealui e, coniașule, domnul care v-a căutat. Nici acuma nu vrea să spună cum îl cheamă. Uite, a dat buzna peste mine.
ANDRONIC : Ana, ce fel de vorbă...
DIRECTORUL : Are dreptate, domnule profesor. E adevărat. Am dat buzna. Am năvălit. Dar veți înțelege graba mea. Dorința de a vă cunoaște. Nerăbdarea de a vă vorbi. Mai ales *(se uită sever spre Magda)* că am fost copilărește indus în eroare. Mi s-a spus că sînteți la Universitate și că nu vă întoarceți decît seara tîrziu.
ANDRONIC : Vă rog să luați loc. Ana, te poți duce.
ANA *(îmbufnată)* : Păi de ! Da' nasturele ăsta cînd o să-i cos ? *(Ieșe prin ușa din fund.)*
ANDRONIC : Lasă, mai tîrziu.

SCENA VII

MAGDA, ANDRONIC, DIRECTORUL

DIRECTORUL : Domnule profesor, numele meu este Borcea. I. D. Borcea. Sînt directorul ziarului „Deșteptarea".
ANDRONIC *(fără ampresare)* : Îmi pare bine.
DIRECTORUL : Am fost informat că m-ați căutat azi-dimineață la redacție.
ANDRONIC : Da. Mi s-a spus însă că nu veniți niciodată.

DIRECTORUL : Niciodată! Viu chiar trebuie să pentru cine trebuie, dovadă că am venit până aici.
ANDRONIC : Sînt măgulit.
DIRECTORUL : Eu sînt măgulit, domnule profesor... Vă rog să-mi spuneți cu toată încrederea ce vă aduce astă-dimineață la mine. Despre ce era vorba? Mi s-a spus că e o chestiune de extremă importanță.
ANDRONIC : Așa credeam. Dar am găsit acolo un domn — Ștefănescu mi se pare — care mi-a explicat că mă înșel și că de fapt chestiunea n-are nici o importanță.
DIRECTORUL *(enervat)* : Ștefănescu... Un dobitoc.
ANDRONIC : Nu părea.
DIRECTORUL : În sfîrșit... un moscrlaș. Fără perspectivă, fără orizont.
ANDRONIC : Un om de treabă. Cam nervos, dar de treabă. I-am lăsat o eroată și mi-a promis că o va publica. E tot ce mai puteam dori.
DIRECTORUL *(apăsat, cu intenție)* : Tot? Absolut tot?
ANDRONIC *(nu înțelege, se uită la Director, se uită la Magda)* : Da...
DIRECTORUL : Domnule profesor, vă înțeleg. Sînt lucruri pe care nu le putem discuta decît între patru ochi.
MAGDA : Eu vă las.
ANDRONIC : De ce? *(Către Director :)* Aveți un secret?
DIRECTORUL *(plin de înțeles)* : Aș vrea să vorbim mai pe larg... mai amănunțit, despre articolul dumneavoastră.
ANDRONIC : Cu atît mai bine. Domnișoara cunoaște articolul. Ne poate fi de folos.
DIRECTORUL : Cunoaște... *(plin de subînțelesuri)* întreaga chestiune?
ANDRONIC : Da.
DIRECTORUL : E informată asupra... *(Gest vag.)*
MAGDA : Perfect informată.
ANDRONIC : Într-adevăr, bine informată. Pune poate prea multă pasiune, prea mult interes personal...
DIRECTORUL : Atunci, înțeleg de ce ținea să scape adineauri de mine.
MAGDA *(rîzînd)* : Exagerați.

DIRECTORUL : Domnule profesor, colaborarea dumneavoastră la „Deșteptarea" este pentru mine și gazeta mea o mare cinste.

ANDRONIC : Colaborare ! Bine... dar e un accident.

DIRECTORUL : Un accident fericit.

ANDRONIC : Mărturisesc că pînă azi-dimineață nu cunoșteam gazeta dumneavoastră.

DIRECTORUL : Dar ea vă cunoștea. Noi toți vă cunoaștem.

ANDRONIC : Nu-mi amintesc s-o fi citit vreodată.

DIRECTORUL : Noi însă v-am citit totdeauna. V-am citit și v-am stimat. De cîte ori nu ne-am spus : dacă am putea face din Alexandru Andronic un prieten, un colaborator ! Dacă l-am putea aduce în mijlocul nostru, să lucreze cu noi, să scrie cu noi, să lupte cu noi !

ANDRONIC *(mirat, naiv)* : Sînt surprins.

DIRECTORUL : Pentru că nu ne cunoașteți. Pentru că n-ați vrut să ne cunoașteți. Dumneavoastră, oamenii de bibliotecă priviți spre noi cu dispreț...

ANDRONIC *(gest timid de protest)* : Cu dispreț !

DIRECTORUL *(energic și umflînd treptat tonul)* : Da, cu dispreț, spre noi, oamenii de acțiune, care luptăm în tranșeele înaintate ale cotidianului. Din turnul de fildeș în care v-ați retras, abia aruncați o privire indiferentă spre munca noastră, spre truda noastră — și vi se pare că e prea vulgară, dar cine e vinovat, dacă nu chiar dumneavoastră, care vă izolați departe de lume, în loc să veniți între noi, pentru ca împreună să ridicăm nivelul preocupărilor publice, însuflețindu-le cu idei, cu idealuri !

ANDRONIC *(timid, încurcat)* : Bine, dar eu sînt un profesor, un om de știință... Ce pot spune eu marelui public ?

DIRECTORUL : Marele public e însetat să vă cunoască, să vă audă, să vă urmeze. A fost ambiția mea să vă prezint acestui public. Și am reușit. Eram hotărît să obțin colaborarea dumneavoastră prin orice mijloc. Și am obținut-o.

ANDRONIC : Cum ? Vreți să spuneți că articolul meu... nu din întîmplare... nu printr-o confuzie...

DIRECTORUL : Să fim serioşi ! O gazetă ca a mea nu trăieşte din întîmplări şi din confuzii. *(Categoric :)* V-am adus la „Deşteptarea". Eu cu mîna mea. Şi nu vă mai las.

ANDRONIC : Nu ştiu ce vreţi să spuneţi !

DIRECTORUL : Vreau să spun că veţi colabora cu noi. De aceea am şi venit. Ca să stabilim condiţiile colaborării.

ANDRONIC : Domnule... sînt surprins, sînt uimit, sînt mişcat... Nimeni nu mi-a vorbit vreodată ca dumneata... N-am crezut că scrisul meu poate să trezească atîta interes, să aibă atîta ecou, atîta răsunet...

DIRECTORUL : Şi încă nu ştiţi nimic. Veniţi între noi, şi veţi vedea ce se cheamă răsunet.

ANDRONIC : Nu, nu. Mă tem că e o eroare. Lucrările mele se adresează unor cititori de specialitate, unui public restrîns.

DIRECTORUL : Prejudecată ! Ce v-a adus dumneavoastră acest public restrîns ? O biată conferinţă universitară. Nici măcar o catedră plină. Eu vă aduc notorietatea, celebritatea, puterea. Dumneavoastră aveţi lucruri mari de spus, şi trebuie să le spuneţi.

ANDRONIC : Da, dar nu într-o gazetă.

DIRECTORUL : De ce nu într-o gazetă ? Glasul dumneavoastră trebuie să pătrundă departe, adînc în opinia publică.

ANDRONIC : Opinia publică n-are ce face cu studiile mele.

DIRECTORUL : Vă înşelaţi cumplit. Ştiţi oare că articolul de azi-dimineaţă a stîrnit uimire, a trezit conştiinţe ? Ştiţi oare cîte priviri se îndreaptă în momentul de faţă spre dumneavoastră, aşteptîndu-vă să vorbiţi, somîndu-vă să vorbiţi ?

ANDRONIC *(modest, încurcat)* : E prea mult... E măgulitor, dar e prea mult.

DIRECTORUL : Domnule profesor ! În articolul de azi-dimineaţă, aţi făcut anumite afirmaţii grave.

MAGDA *(cu convingere)* : Foarte grave.

DIRECTORUL : Şi aţi lăsat să se înţeleagă că aveţi dovezi.

ANDRONIC : Le am.

DIRECTORUL : Daţi-mi-le mie.

ANDRONIC : De ce ?

DIRECTORUL : Ca să le public.

MAGDA *(alarmată)* : Asta nu se poate !

DIRECTORUL *(cu politeţe, dar rilos)* : Domnişoară, vă rog să nu vă amestecaţi într-o chestiune care nu vă priveşte.

MAGDA : Nu mă priveşte ? Trece prin inima mea — şi nu mă priveşte ?!

DIRECTORUL : Domnule profesor, e poate momentul să vorbim clar. Aţi atins în articolul de azi lucruri de un interes capital.

ANDRONIC : Credeţi ?

DIRECTORUL : Să lăsăm falsele modestii. Articolul e făcut cu mare artă. Spune puţin, atît cît trebuie. Restul se citeşte printre rînduri.

ANDRONIC : Pentru că n-am avut destul spaţiu. E un articol introductiv. Un fragment. Intenţia mea este să revin mai tîrziu.

DIRECTORUL : Asta vă cer şi eu. Să reveniţi. Dar nu mai tîrziu. Acum. Imediat.

ANDRONIC : Un om de ştiinţă nu e niciodată grăbit.

DIRECTORUL : Dar eu sînt. Vă pun toată gazeta mea la dispoziţie. Vă deschid larg coloanele. Nu mă dau în lături de la nimic. Sînt gata să dau cea mai largă publicitate întregii chestiuni. Afişe, clişee, facsimile. Tot ! Dacă e nevoie, scoatem o ediţie specială.

ANDRONIC : Ediţie specială ! Mă speriaţi. Nu vi se pare că e prea mult ?

DIRECTORUL : Dacă probele sînt zdrobitoare, nu e prea mult.

ANDRONIC : Zdrobitoare ! Vorbiţi un limbaj cu care nu sînt obişnuit. Eu nu cunosc în istorie probe zdrobitoare. Cel mult plauzibile, concludente.

DIRECTORUL : Numiţi-le cum vreţi, dar daţi-mi-le.

MAGDA : Nu. *(Către Andronic :)* Nu, domnule profesor. *(Către Director :)* Nu, domnule director. *(Către Andronic :)* Nu vei da nimic. *(Către Director :)* Nu vei primi nimic. Cîtă vreme sînt eu aici, nu va ieşi o hîrtie din această casă.

DIRECTORUL : Domnule profesor, noi discutăm între bărbaţi. Nu ştiu ce drepturi are domnişoara să intervină între noi...

MAGDA : Poate că n-am nici un drept. Dar am o datorie. Să împiedic atentatul moral pe care îl pui la cale.

DIRECTORUL : Atentat moral ! Ha ! Mă faci să rîd. Ar rîde şi el dac-ar auzi. Atentat moral împotriva celui mai mare bandit din lume.

MAGDA *(violent)* : Domnule ! Nu-ţi permit ! N-aï dreptul !

ANDRONIC *(încercînd s-o calmeze)* : Magda, te rog... *(Către Director :)* E o fire ciudată, o imaginaţie aprinsă... De altfel, şi dumneata eşti nedrept. Pui prea multă patimă într-o chestiune care ar trebui privită mai calm, mai senin.

DIRECTORUL : Eu nu sînt senin. Meseria mea nu-mi dă voie.

ANDRONIC : Totuşi, nu putem arunca vorbe atît de grele cu uşurinţă. Bandit ?

DIRECTORUL : Domnule profesor, îl apăraţi.

ANDRONIC : Nu. Meseria mea nu este să apăr pe nimeni, ci să înţeleg.

DIRECTORUL : Dar aici nu e nimic de înţeles. Probele sînt limpezi.

MAGDA : De unde ştii ?

DIRECTORUL : Mi-o spune profesorul Andronic, şi mi-o spune în ziarul meu. *(La gazeta de pe masă şi citeşte :)* „Vom arăta altă dată şi păstrăm în acest scop probe pe care preferăm să nu le destăinuim pentru moment." *(Aruncînd gazeta la loc :)* Ei bine, eu prefer să le destăinuiţi. Şi vi le cer. Daţi-mi-le, şi mîine dimineaţă „Deşteptarea" va fi în toate mîinile. Daţi-mi-le, şi în trei zile numele lui Alexandru Andronic va fi pe toate buzele.

ANDRONIC *(evaziv, intimidat)* : Ştiu eu...

DIRECTORUL : Eu ştiu. Eu vă asigur.

ANDRONIC : Domnule... propunerea dumneavoastră mi se pare stranie, ireală... Mă întreb dacă nu e o farsă.

DIRECTORUL : Am eu aerul unui om care-şi pierde timpul cu farse ?

ANDRONIC : Totuşi, nu înţeleg... nu cred... nu pot crede... Ani de zile am lucrat în singurătate, între puţinii mei studenţi, între puţinii mei colegi—

aproape necunoscut... şi deodată o asemenea fantastică propunere.
TORUL : O primiţi ?
A : Nu. Nu primeşte.
TORUL : Vă întreb pe dumneavoastră. O primiţi ?
ANDRONIC : Nu cred să pot... Nu cred să am dreptul... In orice caz, daţi-mi timp. Mă voi gîndi, voi reflecta, voi vedea...
DIRECTORUL : Aşteptaţi poate alte propuneri ?... Aveţi alte intenţii ?... Vă gîndiţi poate să lucraţi cu altcineva ?...
ANDRONIC : Nu.
DIRECTORUL : Cu atît mai bine. Pentru că să ştiţi : *(ferm, aproape ameninţător)* peste mine nu veţi trece.
ANDRONIC : Nici nu mă gîndesc.
DIRECTORUL *(se uită la ceasul lui de mînă)* : E şase fără zece. În două ore, îmi trebuie articolul. La opt îl aştept la redacţie. Sau mai bine viu să-l iau.
ANDRONIC : Domnule...
DIRECTORUL : Acum vă las. La opt fără zece sînt înapoi.
ANDRONIC : Dar nu se poate, dar...
DIRECTORUL *(a pornit spre uşă, dar se opreşte pe loc, se întoarce)* : Domnule profesor, un sfat : nu pierdeţi prilejul pe care vi-l dau. Şi încă un sfat : nu pierdeţi timpul. Noi doi putem face împreună lucruri mari. *(Iese).*

SCENA VIII

MAGDA, ANDRONIC

Andronic a făcut cîţiva paşi spre uşa prin care a ieşit Directorul — nu s-ar putea spune exact cu ce intenţie : ca să-l conducă, sau ca să-l cheme înapoi. Se opreşte în faţa uşii cîteva secunde, cu spatele la public. Pe urmă se întoarce şi vine cu paşi mici, rari, spre birou.

MAGDA : Vei primi ?
ANDRONIC : Nu.

MAGDA : Foarte bine.

ANDRONIC *(cu oboseală)* : Nu, nu voi primi. Voi publica mai departe în reviste de istorie, de știință, în reviste pe care nu le citește nimeni.

MAGDA : Îți pare rău ?

ANDRONIC : Nu știu. Cred că da... *(După o pauză :)* Știi cîți auditori au fost la ultima mea lecție ?

MAGDA : Puțini ?

ANDRONIC : Șase. Și unul din ei, intrat din întîmplare. Greșise sala, bietul băiat...

MAGDA *(simte tonul lui de amărăciune)* : Ești obosit.

ANDRONIC : Să vorbești o viață întreagă în fața unor săli goale. Patru, cinci, zece studenți, care iau note... Nici măcar nu știi dacă te ascultă. Iau note. Nici un răspuns, nici un surîs, nici un semn, nici un ecou. Poate sînt surzi... Poate sînt morți... Doar cîte unul se ridică deodată în mijlocul lecției, trîntește pupitrul și pleacă... Tu rămîi mai departe, pe catedră — pentru cine ? pentru ce ?

MAGDA *(ca unui copil)* : Ești obosit.

ANDRONIC : O ! Dacă s-ar putea ! Dacă aș putea ! Să vorbești într-o mare sală, plină de lume, fremătînd de nerăbdare, de curiozitate, de emoție. Să simți fixate asupra ta sute de priviri, mii de priviri, care așteaptă, care cheamă, care întreabă. Să simți cum fiecare cuvînt al tău deschide inimi, aprinde imaginații, răscolește pasiuni... Scrisul tău să treacă din mînă în mînă, din om în om, numele tău să străbată mulțimile, să însemne ceva...

MAGDA : Dar numele dumitale înseamnă mult.

ANDRONIC : Pentru cine ? Pentru cîți ?

MAGDA : Sînt puțini poate, dar sînt cei mai buni !

ANDRONIC *(plictisit, sceptic)* : O ! cei mai buni !

MAGDA : Ești nedrept. Nedrept cu dumneata. Nedrept cu ei. Te-a tulburat gazetarul ăsta... *(Semn spre ușa prin care a ieșit Directorul.)*

ANDRONIC : Da. Mărturisesc că da. M-a tulburat. Ce spunea el era amețitor. Era poate o aventură, o nebunie — dar o nebunie care te îmbată. Mai ales dacă nu ești obișnuit cu băuturi atît de tari.

MAGDA : Poate că tot ai să primești.

ANDRONIC : Nu. Nu pot. Nu mă simt în stare. Știa el ce spune. *(Cu dispreț :)* Sînt un om de bibliotecă. *(Ia în mînă o carte, o deschide.)*
MAGDA : Vrei să te las ? Vrei să lucrezi ?
ANDRONIC : Nu. Te rog nu pleca. Astă-seară nu lucrez. Simt că n-aș putea.
MAGDA : Nu vrei să ieși puțin din casă ?
ANDRONIC : Unde ?
MAGDA : Undeva pe stradă. Undeva unde să nu fie atîtea cărți.
ANDRONIC : Ai dreptate. Apasă. Le simt cum apasă.
MAGDA : Haide cu mine să ne plimbăm.
ANDRONIC *(nici da, nici nu — indiferent)* : Știu eu ?...
MAGDA : Uite, se înserează. Trebuie să fie frumos spre Șosea. Vii ?

(Se aude soneria de la intrare.)

ANDRONIC : Cine o mai fi ?
MAGDA *(după o pauză)* : Să se fi întors el ?
ANDRONIC : Nu cred. Dar dacă e el, nu vreau să-l văd.
MAGDA : Ți-e frică ?
ANDRONIC : Nu știu. Dar nu mai vreau să-l văd.

SCENA IX

MAGDA, ANDRONIC, ANA

ANA *(intrînd prin ușa din fund)* : Conașule, vă caută un domn.
ANDRONIC : Domnul de adineauri ?
ANA : Nu. Altul.
ANDRONIC : Cine e ?
ANA : Nici ăsta nu vrea să spună. Zice că-l cunoașteți dumneavoastră.
ANDRONIC : Să intre.
ANA : Da, dar zice că... vrea să fie singur cu dumneavoastră.
ANDRONIC : Nu i-ai spus că e cineva la noi ?
ANA : Ba da, dar zice...
MAGDA : Eu plec.
ANDRONIC : Nu, Magda. Te rog, rămîi. N-am hotărît să mergem la plimbare împreună ? Fii bună și

rămîi. Vreau să ies de aici. *(Semn spre toată camera cu toate cărțile ei.)* Treci o clipă dincolo și așteaptă-mă. Vrei?

MAGDA *(bună camaradă)*: Vreau. *(Iese prin ușa din dreapta, planul I, pe care i-o deschide Andronic.)*

ANDRONIC: Ana, spune domnului să intre!

(Ana iese prin ușa din fund, prin care, o clipă mai tîrziu, intră Bucșan.)

SCENA X

ANDRONIC, BUCȘAN

BUCȘAN: Dumneata ești domnul Andronic?

ANDRONIC: Da. Cu cine am onoarea?

BUCȘAN: Știi dumneata prea bine.

ANDRONIC: Ne-am mai cunoscut?

BUCȘAN: Eu nu. Dar dumneata... mă cunoști.

ANDRONIC: Drept să spun... nu-mi aduc aminte.

BUCȘAN *(tranșant)*: Sînt Grigore Bucșan.

ANDRONIC: Bucșan! *(Se gîndește un moment.)* Nu... nu-mi aduc aminte!

BUCȘAN: *(ironic)*: N-ai auzit niciodată de numele meu?

ANDRONIC: Nu cred.

BUCȘAN *(același joc)*: E un nume nou pentru dumneata? Necunoscut?

ANDRONIC *(ca și cum și-ar cere scuze pentru ignoranță)*: Îmi pare rău, dar...

BUCȘAN *(ia o scrumieră de metal de pe birou și o ține în mînă, cîntărind-o parcă)*: Frumoasă scrumieră... *(O întoarce scurt pe dos și o pune sub ochii lui Andronic.)* Ce scrie aici?

ANDRONIC *(citind)*: Uzinele Bucșan.

BUCȘAN *(ia de pe birou un bloc de hîrtie și cu aceeași mișcare scurtă i-l pune sub nas)*: Și pe blocul ăsta de hîrtie ce scrie?

ANDRONIC: Fabrica de Hîrtie Bucșan.

BUCȘAN *(rotește privirea prin odaie și alege un alt obiect, pe care îl aduce sub nasul lui Andronic)*: Și aici?

ANDRONIC: Oțelăriile Bucșan.

BUCȘAN *(se apropie de Andronic și, cu o mișcare bruscă, îi rupe nasturele de la haină, aruncîndu-l-i)*: Și aici?

ANDRONIC: Fabrica de Nasturi Bucșan.

BUCȘAN: Și dumneata nu mă cunoști! Nu e nimic în casa asta care să nu fi trecut prin mîinile mele. Nu e nimic în tot orașul ăsta care să nu poarte imprimat numele meu. Și dumneata nu mă cunoști! Ascensorul cu care te urci e un ascensor Bucșan. Betonul din care e clădită casa e beton Bucșan. Cheile pe care le porți sînt lucrate cu talpă Bucșan. Asfaltul pe care umbli e asfalt Bucșan. Și dumneata nu mă cunoști!

ANDRONIC *(uimit, încurcat)*: Domnule, vă cer scuze. Sînt sincer impresionat. E într-adevăr nepermis ca un nume atît de popular, atît de răspîndit, să-mi fie necunoscut. Dar vedeți, eu duc o viață retrasă, singuratecă, sînt absorbit de lucrările mele, sînt distrat...

BUCȘAN: Termină, domnule! Să lăsăm glumele. Am venit să vorbesc cu dumneata răspicat. E felul meu obișnuit de vorbă. Nu-mi plac intermediari și nici fraze. Afaceri de astea îmi place să le rezolv singur și direct. Spune: cît vrei?

ANDRONIC: Nu vă înțeleg.

BUCȘAN *(răspicat)*: Cîți bani vrei?

ANDRONIC: Pentru ce? Ce să fac cu ei?

BUCȘAN: Treaba dumitale. Eu te întreb doar: cît? Și dacă-mi convine, plătesc.

ANDRONIC: E vorba de o donație?

BUCȘAN *(printre dinți)*: Da. Donație.

ANDRONIC: Pentru Institutul meu de istorie antică?

BUCȘAN: Îmi place formula. Nu pentru dumneata — pentru institut. Ingenios!

ANDRONIC: Domnule Bucșan, nu vă pot spune cît sînt de emoționat. Lucrăm la institut în condiții materiale grele. Ne lipsește o mare bibliotecă de specialitate. De mult doream să pot crea cîteva burse pentru studenții mei. Eu însumi mă gîndeam să întreprind o călătorie de studii în Asia. Toate acestea, sau o parte din ele, le-am putea realiza datorită generozității...

BUCȘAN *(și-a pierdut răbdarea)*: Ascultă, dom'le! Am citit articolul dumitale de azi-dimineață.
ANDRONIC: L-ați citit? Și v-a interesat?
BUCȘAN: Dumneata ce crezi?
ANDRONIC: Nu îndrăznesc să sper. E o chestiune atît de străină de preocupările dumneavoastră obișnuite.
BUCȘAN: Și nu-mi dai voie?
ANDRONIC *(intimidat)*: Eu...
BUCȘAN: Nu-mi dai voie să fac altceva decît am făcut pînă azi? E interzis? E interzis, de exemplu, să mă ocup de cereale?
ANDRONIC: Ce vreți să spuneți?
BUCȘAN: E interzis să mă ocup de ovăz? Dumneata numești asta un monopol al ovăzului.
ANDRONIC *(măgulit)*: Ați reținut expresia!
BUCȘAN: Da. Închipuiește-ți că am reținut-o. Te poți felicita. Ai lovit bine.
ANDRONIC: Vedeți, mi-am dat foarte bine seama că e o expresie îndrăzneață, oarecum improprie, care ar avea nevoie de lămuriri suplimentare...
BUCȘAN: Dar ai preferat să le lași pentru altă dată.
ANDRONIC: Întocmai. Dacă va fi nevoie, voi reveni mai pe larg.
BUCȘAN: Nu va fi nevoie.
ANDRONIC: Totuși, cred că anumite explicații sînt necesare.
BUCȘAN: Îți spun eu că nu sînt.
ANDRONIC: Mă tem să nu se creadă că e o eroare la mijloc, o eroare grosolană. Ovăzul la care mă refer nu e cereala comună pe care o cunoaștem toți sub numele popular de ovăz și sub denumirea științifică de „avena-nuda"...
BUCȘAN: Absurd!
ANDRONIC: Evident că-i absurd. Acest ovăz nici nu exista pe vremea lui Alexandru. E o plantă care în Europa a apărut abia în secolul XIII, iar în Asia probabil mult mai tîrziu.
BUCȘAN: Mai tîrziu sau mai devreme, să venim la chestiune.
ANDRONIC: Dar tocmai aceasta e chestiunea. Și e foarte delicată. Eu presupun că trebuie să fie un fel de ovăz sălbatec, poate o specie de „avena-sa-

ziua" sau, şi mai probabil, o specie de „avena-
vesca". Nu credeţi...

BUCŞAN : Eu nu cred nimic.

ANDRONIC : Aveţi dreptate. In fond, aveţi dreptate. Lucrurile sînt foarte complicate şi certificatul nu există. După cum spuneam azi după masă la radio...

BUCŞAN : Ai vorbit la radio ?

ANDRONIC : Da. Azi după masă.

BUCŞAN : Despre ce ?

ANDRONIC : Despre chestiunea asta.

BUCŞAN : Nenorocitule !

ANDRONIC *(lovit)* : Domnule !

BUCŞAN : Ce fel de şantaj e ăsta ?

ANDRONIC *(uluit)* : Şantaj ?

BUCŞAN : De ce te amesteci în meserii pe care nu le cunoşti ? Dacă nu ştii cum se face un şantaj, lasă pe alţii.

ANDRONIC : Domnule, vă rog...

BUCŞAN : Ai scris un articol. Foarte bine. Am înţeles. Am venit. Veneam mai devreme dacă ştiam de unde să te iau. Dar ce nevoie mai aveai de radio ? Spune ! Răspunde ! Explică ! Vorbeşte ! *(Tonul a crescut mereu, iar cu ultimele cuvinte a devenit violent. Apropiindu-se de Andronic, îl apucă cu mîinile de reverele hainei.)* Vorbeşte, n-auzi ? De ce taci ?

ANDRONIC *(palid, năucit)* : Nu ştiu... nu ştiu ce să răspund... Nu ştiu ce vreţi.

BUCŞAN : Canalie !

ANDRONIC : E o eroare... E o neînţelegere. Poate nu ştiţi cine sînt... Poate căutaţi pe altcineva... Eu sînt profesorul Andronic. Alexandru Andronic.

BUCŞAN : Şi eu sînt Bucşan. Grigore Bucşan. Vrei să te măsori cu mine ? *(Plin de dispreţ :)* Dumneata ?

ANDRONIC : Domnule, vă repet că e la mijloc o confuzie, o îngrozitoare confuzie. Sau o farsă. Sau poate... sau poate... *(Face un pas înapoi, un gest de îngrijorare abia stăpînită.)*

BUCŞAN : Sau poate sînt nebun.

ANDRONIC *(repede)* : N-am spus asta.

BUCŞAN : Da. Într-un fel, sînt nebun. Nebun că viu aici să-ţi ofer bani, în loc să te nimicesc cu o

[illegible] (față de dumneata) nu înțeleg de ce [illegible] ți-ai [illegible] de [illegible] Dar nu vreau. Nimeni pe [illegible] dată! Nu pot, le știi.

ANDRONIC: Ajunge!...

BUCȘAN: Ajunge! [illegible] cu jocul ăsta stupid și vor-[illegible]. De unde cunoști afacerea Prolar?

ANDRONIC: Afacerea?

BUCȘAN: Prolar.

ANDRONIC: Nu înțeleg... Nu știu...

BUCȘAN: Nu înțelegi, nu știi, dar publici.

ANDRONIC: Domnule, încă o dată, vă rog... vă rog să vă liniștiți, să vă explicați... Nu se poate, nu e cu putință!...

BUCȘAN *(în cît mai gentil ghiontindu-l de pe mână și chemînd telefonul din față)*: „Vom arăta altă dată... convingerea noastră că de la Prolar la Carum... faze inamicilor atudiate... ar merita să fie adusă la lumină." Cunoști fraza asta?

ANDRONIC: Da.

BUCȘAN: Cine a scris-o?

ANDRONIC: Eu.

BUCȘAN: Și nu știi ce e Prolar?

ANDRONIC: Nu e Prolar. E Prophlasia.

BUCȘAN: Cum?

ANDRONIC: Prophlasia. E o greșeală de tipar. În loc de Prohlasia a apărut Prolar. În loc de Kabul, Carum.

BUCȘAN: Îți bați joc de mine?

ANDRONIC: De ce? Vă spun adevărul. Tot articolul e plin de greșeli. Am dat și o erată. Are să apară mîine.

BUCȘAN *(bănuitor)*: Unde?

ANDRONIC: În „Desfășurarea".

BUCȘAN: Iar? Îmi întinzi o nouă cursă?

ANDRONIC: Cursă? Cum cursă? Ce fel de cursă? Nu vă spun că e o erată? Sînt zeci de greșeli și am vrut să se rectifice măcar unele din ele, cele mai grave... Prophlasia și Kabul nu sînt singurele. La drept vorbind, nici nu înțeleg de ce vă supără atît de mult. Pentru mine e penibil, fiindcă e articolul meu, dar dumneavoastră ar trebui să

vă fie indiferent. Prophtasia sau Protar, Kabul sau Carun...
BUCȘAN : Prophtasia... Ce înseamnă Prophtasia ?
ANDRONIC : E un oraș vechi în Asia Mică..
BUCȘAN : Și Kabul ?
ANDRONIC : Un fluviu.
BUCȘAN *(scurt)* : Nu cred.
ANDRONIC : Vedeți-l pe hartă. *(Arată cu degetul ceva pe harta care a rămas deschisă pe birou.)* Sînt aici. Două etape în itinerariul lui Alexandru cel Mare...
BUCȘAN *(oarecum dezarmat de evidența inocență a tipului)* : Și dumneata vrei să cred că nu e nici o aluzie în articolul ăsta ?
ANDRONIC : Ce fel de aluzie ?
BUCȘAN : Nici un subînțeles ?
ANDRONIC : Ce fel de subînțeles ?
BUCȘAN *(rămas pe gînduri, se întreabă mai mult pe el singur)* : Să fie oare posibil ?... Să fie oare posibil ?

SCENA XI

ACEIAȘI, MAGDA

MAGDA *(a deschis ușa din dreapta și a intrat pe replica lui Bucșan, rămînînd în prag)* : Nu. Nu e posibil.
BUCȘAN *(surprins, ridică privirea spre ea)* : Dumneata... *(Către Andronic :)* Cine e.... dumneaei ?
MAGDA : Nu-l întreba pe el, că nu știe ; mai bine întreabă-mă pe mine despre el. Vrei să știi cine e ? E un escroc.
ANDRONIC *(trăsnit)* : Magda !
MAGDA *(energic)* : Un șantagist !
ANDRONIC *(cu indignare)* : Domnișoară !
MAGDA *(adresîndu-se mereu lui Bucșan)* : Și dumneata... dumneata ești un naiv, un biet naiv, pe care-l duce oricine de nas. Ascultam de dincolo — fără voia mea — strigați așa de tare că vă auzeam — ascultam de dincolo și muream de rîs. Greșală de tipar ! Ha ! Prophtasia. Ha ! Și dumneata crezi !
ANDRONIC : Domnule, n-o ascultați. N-o credeți. Fata asta, fata asta... nu știe ce vorbește.

MAGDA *(privindu-l către Andronic)*: Aşa, însuşi mă. Dar parcă dumitale nu mă aşteptai la ceva mai bun. Insultă-mă. Loveşte-mă, dacă vrei. Dar n-ai să mă împiedici să spun adevărul... tot adevărul.

ANDRONIC: Ce adevăr? Ce fel de adevăr? Adevărul îl spun eu. Purul adevăr. Nu există alt adevăr. Magda, te rog, vino-ţi în fire. Domnule, fac apel la bunul dumneavoastră simţ. Ce se întîmplă aici e măcelar. Să stăm o clipă să discutăm, să ne înţelegem, să facem lumină...

MAGDA: Da, să facem lumină. Spune domnului, spune, te rog, dacă ai curaj, cine a fost adineauri aici?

ANDRONIC: Cînd?

MAGDA: Adineauri.

ANDRONIC *(sincer zăpăcit)*: Nu ştiu. Nu-mi amintesc. Nu-mi mai amintesc.

MAGDA: Vrei să spun eu?

ANDRONIC: Nu ştiu... un gazetar parcă... director la „Desleplarea", aşa zicea el...

MAGDA *(către Bucşan)*: Vezi, mai vrei şi alte probe? E nevoie să-ţi spun despre ce au discutat aceşti doi domni?

ANDRONIC *(care nu mai înţelege nimic)*: Bine, dar ce legătură... Pentru Dumnezeu, ajutaţi-mă să pricep şi eu ceva... Magda... Domnule...

BUCŞAN: Destul. Acum ştiu tot.

ANDRONIC: Eu nu ştiu nimic.

BUCŞAN: Ziceai adineauri că nu mă cunoşti. Aveai dreptate. Te voi învăţa eu să mă cunoşti! *(Merge spre uşa din fund, cu hotărîre.)*

ANDRONIC *(lîndu-se după el)*: Domnule, e o eroare, ascultaţi-mă pe mine, e o groaznică eroare...

BUCŞAN *(se opreşte în prag şi-l mai priveşte o dată, sfidător)*: Eşti un om pierdut. *(Iese trîntind uşa. O clipă mai tîrziu, se aude cum trînteşte uşa din antreu.)*

SCENA XII

MAGDA, ANDRONIC

ANDRONIC *(După o lungă pauză, încet)*: De ce ai făcut asta?

MAGDA *(cu sinceritate)* : Nu știu.
ANDRONIC : Ce ai urmărit? Ce ai vrut?
MAGDA : Nu știu. Încă nu știu.
ANDRONIC : Cum e posibil să vorbești despre mine așa cum ai vorbit? Escroc! Șantagist! Eu... *(încet, dureros.)* Știi dumneata cine sînt eu? Ce sînt eu?
MAGDA : Da. Ești un copil.
ANDRONIC : Domnișoară! Nu uita că sînt profesorul dumitale. Nu uita că vei da un examen cu mine. Un examen de istorie. S-ar putea să cazi.
MAGDA : Și dumneata ai dat cu mine, adineauri, un examen. Un examen de viață. Și ai căzut. Ești un copil!
ANDRONIC : Nu-ți dau voie!
MAGDA : Nici nu-ți cer voie. Dacă nu eram aici, dacă nu intram la timp...
ANDRONIC : Ce s-ar fi întîmplat?
MAGDA : Ar fi făcut din dumneata tot ce voia.
ANDRONIC: Dar ce voia?
MAGDA : Asta nu știu. Dar ceva voia. Și el, și celălalt.
ANDRONIC : Care celălalt?
MAGDA : Gazetarul.
ANDRONIC : Crezi că e vreo legătură? Crezi... crezi că se cunosc?
MAGDA : Nu-ți spun că ești un copil?
ANDRONIC : Și eu îți spun că am intrat din cauza dumitale în cele mai mari încurcături. Am intrat amîndoi într-o teribilă aventură.
MAGDA : Da. Prima dumitale aventură. Ți-e frică?
ANDRONIC : Ce-i de făcut?
MAGDA : Nu știu. *(Pe urmă, brusc :)* Ba da, știu. E de cusut acest nasture. Să-l coasem. *(Ia nasturele de pe birou, acul și ața lăsate acolo de Ana.)* Vino aici. *(Începe să coasă.)*
ANDRONIC *(docil)* : Și pe urmă?
MAGDA : Pe urmă vom vedea. *(Se oprește o clipă din cusut și ridică ochii spre el.)* Crezi că Alexandru cel Mare pleca la luptă cu nasturii rupți?

CORTINA

ACTUL III

Seara aceleiași zile. Biroul lui Bucșan, la sediul întreprinderilor sale. Mare elegantă, dar simplă, sobră, aproape severă. Un birou imens, pe care sînt puține hîrtii în mare ordine. Contrast cu biroul lui Ștefănescu din actul I și chiar cu al lui Andronic din actul II. Fotolii de piele. Un dulap cu dosare puține și de asemeni cîteva mari volume, care se văd printr-o vitrină de sticlă. O imensă casă de fier — zidită în perete — mare, puternică, impunătoare ca o locomotivă. Pe biroul lui Bucșan, un telefon. În peretele din dreapta, o ușă dublă, capitonată cu piele. În peretele din stînga, la fel. În peretele din fund e tăiată o singură fereastră dreptunghiulară, lungă aproape cît întreg peretele. La ridicarea cortinei, scena e în întuneric. Prin fereastră se vede orașul de seară: acoperișuri depărtate de casă, blocuri, hausuri, lumini, reclame luminoase, totul dominat de două firme electrice, care se aprind și se sting alternativ, „Uzinele Bucșan", „Oțelăriile Bucșan". Încăperea e luminată doar de această lumină difuză a orașului, prin fereastră.

SCENA I

BUCȘAN, SECRETARA

După cîteva clipe de tăcere completă, se aude din dreapta o cheie ce se răsucește în broască; ușa se deschide apoi fără zgomot. Bucșan intră. După ce a închis ușa, vine spre birou și aprinde acolo o lampă de masă. Restul încăperii rămîne în penumbră. Pe urmă apasă pe unul din butoanele de pe birou. Se aude depărtat o sonerie de un timbru surd, discret. Trec cîteva secunde și apoi; prin ușa din stînga

Intră Secretara. Îmbrăcată sobru, puțin bărbătește, fără o exagerare în acest sens, vorbește precis, direct, fără bruscheță inută.

BUCȘAN : I-ai găsit ?
SECRETARA : Pe Brănescu încă nu.
BUCȘAN : Foarte rău !
SECRETARA : L-am căutat peste tot. La Cameră, la minister, acasă, la Capșa. Nu e nicăieri.
BUCȘAN : Să fi plecat din oraș ?
SECRETARA : Nu cred. Azi-dimineață a vorbit la Senat.
BUCȘAN : Trebuie să-l văd. Neapărat. În noaptea asta.
SECRETARA : Am lăsat peste tot vorbă că, la orice oră ar veni, îl așteptați aici.
BUCȘAN : Bine. *(După o scurtă pauză :)* Celălalt ?
SECRETARA : Agopian ?
BUCȘAN : Da.
SECRETARA : E aici. Vă așteaptă.
BUCȘAN : Unde ?
SECRETARA : E în biroul meu. Să-l introduc ?
BUCȘAN : Încă nu. Ai informații despre el ?
SECRETARA : V-am lăsat o notă scrisă pe birou. *(Gest spre un bloc de hîrtie de pe masă. Bucșan la blocul arătat și citește, în timp ce Secretara așteaptă în tăcere, atentă.)*
BUCȘAN *(fără să-și întrerupă lectura)* : Sînt date exacte ?
SECRETARA : Cred că da. Tot ce am putut afla în două-trei ore.
BUCȘAN : Cît e ceasul ?
SECRETARA : Unsprezece fără opt.

(Bucșan continuă să citească. Secretara se duce spre fereastra deschisă și trage o perdea de pînză albastră, care închide vederea spre oraș.)

BUCȘAN : De ce închizi ?
SECRETARA : E mai bine. La ora asta, fereastra luminată ar putea să pară... *(caută o secundă cuvîntul)* neobișnuit.
BUCȘAN : Ai dreptate. *(A terminat de citit și a rămas cu blocul în mînă, pe gînduri.)*
SECRETARA : Să-l introduc ?

BUCȘAN *(după un moment)*: Pe cine?
SECRETARA: Agopian.
BUCȘAN: Da. Sigur.
SECRETARA *(se îndreaptă spre ușa din stînga, dar înainte de a ieși, se oprește în prag și întoarce capul spre Bucșan)*: Sînteți obosit, Nervos.
BUCȘAN *(scurt)*: Eu?

(Secretara iese.)

SCENA II

BUCȘAN, AGOPIAN

Agopian intră o clipă mai tîrziu pe ușa prin care a ieșit Secretara. Rămîne în prag, destul de intimidat de decor.

BUCȘAN *(în picioare, la birou)*: Dumneata ești Agopian?
AGOPIAN: Kenk. Kenk Agopian.
BUCȘAN *(pleacă de la birou și vine spre el, apropiindu-se la un pas depărtare)*: Domnule, dumneata ai o tipografie.
AGOPIAN: Da, am.
BUCȘAN: Vreau să mi-o vinzi. *(Agopian, uluit, tace.)* Aștept un răspuns.
AGOPIAN: Să v-o vînd? De ce?
BUCȘAN: Ăsta nu e un răspuns. E o întrebare. Vreau să mi-o vinzi... pentru că vreau s-o cumpăr.
AGOPIAN *(prudent)*: Păi... să vedem.
BUCȘAN *(îi arată cu mîna fotoliul din fața biroului)*: Șezi. *(El însuși ia loc la birou.)* Tipografia dumitale merge prost.
AGOPIAN: Prost, dar merge.
BUCȘAN: E plină de datorii.
AGOPIAN: E adevărat. Are datorii. Dar are și clienți. Dacă-mi plătește „Deșteptarea"... „Deșteptarea" e o gazetă care se tipărește la mine.
BUCȘAN: Știu.
AGOPIAN: Dacă-mi plătește restanțele...
BUCȘAN: Restanțe de patru sute optzeci de mii de lei.

AGOPIAN : Cam mult, e drept. Dacă-mi plăteşte, răsu-
flu.
BUCŞAN : Nu va plăti.
AGOPIAN : Credeţi ?
BUCŞAN : Sînt sigur.
AGOPIAN : Totuşi, chiar azi mi-a trimis vorbă directo-
rul că pînă mîine seară...
BUCŞAN *(întrerupînd)* : Nu va plăti.
AGOPIAN *(intimidat)* : Nu ?
BUCŞAN : Cît te costă tipografia ?
AGOPIAN : Vedeţi, e o tipografie mică, dar bună. Are
tot ce-i trebuie. Două maşini plane, trei linotipuri,
o rotativă modernă.
BUCŞAN : Cît te costă ?
AGOPIAN : Un milion opt...
BUCŞAN *(întrerupînd)* : Mai puţin.
AGOPIAN : Ştiţi cît mă costă ?
BUCŞAN : Ştiu.
AGOPIAN : Atunci...
BUCŞAN : Ştiu, dar vreau să aflu din gura dumitale.
AGOPIAN : Să spun exact ?
BUCŞAN : Da.
AGOPIAN : Exact de tot ?
BUCŞAN : Cît se poate.
AGOPIAN : Un milion două sute patruzeci...
BUCŞAN : Din care, două sute patruzeci...
AGOPIAN : Nu i-am plătit nici pînă azi.
BUCŞAN : Întocmai ! Ei bine, îţi ofer pentru tipografia
dumitale patru milioane.
AGOPIAN *(trăsnit. Toată atitudinea lui prudentă, bă-
nuitoare, de pînă acum, s-a prăbuşit :)* Cum aţi
spus ?
BUCŞAN : Patru milioane.
AGOPIAN *(după o tăcere, palid)* : Vorbiţi serios ?
BUCŞAN *(sever)* : Agopian ! Uiţi unde te afli.
AGOPIAN : E adevărat. Uit. Nu-mi vine a crede. Aţi
spus patru milioane ?
BUCŞAN : Da.
AGOPIAN : E... e mult.
BUCŞAN : E enorm.
AGOPIAN : Atunci... atunci de ce... ?
BUCŞAN : Fiindcă vreau să cumpăr-

SCENA III

ACEIAȘI, SECRETARA

SECRETARA *(intră prin stînga, se apropie de birou)*: Domnul ministru Brănescu.
BUCȘAN: Să aștepte.
SECRETARA: Spune că...
BUCȘAN: Să aștepte.

(Secretara iese tot prin stînga.)

SCENA IV

BUCȘAN, AGOPIAN

BUCȘAN: Ei! Te-ai hotărît?
AGOPIAN: Nu știu. Mi-e frică.
BUCȘAN: Frică?
AGOPIAN: Da. E prea mult.
BUCȘAN: Vrei mai puțin?
AGOPIAN: Poate... poate ați fost rău informat. Tipografia, nu zic, e bună... e bunicică... în sfîrșit... nu rea... Vedeți, eu vreau să spun adevărul. Ziceam că are două mașini plane. Are, ce-i dreptul, dar...
BUCȘAN: Dar sînt vechi. Și linotipurile sînt defecte. Și rotativa modernă nu e modernă. Și toată instalația de litere e uzată.
AGOPIAN: Prin urmare... știți?
BUCȘAN: Tot.
AGOPIAN: Atunci?
BUCȘAN: Atunci, repet propunerea: patru milicane. Primești?
AGOPIAN: Nu mai înțeleg nimic.
BUCȘAN: Nici nu e nevoie. Primești?
AGOPIAN: Pot să nu primesc? Dumneavoastră în locul meu n-ați primi?
BUCȘAN: Ești un om rezonabil, Agopian. *(Trage un sertar mic al biroului și scoate de acolo un carnet.)* Îți semnez un cec sau vrei bani?
AGOPIAN *(care încă nu crede)*: Chiar acuma?
BUCȘAN: Da.

GOPIAN : Atunci, cec, că e mai uşor.
ŞAN : Bine. *(Începe să scrie cecul şi după o clipă se opreşte.)* Vei găsi dincolo, la secretariat, un contract provizoriu. Clauze simple. Îl semnezi, şi asta tot. *(Continuă să scrie, dar după o clipă, din nou se întrerupe.)* Da, să nu uit. Te duci la tipografie şi anunţi că ai vîndut-o. Iei maşina mea.
AN : Nu e mai bine mîine dimineaţă ?
N : Nu. Acum. Am nevoie de ateliere.
AN : Bine. Cum doriţi.
N : Vreau să fac transformări mari acolo. Tocmai aceea pentru moment opresc orice lucrare. **chid** atelierele.
PIAN : Cînd ?
ŞAN : Acum.
PIAN : Vreţi să spuneţi... Vreţi să spuneţi că..
ŞAN : Da, Agopian. Tipografia se închide imediat.
OPIAN : În noaptea asta ?
ŞAN : În clipa asta.
OPIAN : Nu se poate.
ŞAN : De ce ?
AGOPIAN : Fiindcă acum, noaptea, se tipăreşte „Deşteptarea". „Deşteptarea" de mîine dimineaţă. Nu putem...
BUCŞAN *(întrerupînd)* : De ce nu putem ?
AGOPIAN : Am un contract cu ei.
BUCŞAN : Pe care nu l-au respectat. În caz de neplată regulată, dumneata ţi-ai rezervat dreptul să încetezi oricînd imprimarea gazetei.
AGOPIAN : Asta aşa e.
BUCŞAN : Atunci ?
AGOPIAN : Totuşi, o să mă dea în judecată. O să ceară despăgubiri.
BUCŞAN : Despăgubirile mă privesc pe mine. Am prevăzut în contract.
AGOPIAN : Aţi prevăzut ?
BUCŞAN : Da.
AGOPIAN : La toate vă gîndiţi...
BUCŞAN : Prin urmare, sîntem înţeleşi.
AGOPIAN : Eu tot zic s-o lăsăm pe mîine dimineaţă. Zău aşa. Ce mi-e acum, ce mi-e mîine ? Încă zece ore. Treacă de la noi. Ce ziceţi ?
BUCŞAN : Nu.

AGOPIAN : Explicați-mi și mie.
BUCȘAN *(enervat)* : Eu, cînd plătesc, [illegible]
ultima oară. Primești sau refuzi [illegible]
AGOPIAN : Eu sînt un om de onoare. Am [illegible]
rămîne da.
BUCȘAN *(terminînd de scris și semnat cecul)* [illegible]
văr, un om de onoare. *(Apasă pe butonul [illegible]*
rici.)

SCENA V

ACEIAȘI, SECRETARA

BUCȘAN *(către Secretară)* : Agopian se duce la grafie și se întoarce. Dacă totul e în ordine predai acest cec. *(Secretara la cecul.)* Aștepți răspunsul.
SECRETARA *(către Agopian)* : Vă rog să veniți cu mine, domnule. Pe aici. *(Îi arată ușa din stînga și așteaptă pînă ce Agopian iese din cameră. Pe urmă se uită la cec și face un pas spre biroul lui Bucșan.)* Patru milioane ?
BUCȘAN : Da.
SECRETARA : Nu e prea mult ?
BUCȘAN : Nu. Pentru ceea ce vreau eu, e destul de ieftin. *(După o secundă :)* Werner ! *(Fata, care se îndrepta spre ușă, se oprește.)* Contractele Cugir sînt gata ?
SECRETARA : Da. Mîine dimineață se autentifică.
BUCȘAN : Mai e posibilă o modificare ?
SECRETARA : Greu.
BUCȘAN : Totuși, trebuie. *(Moment de gîndire.)* Majorezi comisionul nostru cu 0,75 la sută. *(Pauză.)* Dă o diferență mare ?
SECRETARA *(după o clipă de reflecție)* : Patru milioane și vreo șase sute.
BUCȘAN : Tocmai cît trebuie. *(Cu un vag zîmbet :)* Ei ? E mult ?
SECRETARA : Nu. Așa merge. *(A surîs și ea. Pe urmă, imediat, revine la seriozitatea ei rece de funcționară precisă.)* Îl primiți pe Brănescu ?
BUCȘAN : Să vie !

(Secretara iese)

SCENA VI

BUCȘAN, BRĂNESCU

BRĂNESCU *(intrînd prin ușa din stînga, gras, jovial, radios)*: Coane Griguță, omul dumitale.

BUCȘAN: De unde-mi vii, ministrule?

BRĂNESCU: De la Sinaia.

BUCȘAN: Sinaia? Cînd ai plecat, cînd te-ai întors?

BRĂNESCU: Nu mă mai întreba. Mort sînt de oboseală. Mă lași să șed? *(Se apropie de fotoliul din fața biroului.)*

BUCȘAN: Poftim.

BRĂNESCU *(lăsîndu-se să cadă în fotoliu)*: De alaltăieri n-am mai dormit.

BUCȘAN: Dacă te știi de chefuri!

BRĂNESCU: Chefuri! Păcatele mele! Nici la masă n-am stat ca lumea de două zile.

BUCȘAN: N-ai dormit, n-ai mîncat — dar ce-ai făcut?

BRĂNESCU: Am vorbit.

BUCȘAN: Într-una?

BRĂNESCU: Într-una. Ieri, în Consiliul de Miniștri. Azi-noapte, la Cameră. Azi-dimineață, la Senat. *(Își trage respirația.)* Blestemata asta de lege a bacalaureatului.

BUCȘAN: Nu s-a terminat?

BRĂNESCU: Ba da. A dat Dumnezeu. Azi după masă am trimis-o la Monitor. Și cînd m-am văzut liber — în sfîrșit, liber! — mi-am zis: ce-ar fi să mă reped pînă la Sinaia să trag un pui de somn, la răcoare?

BUCȘAN: Și eu, între timp, te caut în tot Bucureștiul.

BRĂNESCU: De unde să știu, coane Griguță? Parcă eu nu te caut? Parcă e chip să te vadă cineva? N-am fost săptămîna trecută de trei ori? N-am întrebat, n-am scris, n-am telefonat? Cine poate să te vadă, cînd nu vrei dumneata?

BUCȘAN: Dar azi am vrut.

BRĂNESCU: Și iată-mă-s. Nici n-am intrat bine în Sinaia, nici n-am apucat să dau jos valiza din mașină, cînd mi-a ieșit înainte telefonistul de la „Caraiman" și mi-a dat o notă telefonică de la

București că m-ai căutat acasă. M-am sulit iar în mașină, și dă-i drumul înapoi, cu optzeci de kilometri pe oră.

BUCȘAN : Ministrule, ești un om de ispravă.

BRĂNESCU : Sînt, coane Griguță, sînt, măcar că dumneata nu mă iubești.

BUCȘAN : Nu te iubesc ?

BRĂNESCU : Nu. Că dacă m-ai iubi, nu m-ai lăsa să mucegăiesc la Ministerul Instrucțiunii. Spune și dumneata : ăsta-i minister de mine ? Instrucțiune îmi trebuie mie ?

BUCȘAN : Ce pot să fac eu ?

BRĂNESCU : Poți, coane Griguță, poți. Spui o vorbă unde trebuie, și se aranjează. Să mă scoată de aicea, că prea sînt pe linie moartă. Să-mi dea altceva.

BUCȘAN : Ce ?

BRĂNESCU : Finanțele.

BUCȘAN : Exagerezi.

BRĂNESCU : Sau Industria. Sau Comunicațiile. În sfîrșit, un minister serios, unde să fie de lucru pentru mine... *(cu un semiton mai jos)* și pentru dumneata. *(Aproape patetic :)* O să-ți fiu de folos, coane.

BUCȘAN *(vag)* : Să vedem ! *(Precis :)* Deocamdată, poți să-mi fii de folos acum.

BRĂNESCU : Zău ?

BUCȘAN : De asta te-am chemat.

BRĂNESCU : Poruncește !

BUCȘAN : Brănescule ! Cunoști pe unul Andronic ?

BRĂNESCU : Andronic ?!

BUCȘAN : Alexandru Andronic.

BRĂNESCU : Funcționar în minister ?

BUCȘAN : Nu. Profesor.

BRĂNESCU : De liceu ?

BUCȘAN : Nu cred. La Universitate.

BRĂNESCU *(căutînd)* : La Universitate... Andronic... Andronic... *(Brusc :)* Stai, că știu cine e. Unul blond, spălăcit. E la Litere, da' nu e profesor. E conferențiar de istorie.

BUCȘAN : Tocmai. Ei bine...

[illegible] Nu mai e nevoie
[illegible] să fiarbă ciorba de lobode ca să fiarbă. Ți-am [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] Dar de ce nu e bine? Spun că-i o [illegible]
[illegible] ce nimerește foarte bine. E o balcie pe ca-
[illegible] ca să aibă loc. Și au dreptate, [illegible] au
[illegible] Nu face politică, e mulțumit, are liniște
[illegible] Nu știu, ce mai invoace-încolo!
[illegible] Și [illegible] să-l dai afară.
[illegible] (*cu* [illegible]): De ce?
[illegible] (*clătinînd din cap*): Știută-le voi eu.
[illegible] (*îngrijorat*): Serios, coane Griguță?
[illegible]: Foarte serios. Îl dai afară.
[illegible]: De unde?
[illegible]: De oriunde. De peste tot. De la Universitate,
în primul rînd.
[illegible] (*cu ochii pe gînduri; pe urmă, aproape
șoptind*): O să fie greu.
BUCȘAN: Greu, ușor — asta e!
BRĂNESCU (*clătinînd din cap*): Foarte greu. Poate im-
posibil.
BUCȘAN (*sunet amenințător. E un cuvînt ce nu face
parte din vocabularul său*): Imposibil!
BRĂNESCU (*clătindu-se*): Nu-ți spun eu că ăsta-i un
minister nenorocit? Crezi că faci ce vrei? Ești cu
mîinile legate. Autonomie universitară, consiliu...
Păi de ce vreau eu să plec de-aici?!
BUCȘAN (*tăios*): Ai să pleci.
BRĂNESCU: N-o lua așa, coane Griguță. N-o lua așa,
că mă îmbolnăvești. Stai să ne sfătuim. Să vedem
ce-i de făcut.
BUCȘAN: Un singur lucru: îl dai afară!
BRĂNESCU: N-am motiv. Și nici n-am cum. E un tip
șters, modest. N-are ambiții, n-are dușmani. Toată
ziua cu nasu-n cărți. Toată ziua în bibliotecă.
Dă-l afară, dacă poți!
BUCȘAN: Nu poți?

BRĂNESCU *(dezolat)* : Nu. Fără discuție, voiciune nici nu trebuie, coane Ciriguță. Să stea ardo [illegible] e, că stă bine. La urma urmelor, ce mare scofală *(Dispreţuitor :)* Conferențiar ! Cinspe mii pe [illegible] Lasă-l pe mine, și dacă nu ți-l țiu toată viața [illegible] ior, cu cinspe mii, până-nverzește, să vezi !

BUCȘAN : Asta-i ultimul dumitale cuvînt ?

BRĂNESCU *(gest încurcat de neputință)* : Păi de...

BUCȘAN : Bine. *(Se ridică de la locul lui, merge spre telefon, pune mîna pe receptor.)*

BRĂNESCU : Ce ai de gînd să faci ?

BUCȘAN : O să vezi. *(A format între timp un număr.)* Alo ! Clubul ? Domnul ministru Ichim e acolo ?

BRĂNESCU *(alarmat)* : Coane Griguță !

BUCȘAN : Dă-mi-l la telefon.

BRĂNESCU *(sare spre telefon, apasă pe furcă, întrerupînd legătura)* : Coane Griguță, îmi pare rău ! *(Îi ia receptorul din mînă și-l pune la loc.)* Să-mi faci mie una ca asta !

BUCȘAN : Brănescule ! Omul ăsta trebuie să iasă din învățămînt. Neapărat. Dacă tu nu poți să faci asta, îmi găsesc eu oameni care să poată. Înțelegi ?

BRĂNESCU : Înțeleg. Dar lasă-mă să mă gîndesc. Să caut soluții.

BUCȘAN : N-am timp.

BRĂNESCU : Stai ! Stai c-am și găsit-o. Tii ! Cum de nu m-am gîndit mai înainte ?

BUCȘAN : Ei vezi !

BRĂNESCU : Uite, coane ! Catedra — cum ți-am mai spus — e vacantă. Numesc la catedră, peste capul lui, un om de-al nostru. Și mi ți-l freacă timp de două-trei luni, pînă-l înnebunește. Și dacă nu-și dă el demisia, să nu-mi zici pe nume.

BUCȘAN : Ridicul. Două-trei luni. Crezi că te-am chemat aici, la ora asta, pentru ca să aștept pe urmă trei luni ? Totul trebuie să se termine imediat. Mîine cel mai tîrziu.

BRĂNESCU *(cu o subită schimbare de ton, ca și cum dintr-o dată s-ar fi făcut lumină)* : Mîine ?!

BUCȘAN : Da.

BRĂNESCU *(categoric)* : S-a făcut.

BUCȘAN *(neîncrezător de tot de repetea schimbare)* : Cum ?
BRĂNESCU : Da. Cred că s-a făcut. Vezi, vezi dacă-mi dai timp să mă gîndesc ? S-a aranjat. Se aranjează.
BUCȘAN *(încă neîncrezător)* : E chiar așa de simplu ?
BRĂNESCU : Nu e simplu, dar e sigur. Uite : mîine, dacă Andronic are lecție la facultate...
BUCȘAN *(întrerupînd)*. Are...
BRĂNESCU : De unde știi ?
BUCȘAN : M-am informat.
BRĂNESCU : Ei bine, n-are să și-o țină.
BUCȘAN : De ce ?
BRĂNESCU : Pîndră n-o să-l lase. O să fie scandal în sală. Am eu oamenii mei. Vociferări, șuierături — la nevoie, pocnete...
BUCȘAN : Și ?
BRĂNESCU : Și în fața acestei situații, ministerul va fi obligat să intervină, să deschidă o anchetă, să ia măsuri. Nu ?
BUCȘAN : Ba da.
BRĂNESCU : Ministerul nu poate tolera.
BUCȘAN : Ai dreptate. Nu poate.
BRĂNESCU : Păi nu ? Telefon , dispoziții urgente...
BUCȘAN : Ministrule, îmi placi.
BRĂNESCU : Coane Griguță, totdeauna omul dumitale. Da' să știi că m-ai înfierbîntat rău adineauri, cu telefonul. Să-mi faci dumneata mie una ca asta!
BUCȘAN *(împăciuitor)* : Ei, las' că trece.
BRĂNESCU : Trece, trece — dar am tras o spaimă ! *(Se ridică.)* Vii cu mine ? Te duc în oraș.
BUCȘAN : Pleci ?
BRĂNESCU : Păi crezi că am timp de pierdut ? E tîrziu. Acu se face dimineață.
BUCȘAN : Bine, ministrule. *(Îi dă mîna.)*
BRĂNESCU : Nu vii ?
BUCȘAN : Nu. Mai am niște hîrtii de văzut.
BRĂNESCU : Acuma, noaptea ?
BUCȘAN : Noapte, zi...
BRĂNESCU *(admirativ)* : Ești un om mare, coane Griguță.
BUCȘAN *(simplu)* : Sînt.
BRĂNESCU : Da' să nu mă uiți. Să mă scoată de-aici. Nu-i de mine. Să-mi dea altceva. *(Iese.)*

SCENA VII

BUCȘAN, SECRETARA

Bucșan l-a condus pe Brănescu pînă la ușa din stînga. Rămas singur, întoarce butonul electric de lîngă ușă, aprinzînd lumina mare. Scena rămîne luminată doar de lampa de birou. Pe urmă merge spre fereastră și ridică cu o singură mișcare perdeaua albastră : apare din nou peisajul de oraș, cu cele două firme luminoase ce se aprind și se sting. Bucșan e îngîndurat. Rămîne acolo, la fereastră, privind în gol. Prin ușa din stînga intră Secretara cu un dosar în mînă. Se apropie și se oprește la un pas în spatele lui.

SECRETARA : Obosit ?

BUCȘAN : Eu ?

SECRETARA : Da. Obosit și nervos.

BUCȘAN *(aspru, dar fără violență)* : Werner ! Nu e obiceiul meu să discut chestiuni intime cu funcționarii. *(Pleacă de lîngă fereastră și merge spre birou.)*

SECRETARA : Vă rog să mă iertați.

BUCȘAN *(a luat loc la birou)* : Agopian s-a întors ?

SECRETARA : Încă nu.

BUCȘAN : Cînd vine, mă anunți.

SECRETARA : Da.

BUCȘAN : Hîrtiile Cugir s-au modificat ?

SECRETARA *(întinzînd dosarul)* : Vreți să le vedeți acum ?

BUCȘAN : Da. Sau mai bine nu. Mîine dimineață.

SECRETARA : Bine. *(Se îndreaptă spre ușa din stînga, ca să iasă din birou.)*

BUCȘAN : Werner !

SECRETARA : Vă rog.

BUCȘAN *(se ridică de la birou și vine spre ea)* : Cîți ani sînt de cînd lucrezi cu mine ?

SECRETARA : Mulți.

BUCȘAN : Cîți ?

SECRETARA : Șaisprezece.

BUCȘAN : Ei bine, ziua de azi a fost cea mai grea din tot acest timp.

SECRETARA : Cea mai grea ? Uitați nopțile de la Viena.

BUCŞAN : (Intră un ofiţer scund de mahorizare).
SECRETARA : Ai exagerat.
BUCŞAN : Cu ce?
SECRETARA : Cu tot ce s-a întîmplat azi. E prea mult. E prea scump. E prea violent. Cred că totul se putea aranja mai simplu şi mai lesnin.
BUCŞAN : Poate. E chiar probabil. Dar nu voiam să încerc. Nu am timp şi nici nervi pentru asta.
SECRETARA : Vorbiţi?
BUCŞAN : Ce mă înspăimîntă în toată afacerea, e că n-o înţeleg. Dosarul Protar e în casa mea de fier de un an. N-a ieşit niciodată de aici. Nu l-a văzut nimeni. N-am vorbit nimănui. Şi totuşi, cineva îl cunoaşte. Cum? De ce?
SECRETARA : Cum? — nu ştiu. De ce? — e simplu. Vrea bani.
BUCŞAN : Am oferit şi a refuzat. Nu-mi plac oamenii care refuză. Mi-e frică de ei.
SECRETARA : Frică?
BUCŞAN : Da. Pentru că nu-i înţeleg. Eu oamenii îi cumpăr sau îi dărîm.
SECRETARA : Sînteţi un om tare.
BUCŞAN : Deocamdată. Ca un îmblînzitor de lei. E totdeauna tare... deocamdată. Cît timp are biciul în mînă. Dar e de ajuns ca un singur leu îmbecil să-l zgîrie cu laba, ca toţi ceilalţi să tabere pe el şi să-l sfîşie... *(După o pauză :)* Eu nu mă las zgîriat.
SECRETARA *(încet, mai mult pentru ea)* : Ştiu.
BUCŞAN : Werner, vino aici. *(O ia de braţ şi o duce spre fereastră.)* Vezi luminile astea care se aprind şi se sting deasupra oraşului, cu numele meu? Mi-a fost teamă astăzi — înţelegi? teamă! — că s-ar putea stinge pentru totdeauna. Şi nu vreau. Şi nici nu trebuie.

SCENA VIII

ACEIAȘI, DIRECTORUL

In timp ce Bucșan și Secretara simt în fața lorentiei, privind departe, usa din stînga se deschide și intră Directorul, care din prag îi privește o secundă în tăcere pe cei doi.

DIRECTORUL : To deranjez, coane Griguță?

(Bucșan și Secretara se întorc brusc, surprinși.)

BUCȘAN : Dumneata aici?
DIRECTORUL : Eu.
BUCȘAN *(întoarce butonul electric și face lumină mare)*:
Cum ai intrat?
DIRECTORUL : Simplu. Treceam pe stradă și am văzut lumină la fereastra dumitale. Ia te uită, zic, nu doarme la ora asta! Am sunat și mi s-a deschis. În sala de așteptare nu era nimeni. La secretariat, nimeni. Am intrat.
BUCȘAN : Werner! Lasă-ne.

(Secretara iese prin stînga.)

SCENA IX

BUCȘAN, DIRECTORUL

BUCȘAN : Ce vrei?
DIRECTORUL : M-ai chemat, și am venit.
BUCȘAN : Te-am chemat eu?
DIRECTORUL : Da. Nu mi-ai spus că mă aștepți aici mîine la nouă dimineața?
BUCȘAN : Și e nouă dimineața?
DIRECTORUL : Nu. E douăsprezece noaptea.
BUCȘAN : Atunci?
DIRECTORUL : Am venit ceva mai devreme. Nu-mi plac orele fixe, coane Griguță. Știi cine te cheamă, dar nu știi cine te așteaptă. *(Se uită sub birou, pipăind cu palma planșa de dedesubt.)* Un microfon instalat sub birou... Un indiscret în

[illegible]

BUCȘAN: [illegible]

DIRECTORUL: [illegible]

BUCȘAN: [illegible]

DIRECTORUL: [illegible]

BUCȘAN: [illegible]

DIRECTORUL: Poate. Deși nu te cred. Dar eu, uite, în sfîrșit drept: am avut o zi grea.

BUCȘAN *(cu subînțeles)*: Și încă nu s-a terminat.

DIRECTORUL: Al dreptate: încă nu. Dar vreau s-o termin. Toată ziua m-am zbătut, am alergat, am scrîșnit. Nu e ușor să lupți cineva cu dumneata.

BUCȘAN: Mie mi-o spui?

DIRECTORUL: Am căutat documente, acte, cifre, probe.

BUCȘAN: Și?

DIRECTORUL: Le-am găsit. Cu greu — dar le-am găsit.

BUCȘAN *(calm)*: Unde sînt?

DIRECTORUL: Aici. *(Se bate discret peste buzunarul hainei.)* În buzunarul meu.

BUCȘAN: Te felicit.

DIRECTORUL: Mă feliciți, dar nu din toată inima. În realitate ești destul de preocupat și foarte neliniștit.

BUCȘAN: Eu?

DIRECTORUL: Dumneata. Și te înțeleg. Un scandal acum, înainte de semnarea contractelor Carun, ar cădea prost.

BUCȘAN *(fără ironie)*: Foarte prost.

DIRECTORUL: Vezi? Și atunci, nu e mai bine să ne înțelegem? Uite, mă duceam spre redacție adineauri. De azi-dimineață n-am mai dat pe acolo. Sînt așteptat. Trebuie să scriu un reportaj pentru ultima oră. Poate că e mai bine să nu-l mai

să nu? Poate că e mai bine să nu apară? Ce zici?

BUCȘAN: Nici nu-mi pasă.

DIRECTORUL: *(Brusc.)* Bravo, coane Griguță. Știam eu că ne înțelegem. Uite, dau un telefon la „Deșteptarea" *(pune mîna pe receptor)* să le spun să-i dea drumul fără ultimă oră.

BUCȘAN: Nu le mai ostenit.

DIRECTORUL: Trebuie. Mă aștemplă.

BUCȘAN: Nu le aștemplă nimeni. „Deșteptarea" nu mîine nu mai apare.

DIRECTORUL: Cum?

BUCȘAN: Am suprimat-o.

DIRECTORUL *(o secundă a încremenit. Pe urmă izbucnește într-un rîs scurt)*: Ah! Ce farsă mai e și asta? Dumneata poți multe, coane Griguță, dar sînt lucruri pe care nici dumneata nu le poți.

BUCȘAN: Domnule! Cazeta dumitale datorează tipografiei mele suma de lei patru sute optzeci de mii. Am dat dispozițiile ca, începînd de astă-seară, să se încaseze lucrul.

DIRECTORUL: Ai dat dispoziții! Tipografia dumitale?

BUCȘAN: Da. Tipografia mea.

DIRECTORUL: De cînd?

BUCȘAN: De... *(se uită la ceas)* jumătate oră.

DIRECTORUL: Nu te cred.

BUCȘAN: Informează-te. *(Îi arată cu mîna telefonul.)*

DIRECTORUL *(o clipă rămîne nemișcat, apoi ridică brusc receptorul, începe să formeze numărul, cu mișcări scurte, nervoase — dar deodată se oprește și pune receptorul la loc)*: Nu. Dumneata nu minți.

BUCȘAN: Ba da. Dar nu așa de grosolan. Cînd mint, sînt mai subtil.

DIRECTORUL: Joci tare! *(Se așează în fotoliul din fața biroului. E palid, sfîrșit și totuși calm, ca la sfîrșitul unei partide pierdute.)*

BUCȘAN *(modest)*: Fac și eu ce pot.

DIRECTORUL: Joci prea tare. Și nu e bine.

BUCȘAN: De ce?

DIRECTORUL: Nu vorbesc pentru mine. Eu deocamdată sînt terminat. Nu zic, am să încerc și eu să

fac ceva. Să găsesc altă tipografie, să caut bani... În sfîrșit, voi vedea. Dar mă gîndesc la dumneata.

BUCȘAN : Îți mulțumesc.

DIRECTORUL : Mă gîndesc sincer la dumneata. Ai greșit !

BUCȘAN : Serios ?

DIRECTORUL : Da, ai greșit. În fond, dumneata ce vrei ? Să faci tăcere în jurul afacerii Protar. Să nu se vorbească nimic. Să nu se audă nici o șoaptă.

BUCȘAN *(ritos, șuierat)* : Nici una.

DIRECTORUL : Și pentru asta suprimi „Deșteptarea", o foaie obscură, pe care n-o citea nimeni și care va face mai mare zgomot într-o singură clipă dispărînd decît a făcut în zece ani de apariție.

BUCȘAN : Crezi ?

DIRECTORUL : Mîine se va ști în tot orașul — fiindcă asta ți-o promit : se va ști — că Bucșan, Grigore Bucșan, a suprimat cu mîna lui „Deșteptarea", pentru că i-a fost frică. Și vor fi cinci sute de oameni care se vor întreba : de ce ? Va trebui să le răspunzi sau să-i împiedici să întrebe.

BUCȘAN : Nu vor întreba.

DIRECTORUL : Primii cinci sute, poate nu. Dar ceilalți ? Sînt mulți, coane Griguță, sînt foarte mulți. Și pe urmă, mai e cineva pe care-l uiți : Andronic.

BUCȘAN : Tovarășul dumitale.

DIRECTORUL : Tovarășul ! Nu. E prea abil și prea primejdios ca să aibă tovarăși. Lucrează singur.

BUCȘAN : Nu ești înțeles cu el ?

DIRECTORUL : Aș fi vrut să fiu.

BUCȘAN : Totuși, l-ai vizitat azi după masă.

DIRECTORUL : Fără rezultat. *(Cu o mișcare de sinceritate :)* Uite. Acum pot să vorbesc deschis cu dumneata. E prea tîrziu și prea inutil să mai ascund. Sînt ca un jucător decavat. Arunc cărțile pe masă. Tot nu mai am nimic de pierdut. *(Scurtă pauză. Schimbare de voce :)* Adineauri, cînd am intrat, spuneam că am în buzunar documente, probe. Mințeam. N-am nimic. *(Își întoarce scurt buzunarele.)* Nimic.

BUCȘAN : Și afacerea Protar ?...

DIRECTORUL : Habar n-am de ea. Totul e în mîna lui Andronic.

BUCȘAN : Prin urmare, azi-dimineață...

DIRECTORUL : Eram de bună-credință. Articolul fusese strecurat în gazetă fără știrea mea, fără știrea nimănui. Andronic ăsta e un bandit !

BUCȘAN : Știu.

DIRECTORUL : Am fost la el. Voiam să-l fac să vorbească. I-am luat în toate felurile. Am ademenit, am rugat, am promis, am amenințat. Uneori mi se părea că am reușit, că sînt gata să reușesc... Dar era la el o femeie... o fată...

BUCȘAN : Brună.

DIRECTORUL : O cunoști ?

BUCȘAN : Puțin. Din vedere.

DIRECTORUL : Abia acum îmi dau seama că era instrumentul lui. Jucau împreună comedia. Ezitări, scrupule... *(Cu o schimbare de voce)* : Tipul e tare, coane Griguță. Sub masca lui de savant aiurit, se ascunde un bandit. Un mare bandit.

BUCȘAN : Mai mare decît noi ?

DIRECTORUL : Nu știu. Se va vedea... Da, da, se va vedea. Un moment am crezut că l-am convins. Mi-a promis că pînă la ora opt îmi dă un articol și documente. *(Devotat :)* Nu că le-aș fi publicat, coane Griguță. Nu. Tot aici veneam cu ele. Dar altfel vorbeam cu dumneata dacă aveam hîrtiile în buzunar.

BUCȘAN : Păcat.

DIRECTORUL : Să știi că-i păcat. Era mai bine și pentru dumneata. Cu mine te-ai fi înțeles. Cu el, e mai greu. La ora opt am fost la el. Am sunat, am bătut, am strigat. Nimic. Nimeni. Dispărut. L-am căutat, am alergat după el în tot orașul. Nu-l știe nimeni. Nu l-a văzut nimeni. Nu e nicăieri.

BUCȘAN : Și atunci ?

DIRECTORUL *(gest de neputință)* : Am renunțat. Ce era să fac ? Am renunțat. Îmi mai rămînea o ultimă carte să joc. Dumneata. Mi-am zis : hai să-l văd. Să-ncerc marea cu degetul. Cine știe ? Poate se prinde.

BUCȘAN : Și nu s-a prins.

DIRECTORUL : NU.
BUCSAN : Vezi ?
DIRECTORUL (*se ridică în picioare*) : M-ai scos din joc, dar rămîne el. Cu mine a fost ușor, fiindcă ne cunoaștem de mult. Dar pe el nu-l cunoști. Asta e marea lui forță : nu-l cunoaște nimeni. A stat o viață întreagă în bibliotecă, ascuns ca într-o vizuină și acum iese la pradă cu figura lui de martir visător.
BUCSAN : Îi vin eu de hac și visătorului ăsta !
DIRECTORUL : Nu se știe. Dumneata ești obișnuit cu escrocii, coane Griguță. Escrocii sînt băieți simpatici și oameni de înțeles. Cu visătorii e mai greu. (*După o clipă*) : În sfîrșit. Treaba dumitale. (*Se ridică deodată, își ia pălăria de pe birou.*) Noapte bună. (*Se îndreaptă cu pași leneși, de om obosit, spre ușa din stînga.*)
BUCȘAN (*rămas la biroul lui, foarte calm, îl lasă să se depărteze, dar înainte să fi ajuns la ușă, îl oprește cu un singur cuvînt*) : Ascultă ! (*Directorul se oprește în loc, se întoarce. Fără grabă, Bucșan se ridică de la birou și vine spre centrul scenei, la un pas de Director, față în față.*) Vrei să scoli gazeta mîine dimineață ?
DIRECTORUL (*ridicare din umeri de neputință, de nedumerire, de oboseală*).
BUCȘAN : Cumpără tipografia. Ți-o vînd.
DIRECTORUL : Îți râzi de mine.
BUCȘAN : Nu. Sînt dispus să vînd. Cumpăr-o !
DIRECTORUL : Cu ce bani ?
BUCȘAN : Ei ! Bani găsim noi.
DIRECTORUL : Ușor de spus.
BUCȘAN : Îți spun că găsim. Nu asta-i întrebarea. Întrebarea e dacă vrei să cumperi.
DIRECTORUL (*într-o doară*) : Cît ?
BUCȘAN : Zece milioane.
DIRECTORUL : Ieftin.
BUCȘAN : Nu. E scump. Groaznic de scump. Dacă plătești. Dar dacă nu plătești — e ieftin de tot.
DIRECTORUL (*nedumerit*) : Atunci...
BUCȘAN : Semnezi niște polițe.
DIRECTORUL : De zece milioane ?
BUCȘAN : Da. De zece milioane.

DIRECTORUL : Şi cum vrei să îi le [redacted] vrei să îi le plătesc ?
BUCŞAN : Niciodată.
DIRECTORUL : Nu înţeleg.
BUCŞAN : Şi totuşi, nu e greu. Poliţele rămîn la casela mea particulară. Şi nu ies de niciodată. Îţi dau cuvîntul meu de onoare odată, dacă eşti rezonabil.
DIRECTORUL *(moment de gîndire, pînă îşi dă de sensul propunerii ; pe urmă cu elan, cu ziasm)* : Coane Griguţă, n-o să-ţi pară rău!
BUCŞAN : Ştiu. Mie nu-mi pare niciodată rău.
DIRECTORUL : De azi încolo sînt omul dumitale. Ţi aparţine şi „Deşteptarea". Faci ce vrei cu ea. Îţi aparţine.
BUCŞAN : Nu. Să ne înţelegem : între noi a intervenit o afacere comercială. Strict comercială. „Deşteptarea" rămîne a dumitale. Faci ce vrei. Scrii ce vrei. Nu-mi place să împietez asupra convingerilor nimănui.
DIRECTORUL : Eşti un om delicat, coane Griguţă.
BUCŞAN : Şi dumneata un băiat inteligent. *(A ocolit biroul şi trage un sertar, acelaşi din care a scos carnetul de cecuri, în scena cu Agopian.)* Semnezi poliţele ?
DIRECTORUL : Chiar acum ?
BUCŞAN : Dacă vrei să apari mîine dimineaţă.
DIRECTORUL : S-a făcut. *(Se aşază în faţa birouluî, întorcîndu-şi fotoliul aşa încît să poată scrie. E cu spatele la uşa din stînga.)*
BUCŞAN *(întinzîndu-i un pachet cu poliţe)* : Sînt zece poliţe de cîte un milion. Scadenţele le laşi în alb.
DIRECTORUL : Înţeles. *(Începe să scrie.)*

SCENA X

ACEIAŞI, SECRETARA

Uşa din stînga se deschide şi apare, oprindu-se în prag, Secretara

BUCŞAN *(către Secretară)* : Ce e ?
SECRETARA *(şoptind, ca să n-o audă Directorul)* : Agopian.

BUCȘAN (cu vocea normală): A venit?
SECRETARA (scoate un mic spre încăperea de unde
[illegible] ieșit.
BUCȘAN: Să intre.
SECRETARA (către ușă, prin care Director, cum, ne-
[illegible] continuă să scrie politele): Dar...
BUCȘAN: Să intre.

SCENA XI

ACELAȘI, AGOPIAN

BUCȘAN (către Agopian, care, intrînd, nu-l vede de-
*ci din spate pe Director, mereu aplecat la birou
asupra politelor)*: Ce se aude, Agopian?
AGOPIAN: Am executat. Cum ați dorit dumneavoas-
tră. Am oprit lucrul. Am închis atelierele. Ulle
cheile aici.
BUCȘAN: A fost greu?
AGOPIAN: Nici ușor n-a fost. Cînd au aflat despre
ce e vorba, au coborît toți de sus din redacție în
tipografie. Țipau, urlau, zîceau că nu se lasă...
Dar eu am dat ordin lucrătorilor să încuie lu-
crul, și gata. I-am lăsat pe toți acolo, pe scări.
Și acuma se ceartă. Zîceau că nu-i lasă pe lucrători
să plece, că sparg ușile. Cheile vi le las dumnea-
voastră?
BUCȘAN: Nu, că nu mai sînt proprietar.
AGOPIAN *(uimit)*: Cum ați spus?
BUCȘAN: Am vîndut tipografia.
AGOPIAN *(plin de îndoială)*: Acuma?... Noaptea?
BUCȘAN: N-am cumpărat-o tot noaptea?
AGOPIAN *(încă nu crede)*: Și... cui ați vîndut-o?
BUCȘAN: Uite, dumnealui. *(Îi arată pe Director. A-
cesta a terminat de semnat politele și, în timp ce
Bucșan i le ia din față, el se întoarce cu fața spre
Agopian.)*
AGOPIAN *(din ululală în ululală)*: Dumneata aici?
DIRECTORUL: Eu. *(Se apropie de el, în timp ce Buc-
șan, rămas la birou, verifică politele.)* Și zi așa!
Îmi omori gazeta, noaptea, pe la spate!...

C-da 106 coala 19

AGOPIAN : [illegible] si eu.
BUCȘAN (o tamponează de cuviință amicală), în șoaptă (de mirare și revoltă.) Dumnealui e titular [illegible].
AGOPIAN : Vorbiți serios?
BUCȘAN (serios) : Absolut!
AGOPIAN : Vă rog să mă iertați, dar nu-mi vine a crede. (Către Director:) Al cumpărat imprimeria?
DIRECTORUL : Da, mi-o cumpărat-o.
AGOPIAN : Cît o fi banii, domnule? Datoria n-avem cu ce s-o plătească și aceasta...
DIRECTORUL : Agopian! Nu le amestecă în treburi cînd nu le privește.
AGOPIAN : Așa e. Nu mă privește. Dar nu mai știu [illegible] acuma, cu cheltuieli ce facem?
DIRECTORUL : Te duci imediat la tipografie, o deschizi și dai drumul gazetei.
AGOPIAN *(către Bucșan)* : Dumneavoastră ce faceți?
BUCȘAN : Eu? Nimic. Dumnealui e proprietar.
AGOPIAN : Să mă bată Dumnezeu dacă pricep ceva. M-ați zăpăcit de tot.
DIRECTORUL : Hai cu mine. Mergem împreună.
BUCȘAN : Nu, directore. Dumneata mai rămîi. Mai avem de vorbit.
DIRECTORUL : Atunci, la-o-nainte, Agopian. Repede. Să nu lasă vreo încurcătură. Viu și eu mai tîrziu.
AGOPIAN : Ar fi bine să dau un telefon, să nu plece lucrătorii.
SECRETARA : De dincolo, de la secretariat.
AGOPIAN : Eu... eu vă salut. Teribilă noapte, domnule!

(Iese prin stînga, împreună cu Secretara)

SCENA XII

BUCȘAN, DIRECTORUL

DIRECTORUL : Are dreptate. Teribilă noapte!
BUCȘAN : Ai obosit?
DIRECTORUL : Puțin. Mi-ai cam tăiat răsuflarea.

BUCȘAN: Uite, directore, de ce te-am oprit. S-ar putea ca mîine dimineață, la cursul lui Andronic, să fie oarecare neliniște.

DIRECTORUL: Neliniște?

BUCȘAN: Da. Acuma, înainte de examene, se întîmplă uneori.

DIRECTORUL: Dacă trebuie, se întîmplă sigur.

BUCȘAN: Eu... n-am nici o informație precisă, dar presupun. S-ar putea... să nu-și poată ține lecția. Vacarm în sală, întreruperi, huiduieli... în sfîrșit, poate și mai rău. Un scandal știi cum începe — nu știi niciodată cum se termină...

DIRECTORUL: Foarte just.

BUCȘAN: Și atunci, ministerul... *(Întrerupîndu-și fraza începută:)* Cum ești cu Brănescu?

DIRECTORUL: De la Instrucție?

BUCȘAN: Da.

DIRECTORUL *(precaut, încercînd să ghicească intențiile)*: Să zic... bine?

BUCȘAN: N-ar fi rău.

DIRECTORUL *(ușurat)*: Păi atunci, sînt foarte bine. Dar știi? — foarte bine. Uite, chiar în numărul de mîine, e în pagina întîia un articolaș despre el.

BUCȘAN: Favorabil?

DIRECTORUL: Cît se poate.

BUCȘAN: Cu atît mai bine. Să-i pui și fotografia.

DIRECTORUL: S-a făcut.

BUCȘAN: Și cum ziceam, ministerul va trebui să intervină.

DIRECTORUL: Evident.

BUCȘAN: Dar pentru asta ar trebui să i se atragă atenția.

DIRECTORUL: Asupra gravității faptului.

BUCȘAN: Sigur.

DIRECTORUL: Un scandal universitar, în împrejurările actuale, nu este un simplu fapt divers. Opinia publică vrea să știe. Ea cere explicații, sancțiuni.

BUCȘAN: Mai ales sancțiuni.

DIRECTORUL: Iar ziarul „Deșteptarea" e primul care dă alarma, e primul care cunoaște întreaga chestiune — pentru că întîmplător mîine dimineață, la cursul domnului Andronic, un reporter al nos-

tru asistă în sală, ia note și poate chiar — eventual — fotografii.

BUCȘAN: Directore, îmi placi.

DIRECTORUL: Coane Griguță, și dumneata mie.

BUCȘAN: Totuși, trebuie să băgăm de seamă că... (*În momentul acesta sună telefonul. Bucșan se întrerupe din vorbă și ridică receptorul.*) Alo!... Da... Eu... Da, eu... Cine?... Dumneata... Un moment, te rog... (*Acoperă cu palma pîlnia receptorului și i se adresează Directorului, cu vocea scăzută:*) Știi cine e la aparat? Fata.

DIRECTORUL: Care fată?

BUCȘAN: Fata brună! A lui Andronic.

DIRECTORUL: Ce vrea?

BUCȘAN (*ridică din umeri, iar apoi vorbește din nou la telefon*): Da... Acuma?... Ești jos... Bine... Aștept. (*Închide telefonul; pe urmă, către Director:*) Vine aici.

DIRECTORUL: Ia te uită!

BUCȘAN: Ce-o fi vrînd?

DIRECTORUL: Știu eu? În orice caz, trebuie multă atenție. E primejdioasă.

BUCȘAN: Crezi?

DIRECTORUL: E instrumentul lui.

BUCȘAN: N-am avut impresia asta.

DIRECTORUL: Nici eu la început. Dar dacă te gîndești bine...

BUCȘAN: Nu, nu. Cred că e altceva la mijloc. În sfîrșit, am să văd.

DIRECTORUL: Eu te las.

BUCȘAN: Nu. E mai bine să nu pleci.

DIRECTORUL: Ar trebui să trec pe la redacție.

BUCȘAN: Mai așteaptă puțin. Poate mai avem nevoie de dumneata. (*Ușa din stînga se deschide. În prag apare Secretara. Cu un gest, Bucșan o oprește să vorbească.*) Da. Știu. Să aștepte o clipă. (*Secretara iese. Din nou către Director:*) Directore, treci dincolo. (*Îi arată ușa din dreapta.*) E un salonaș particular al meu. Te chem eu mai tîrziu. (*Îl petrece pînă la ușa din dreapta, i-o deschide, îl lasă să intre, închide ușa la loc. Pe urmă, rămas singur, străbate scena spre ușa din stînga și o deschide, lăsînd-o să intre pe Magda.*)

SCENA XIII

BUCȘAN, MAGDA

MAGDA : Domnule, oricît de surprinzătoare ar putea să pară vizita mea aici, la această oră...

BUCȘAN : Domnișoară, aici, în biroul acesta, nici o vizită nu e surprinzătoare. La nici o oră. Te rog să șezi și să nu-mi ceri scuze. Nu mă deranjezi de loc.

MAGDA : Nu mă gîndeam să cer scuze și știam că nu te deranjez. Ba chiar, în anumit fel, cred că eram așteptată.

BUCȘAN : Așteptată — mărturisesc că nu. Dar binevenită.

MAGDA : Asta o să vedem... Domnule Bucșan ! Ne-am cunoscut astăzi, și mai ales ne-am despărțit, într-un mod...

BUCȘAN : Ciudat...

MAGDA : Cel' puțin ciudat. Intervenția mea într-o conversație care, personal, nu mă privea de loc, a fost poate violentă.

BUCȘAN : Dar sinceră.

MAGDA : Prea sinceră.

BUCȘAN : Îți pare rău ?

MAGDA : Încă nu știu dacă trebuie să-mi pară rău. Vezi, au trecut de atunci cîteva ore. Și mi-e teamă că am provocat, fără voia mea, o serie de încurcături, care ar putea să ducă la o catastrofă.

BUCȘAN : Catastrofă ? Pentru cine ?

MAGDA Pentru toată lumea. Pentru dumneata în primul rînd.

BUCȘAN : O ! Nici o grijă. Dacă e vorba de mine, nici o grijă.

MAGDA : Îmi pare bine că te văd așa de calm. Azi după masă erai mai nervos.

BUCȘAN : Între timp m-am liniștit.

MAGDA : Dar eu, nu. Vezi, mă plimbam adineauri — înainte de a te chema la telefon — mă plimbam jos, pe stradă, în fața clădirii dumitale. Frumoasă clădire ! Cîte etaje ! Cîte ferestre ! Și deodată mi s-a părut că toată această imensă clădire se clatină, se prăbușește...

BUCȘAN *(iritat)* : Domnișoară !
MAGDA : Mi s-a părut.
BUCȘAN : Ai prea multă imaginație.
MAGDA : Se poate. Dar nu știi ce straniu lucru este noaptea, într-o clădire cu patru sute de ferestre întunecate, o singură fereastră luminată. Îți spui : acolo e un om care veghează, un om care se zvîrcolește, care se teme.
BUCȘAN : Domnișoară ! Cine ești dumneata ?
MAGDA : E nevoie să arăt hîrtiile mele de identitate ?
BUCȘAN : Nu. Dar e nevoie să știu cine ești. Ce căutai în casa profesorului Andronic ? Ce caut aici ?
MAGDA : Ce caut aici, am să spun. De aceea am venit. Ce căutam în casa lui Andronic... întrebarea e mai indiscretă...
BUCȘAN *(bănuitor)* : Trebuie să înțeleg că...
MAGDA: Înțelege ce vrei, dar nu-mi pune întrebări.
BUCȘAN : Ești... ești prietena lui ? *(A evitat să spună „metresa".)*
MAGDA : Am aerul ?
BUCȘAN : Drept să spun, nu. Semeni mai mult a fată de școală.
MAGDA : E genul meu. *(Ia de pe birou o țigaretă și o aprinde cu degajare.)* Îmi dai voie ?
BUCȘAN : Prietena lui ! Prin urmare, izbucnirea dumitale de azi după masă a fost o scenă.
MAGDA : Așa se numește ?
BUCȘAN : O scenă de menaj. Erați supărați. Ai vrut să te răzbuni.
MAGDA : Da și nu. Mai mult am vrut să mă apăr.
BUCȘAN : Nu înțeleg.
MAGDA : Vezi, dumneata nu-l cunoști pe Andronic. E un om primejdios.
BUCȘAN : Nu pare.
MAGDA : De aceea e primejdios. Pentru că nu pare. Dar cînd se dezlănțuie, e sălbatec. E un tip rece, aspru, violent. E năprasnic !
BUCȘAN : Frumos portret ! Îl iubești ?
MAGDA : Nu știu dacă îl iubesc ! Mă ametește. Mă domină. Lîngă el simt primejdia. Lîngă el simt că

totul în viață e posibil. N-are scrupule, n-are prejudecăți, n-are ezitări. E ca o mare furtună.

BUCȘAN : Mă sperii.

MAGDA : Aș vrea să te sperii. Am venit ca să te sperii.

BUCȘAN : Ești sinceră.

MAGDA : N-am timp să nu fiu sinceră. Sînt prea multe lucruri în joc. Sîntem cu toții în joc, și nu e timp să ne ascundem unul de altul.

BUCȘAN : Vrei să te explici ?

MAGDA : Uite. Am știut de la început că Andronic are afacerea Protar în mînă.

BUCȘAN : O cunoști și dumneata ?

MAGDA : Vag. Dar am știut că are documente care te privesc și că poate să vorbească.

BUCȘAN : Canalia !

MAGDA *(jignită)* : Domnule !

BUCȘAN : Te rog să mă scuzi.

MAGDA : Că poate să vorbească, dar că poate să și tacă.

BUCȘAN : N-am fost la el ? Nu i-am oferit ?...

MAGDA : Știam că ai să vii. Bănuiam că vei face propuneri rezonabile.

BUCȘAN : Nici nu m-a lăsat să vorbesc.

MAGDA : Propuneri rezonabile pe care eram convinsă că el le va accepta.

BUCȘAN : Totuși...

MAGDA : Dar la venirea dumitale, s-a răzgîndit. Probabil că și-a spus : ce-mi poate oferi omul ăsta e mult mai puțin decît îi pot smulge eu dacă lupt cu el. Mai bine să lupt.

BUCȘAN : Și atunci ?

MAGDA : Și atunci a inventat jocul pe care l-ai văzut. Că nu te cunoaște. Că nu știe cine ești. Că totul e o confuzie, o eroare... Și dumneata erai gata să crezi.

BUCȘAN : Pentru că nu înțelegeam — și nici acum nu înțeleg — ce urmărea negînd. De ce ?

MAGDA : Foarte simplu. Voia să te deruteze. Să te liniștească. Să-ți înlăture orice bănuială, și pe urmă, după două-trei zile, prin surpriză, să lovească.

BUCȘAN : Și de ce nu l-ai lăsat ?

MAGDA : Pentru că n-am vrut. Eram convinsă că e
înșelă. Vezi, dumneata și Andronic aveți același
cusur. Nu vă cunoașteți unul pe altul. Fiecare din
voi crede că-l va distruge cu ușurință pe celă-
lalt. Dar eu îmi dau seama că sînteți amîndoi în-
grozitor de puternici și că lupta poate fi ter-
bilă.
BUCȘAN : Aici ai dreptate : teribilă.
MAGDA : De aceea am sărit astăzi între voi. Voiam cu
orice preț să-l oblig pe Androni : să nu mai si-
muleze și să discute deschis cu dumneata. Voiam
să vă înțelegeți pe loc și să terminați în mod
cuminte întreaga afacere.
BUCȘAN : N-ai reușit.
MAGDA : Nu. Dumneata ai plecat trîntind ușile, iar
el s-a apucat imediat să scrie.
BUCȘAN : Să scrie ce ?
MAGDA : Despre ovăz și despre alte plante.
BUCȘAN : Prin urmare, lupta e deschisă ?
MAGDA : Da.
BUCȘAN : Fie. Sînt gata.
MAGDA : Și el. Numai eu nu sînt gata. Numai eu mai
vreau, mai încerc să vă opresc... Dar nu e prea
tîrziu.
BUCȘAN : Eu mi-am luat măsurile mele.
MAGDA : Și el pe ale lui.
BUCȘAN : Bănuiesc. Va scrie un articol
MAGDA : Poate o carte
BUCȘAN : Poate zece cărți. Va ține conferințe. Va vorbi
la facultate.
MAGDA : Nu. La facultate nu va vorbi.
BUCȘAN : De ce ?
MAGDA *(foarte rog)* : Știu eu ?
BUCȘAN : Nu-și mai ține cursul ?
MAGDA : Deocamdată, nu.
BUCȘAN : Nici mîine ?
MAGDA : Mai ales mîine.
BUCȘAN *(scurt, violent)* : Așa nu se poate !
MAGDA : De ce nu se poate ? Aveai de gînd să te în-
scrii student la Facultatea de litere ?
BUCȘAN *(tierbinte)* : Canalia !
MAGDA : Nu e o canalie. E mai mult. E mult mai
mult ! E un aventurier. Un mare aventurier.

BUCȘAN : Mă amenințî ?
MAGDA : Te previn. Te-ai uitat bine la el ? Ai observat cu cine seamănă ?
BUCȘAN : Nu.
MAGDA : Și totuși e izbitor. Cînd îl vezi prima oară, îți taie respirația. Serios ? N-ai băgat de seamă ?
BUCȘAN : Ce ?
MAGDA : Că seamănă ?
BUCȘAN : Cu cine ?
MAGDA *(tainic)*: Cu Alexandru cel Mare.
BUCȘAN : Nu știu. Nu cunosc.
MAGDA : Aceeași privire. Aceeași expresie. Și cu un asemenea om vrei să te lupți dumneata ? Îe plîng.
BUCȘAN : Plîngе-l pe el.
MAGDA : El n-are nimic de pierdut. Cel mult o biată jumătate de catedră. Dar dumneata rămîi descoperit cu toată averea, cu toate uzinele, cu toate fabricile, cu toate birourile. Nu le simți pe toate cum se clatină încet, ca înainte de cutremur ?
BUCȘAN : Domnișoară ! Ce vrei ? Ce propui ?
MAGDA : Îți propun liniștea. Îți aduc liniștea.
BUCȘAN : N-am nevoie. Sînt liniștit.
MAGDA : Nu-i adevărat. Dacă ai fi liniștit, nu te-ai găsi aici, la ora asta.
BUCȘAN : Dar nici dumneata.
MAGDA : Eu n-am spus că sînt liniștită. Dimpotrivă. Nu sînt de loc.
BUCȘAN : Ai motive personale ?
MAGDA : Da.
BUCȘAN : De ordin intim ?
MAGDA : Întrebi prea mult. Atîta lucru îți pot spune : vreau ca Andronic să plece din țară, departe, cu mine.
BUCȘAN : E la mijloc altă femeie ?
MAGDA : Ți-am spus că întrebi prea mult ! Lasă-mă și pe mine să întreb : nu crezi că dacă omul ăsta va pleca mîine dimineață într-un lung voiaj de trei ani, departe, undeva în Asia, dumneata vei dormi mai liniștit ?
BUCȘAN : S-ar putea.
MAGDA : Atunci, voiajul ăsta e o soluție.

BUCŞAN : Scumpă ?
MAGDA : Nu ştiu ce numeşti dumneata scumpă.
BUCŞAN *(la la întîmplare o hîrtie de pe birou şi scrie cu un creion, luat tot de pe birou, o cifră)* : Atît... *(îi întinde hîrtia)* ar fi de ajuns ?
MAGDA *(luîndu-i creionul din mînă, corectează)* : Da, dacă mai adăugăm un zero la sfîrşit.
BUCŞAN : Se face prea mult.
MAGDA : Pentru ce capeţi în schimb — liniştea dumitale — o destul de puţin.
BUCŞAN *(după o clipă de gîndire, brusc)* : Pot să-l văd pe Andronic ?
MAGDA : Da. Îl aduc imediat.
BUCŞAN : Unde e ?
MAGDA : E pe aici. Pe aproape. Mă aşteaptă.
BUCŞAN : Bine.
MAGDA : Dar fii atent cum vorbeşti cu el. E aşa de susceptibil !
BUCŞAN : La preţul ăsta, ar putea să nu fie !

(Magda iese prin stînga.)

SCENA XIV

BUCŞAN, DIRECTORUL

Bucşan, rămas singur, merge spre uşa din dreapta, o deschide şi îl lasă pe Director să intre.

BUCŞAN : Directore, o să te miri.
DIRECTORUL : Nu cred. Am văzut atîtea astăzi...
BUCŞAN : M-am înţeles cu Andronic.
DIRECTORUL : A fost aici ?
BUCŞAN : Nu el. Fata. Trebuie să vină şi el îndată.
DIRECTORUL : Scump ?
BUCŞAN : Destul.
DIRECTORUL : Cel puţin ai garanţii ?
BUCŞAN : Cea mai bună garanţie. Pleacă. Pleacă din ţară.
DIRECTORUL : Pentru mult timp ?
BUCŞAN : Trei ani.
DIRECTORUL : Coane Griguţă, bine ai făcut. Uite, acuma, să-ţi spun drept : parcă mi-ai luat o pia-

tră de pe inimă. Cu tipul ăsta alei, n-am fi avut liniște niciodată.

BUCȘAN *(palin pe gînduri)*: Găsești... găsești că seamănă cu Alexandru cel Mare?

DIRECTORUL: Cine?

BUCȘAN: Andronic.

DIRECTORUL: Cu Alexandru cel Mare? Mai știi? Te pomenești... *(După un timp:)* Da pentru că veni vorba de Alexandru cel Mare, cu reportajul ce facem?

BUCȘAN: Care reportaj?

DIRECTORUL: Reportajul de mîine... Scandalul de la curs.

BUCȘAN: A! Bine că mi-ai adus aminte! *(Merge spre telefon.)* Să-i dau un telefon lui Brănescu. *(Ridică receptorul, formează numărul.)* Alo! Brănescule... Dormeai?... Ei, trezește-te! *(Către Director:)* Ramolit e și ăsta! *(La telefon:)* Te-ai trezit? Ascultă, Scandalul de mîine dimineață — nu mai e nevoie. Se contramandează... Cum?... Nu se poate?... Prea tîrziu?... Ce înseamnă prea tîrziu?... Să faci bine să iei măsuri. Ordine, mă auzi? Ordine! *(Trîntește receptorul furios.)* Cretin! *(După o scurtă pauză, către Director:)* Ziceai că ai un articol mîine despre Brănescu.

DIRECTORUL: Da.

BUCȘAN: Păcat.

DIRECTORUL: De ce?

BUCȘAN: Mă plictisește, nu vezi?

DIRECTORUL: Am putea să-l schimbăm.

BUCȘAN: Mai e timp?

DIRECTORUL: Dacă zici dumneata...

BUCȘAN: Atunci, schimbă-l. M-am săturat și de domnul ăsta!

SCENA XV

ACEIAȘI, MAGDA, ANDRONIC

Prin ușa din stînga intră Magda, urmată de Andronic, timid, încurcat, buimăcit.

BUCȘAN: Domnule profesor, sînt încîntat că te văd. Drept să spun, azi după masă, cînd ne-am des-

parte, nu speram să ne mai întîlnim așa de re-
vede — și încă buni prieteni!
ANDRONIC: Eu... vedeți...
BUCȘAN: Cred că domnișoara... (Se oprește, pentru
că abia acum observă că nu-i cunoaște numele
și i se adresează întrebător:) Domnișoara?...
MAGDA: Magda.
ANDRONIC: Studenta mea.
MAGDA: Și secretara.
DIRECTORUL: Și prietena.
MAGDA (*îl observă pe Director*): A! Erai și dumnea-
ta aici?!
DIRECTORUL (*înclinîndu-se*): Cu voia dumneavoas-
tră.
BUCȘAN: Sper, zic, domnișoara Magda ți-a comuni-
cat propunerea mea și că o primești.
ANDRONIC: Nu știu încă... dacă pot... dacă...
BUCȘAN: Cum nu știi? Ne faci iar dificultăți? (*Gest
de surpriză și îngrijorare spre Magda.*) Asta ce
mai e?
MAGDA: Vrea să spună...
ANDRONIC: Vreau să spun că... vedeți... tot ce s-a
întîmplat astăzi... e așa de neașteptat... așa de...
așa de năucitor... Dumneavoastră... (*Arătîndu-l
pe Director:*) Dumnealui... (*Spre Magda:*) Dum-
neaei... E prea mult într-o singură zi. Eu... ve-
deți... cum spune undeva Virgil: „*Vixi et quem
dederat cursum fortuna peregi*".
DIRECTORUL (*încet către Bucșan*): Dacă vorbește la-
tinește, să știi că-i rău.
ANDRONIC: „Am trăit, și drumul pe care mi l-a dat
fortuna, soarta, l-am terminat." Nu credeam, nu
speram că mi se mai pot întîmpla lucruri noi —
și încă așa de noi. Și atunci... atunci trebuie să
înțelegeți că dacă ezit...
BUCȘAN: Eziți?
ANDRONIC: Dacă încă nu știu ce să răspund...
DIRECTORUL (*printre dinți*): Mare bandit!
BUCȘAN: Domnule profesor, dumneata nu știi să
răspunzi, dar eu știu să întreb.
DIRECTORUL (*încet către Bucșan*): Ia-l repede.
MAGDA (*același joc*): Fii atent!
BUCȘAN: Dumneata vrei să plec?

ANDRONIC : Dacă vreau ! Dar a fost visul meu de o viață întreagă.

BUCȘAN : Atunci, pleacă. Cred că ți-am pus la dispoziție tot ce trebuie.

ANDRONIC : Așa așa e. Mai mult decît trebuie. Mai mult decît visam. Prea mult !

BUCȘAN : Prea mult ?

MAGDA : Ce înseamnă prea mult ? Pentru o asemenea întreprindere nimic nu e prea mult. E mai bine decît să ne întoarcem din drum... *(apăsat)* înaintemărește profesorul Andronic în Asia sînt atît de vaste...

ANDRONIC : Într-adevăr, vaste. Îmi îngădui s-o spun fără modestie. Mi se pare că din punct de vedere istoric, din punct de vedere al culturii umane, Asia este încă un continent necunoscut, un mister — și că pornind pe urmele lui Alexandru cel Mare...

MAGDA *(încet către Bucșan)* : Vezi ?

ANDRONIC *(continuînd)* : voi încerca, mă voi sili să descifrez ceva din acest mister. Ce e surprinzător, domnule Bucșan, ba chiar emoționant în gestul dumneavoastră, este că destinați o sumă atît de însemnată...

BUCȘAN : Recunoști că e însemnată.

ANDRONIC *(continuînd)* : ...nu unor investigații de știință aplicată — cum ar fi fost de așteptat din partea unui om de finanțe — ci unor cercetări istorice și istoria este, oricum, o disciplină a spiritului.

DIRECTORUL *(încet, către Bucșan)* : Te ia de departe !

ANDRONIC : Totuși, îndrăznesc să cred că chiar pentru un economist, chiar pentru un om de afaceri, concluziile mai îndepărtate ale lucrării mele nu vor fi lipsite de interes. Vedeți, dacă n-ar fi decît problema cu totul secundară, pe care de altfel am atins-o în treacăt în articolul meu de azi, a ovăzului și a cerealelor în genere...

BUCȘAN *(către Magda, încet, iritat)* : Iar începe.

ANDRONIC : Eu nu sînt un materialist în istorie dar există multe probleme tulburătoare, tocmai pentru că par simple. De ce apare ovăzul așa de tîrziu în Europa ? De ce și mai tîrziu în Asia ? Cu ce e înlocuit pînă la apariție ? Cu ce își hrănește Alexandru cel Mare importantele lui efective de cavalerie ? Ce dă de mîncare Alexandru cailor lui ? Întrebarea pare copilăroasă...

DIRECTORUL : Și în realitate e perfidă.

ANDRONIC : Perfidă ? Cum perfidă ?

BUCȘAN : Domnule profesor, să lăsăm toate astea. E tîrziu și e inutil. Vrei să mă convingi ? Nu e nevoie. Sînt gata convins. Cînd pleci ?

MAGDA : Oricînd. Mîine. Cît mai repede.

BUCȘAN : Dumneata ce spui ?

ANDRONIC : Aș putea și eu la fel. Oricînd. Cît mai repede. Dar...

BUCȘAN : Dar ?

ANDRONIC : E ceva care mă neliniștește.

BUCȘAN : Ce ?

ANDRONIC : Aș vrea să știu... și trebuie să știu... ce e Protar ?

BUCȘAN : Cum ?

MAGDA : Cum ?

DIRECTORUL : Cum ?

ANDRONIC : Da. Ce înseamnă vorba asta : Protar ?

BUCȘAN *(iritat)* : Cum ce înseamnă ? Cum ce-nseamnă ? E... o confuzie !

MAGDA : O eroare !

BUCȘAN : O greșală de tipar.

MAGDA : Cum singur ai spus.

ANDRONIC : Am spus și am crezut, dar acuma... M-am gîndit bine...

BUCȘAN *(către Magda)* : E nebun.

DIRECTORUL *(printre dinți)* : O face pe nebunu.

ANDRONIC : Cuvîntul ăsta trebuie să aibă un înțeles ascuns. Protar. E de ajuns să-l auziți — Protar — și tresăriți cu toții, cu un fel de ciudată spaimă. De ce ?

DIRECTORUL *(printre dinți)* : Începe iar șantajul.

BUCȘAN *(fierbînd, către Magda)* : Dacă-și închipuie că mai poate smulge de la mine o singură centină mai mult, se înșală.

ANDRONIC : Protar...
MAGDA : Vrei să știi ce înseamnă ?
ANDRONIC : Da.
MAGDA *(lui Bucșan)* : Să-i spun ? Îmi dai voie să-i spun ? *(Gest de stupoare al lui Bucșan. Către Andronic :)* Ei bine, iată : îmi pare rău că trebuie să destăinuiesc un lucru care trebuia să fie pentru dumneata o surpriză. Dar pentru că ții cu tot dinadinsul... Protar e o societate pé care domnul Bucșan o plănuiește mai demult, și acum, acum în sfîrșit vrea s-o realizeze. Protar. Nu bănuiești ?
ANDRONIC : Nu.
MAGDA : Gîndește-te. Pro-tar. Nu vezi ?
ANDRONIC *(gest)* : Nu văd.
MAGDA : Asociația pentru încurajarea studiilor de istorie antică.
ANDRONIC *(uimit copilărește)* : Extraordinar !
BUCȘAN *(explodînd)* : Într-adevăr, extraordinar ! *(Traversează.)* Domnișoară... domnișoară, ești un geniu ! *(Merge spre ușa din dreapta.)* Werner ! Werner !
MAGDA *(încet, către Andronic)* : Să știi că nu sînt un geniu. Sînt numai o fată care te iubește... pu-ți-n...

SCENA XVI

ACEIAȘI, SECRETARA

BUCȘAN *(din pragul ușii din dreapta)* : Werner ! *(Intră Secretara.)* Werner, mîine dimineață constituim societatea Protar.
SECRETARA : Imposibil !
BUCȘAN : Și tu spui asta, Werner ? Imposibil ? E ăsta un cuvînt pe care l-ai auzit deseori în acest birou ? Să-mi pregătești pentru mîine actul constitutiv și statutele.
SECRETARA : Bine, dar... Președintele...
BUCȘAN : ...consiliului de administrație ? *(Gest larg spre Andronic.)* Domnul profesor Alexandru Andronic.

ANDRONIC : Eu ?
SECRETARA : El ?
DIRECTORUL : El ?
ANDRONIC : Bine, dar eu plec.
BUCŞAN : Tocmai de aceea.
DIRECTORUL : E o lovitură !
BUCŞAN : Formidabilă !
DIRECTORUL : Ar merita s-o dăm la gazetă.
BUCŞAN : Sigur c-o dăm.
DIRECTORUL : La ultima oră.
BUCŞAN : Evident.
DIRECTORUL *(a ridicat receptorul, a format numărul)* : Alo ! Alo ! „Deşteptarea" ! Tu eşti, Ştefănescule ?... Mi-ai păstrat ultima oră liberă ? la o hîrtie şi scrie ce îţi dictez : „Ieri, în capitală, s-a constituit Societatea anonimă Protar. Scopul acestei societăţi..."
BUCŞAN *(rectificînd)* : Unul din scopuri... Mai sînt şi altele...
DIRECTORUL : „Unul din scopurile societăţii este încurajarea studiilor de istorie antică. Preşedintele consiliului de administraţie este domnul profesor Alexandru Andronic — ai scris ? — profesor Alexandru Andronic — eminentul nostru colaborator."

CORTINA